

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Tractatus de Bulla Cruciatæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

haec privata excommunicationis Absolutio datur pro foro Conscientiae, estne necessarium, ut conferatur poenitenti intra Sacramentum Poenitentiae?

Respondeo, Vi Bullae, & Privilegiorum Mendicantium non esse necesse, ut a alibi dicam, quia in his non ponitur clausula ad id obligans. Lege interim b Sanchez, aliosque. In aliis facultatibus impetratis, vel impetrandis, diligenter adverti debet, an clausula

aliqua ad id obligans, ponatur; si ea enim ponitur, debere intra Sacramentum conferri Absolutionem, dubium non est.

48. Denique ibidem ego notabo excommunicationis cujuscumque Absolutionem pro foro interno regulariter esse dandam intra Sacramentum Poenitentiae, cum requisita ad Absolutionem illam conferendam, atque a Poenitente obtinendam, melius in ipso Poenitentiae Sacramento ponantur.

a In li. 10. tr. 1. de excom. 12. §. 3.
b Sanc. lib. 8. matr. d. 16. n. 11.
Suar. l. c. Dian. p. p. tr. 11. r. 25
G. Hurt. de excom. 4. 15. diff. 5. n. 18.

FINIS DE CASIBUS RESERVATIS.

Laus Deo Beatiss. Virgini, ac Beato Aloysio.

TRACTATUS DE BULLA CRUCIATAE AUCTORE P. THOMAE TAMBVRINO SOCIETATIS JESU.

CAPUT PRIMUM.

Praemittuntur aliqua de Natura Privilegiorum Bullae.

§. I.

Quid, & quotuplex sit Privilegium.

DIFFERT proprie loquendo Beneficium a Privilegio, quamvis utrumque sit a Principe benigne concessum: fateor tamen aliquando confundi. Beneficium enim est Gratia, seu facultas a Principe collata, seu data, praeter, non vero contra Jus Positivum. Privilegium vero est facultas faciendi aliquid, vel aliquid omittendi, non tantum praeter, verum etiam contra idem Jus, hoc est contra leges Canonicas, vel Jura Civilia. Ita communiter Doctores ex Abbate.

a C. olim. de Verb. sign.

2. Porro Privilegium, aliud est Reale, quod scilicet conceditur certo generi Actionis, vel Causae, vel Negotii, vel Loco, vel Dignitati: quale est VG. Privilegium Praelationis, quod concessum est pro expensis funerum, vel mutuum dantis ad Navis VG. refectionem b & c. Vel donantis aliquid Ecclesiae, vel Episcopo, ut Episcopo & c.

3. Aliud Personale, quod conceditur Personae, ratione ipsius Personae, ipsique immediate adharet. Quale est VG. quod conceditur alicui Individuo, Perro VG. & c.

4. Aliud Mixtum, quod partim est Personale, partim Reale, quod nimitum conceditur quidem alicui Individuo, sed ratione aetatis VG. vel sexus, vel ex certa, & determinata causa. Quale est VG. datum Minoribus 25. annis, ut integrum possint restitui, ut sibi jubere pro alio, vel obligationem suscipere nequeant.

5. Subdividitur autem Personale: nam si sit concessum singulari Personae tantum, vocatur in Jure absolute Privilegium; Si vero gatur c Ex Ca. de off. sit

fit concessum Personis, non ut singulis, sed ut constantibus unum Corpus morale, hoc est, unam Communitatem, dicitur Privilegium Corporale.

6. Rursus hoc Corporale subdividitur, habet enim duas species. Si enim conceditur ita Communitati, ut descendat ad singulas Personas, hoc est, ut singulae sunt, & ut membra talis Communitatis possint uti illo Privilegio, Vocabitur Privilegium Corporale Personale, & huiusmodi sunt multa concessa Religiosis, Clericis, Militibus, Scholasticis, & similibus. Si vero ita Communitati conceditur, ut ipsa Communitas uti eo Privilegio possit; dicitur Privilegium pure Corporale, & huiusmodi sunt, quae conceduntur Capitulis, & similibus in electionibus faciendis, atque in Actionibus à tota Communitate, VG. à Senatu, à Congregatione, seu Concilio expediendis. Atque hoc Privilegium, quia respicit dignitatem ipsam, nempe ipsam unionem multorum, vocatur ab aliquibus, ut notat a Salas, Privilegium Reale. Alias Privilegiorum Divisiones vide apud Silvestrum V. Privilegium, apud b Castropalaum, & passim.

§. II.

Privilegia Bullae Cruciatæ cuius sint generis?

1. Dicendum est, esse e Personalalia absolute. Ratio est manifesta ex dictis. Ea enim sunt à Pontifice concessa determinatis Personis utriusque sexus, idque ad finem peculiarem excitandi Fideles ad pugnandum, vel ad precandum, vel ad erogandam eleemosynam contra Infideles. Nam propterea sic potes describere Bullam Cruciatæ. Est Diploma, seu Scriptura Summi Pontificis, continens aliqua Privilegia, quæ ipse concedit Fidelibus cooperantibus, sive per pugnam, sive per preces, sive per eleemosynam, ad extirpandos Infideles.

2. Dicitur autem (Bulla) quia vox hæc Bulla significat (quantum ad nos facit) sigillum pendens ex litteris Apostolicis, atque adeo per figuram Synedochæ, sumitur pro ipso toto Diplomate.

3. Dicitur præterea Cruciatæ, quia olim Bulla hæc concedebatur militibus, qui signo Sanctæ CRUCIS insigniti ad bellum contra Turcas proficiscebantur sub Urbano II. & in Concilio Lateranensi sub Julio III.

4. Ex eo, quod sint Personalalia ejusmodi Privilegia, sequitur, durante Concessione anno, te Bullam habentem posse ejus Privilegiis frui, quocumque te conferas, etiam extra Regnum, in quo ea promulgatur, quia Privilegium Personale adhæret Personæ ex Reg. 2. de Reg. Juris in 6. Excipe Privilegium ciborum prohibitorum, quo etiam occultè, & sine scandalo uti non potes extra Regnum; quia, ut infra dicemus, id expressè prohibetur.

§. III.

Amplè ne, an strictè sint Privilegia Bullæ interpretanda?

1. Communis est Doctrina, Privilegia, quæ sunt contra Jus commune, hoc est, quæ concedunt fieri, vel omitti aliquid, quod aliàs erat ex Jure faciendum, vel omitendum, debere strictè interpretari, quia (ut loquimur, & egregiè declarat d Tiraquellus) d In l. si quod exorbitat, hoc est, quod te subtrahit à communi Jure, odiosum est, atque adeo, v. libertatis. nn. 19. quantum fieri potest, restringi debet, ne Jus, quod propter bonum commune latum est, corrumpat cum communis boni damno.

Contra, Beneficium Principis propriè acceptum, quia (ut vidimus) non est contra Jus commune, debet latissimè interpretari, cum Beneficia Principum supponantur ex liberalitate Principe digna, hoc est, magna, proficisci. Excipe (sunt ex se patere debet) nisi sit in præjudicium Tertii, hoc enim semper vitare velle, putatur Princeps.

2. Ex hæc ergo Doctrina sequitur, Bullæ Privilegia, cum plerùmque ex illis vulnerent Jus commune, quale est VG. illud de lacticiis comedendis, quæ non esse comedenda diebus veritis, præcipit Ius, sequitur, inquam, strictè esse Interpretanda.

3. Et certe ita absolute sustinet. e Sanchez e Sanchez, cum multis de omnibus Bullæ Privilegiis, lib. 8. de Matr. d. 2. nu. 7. etiam sequitur f Bardi. Nam primo per Indulgentias, quæ conceduntur in Bulla, Pænitentialis satisfactio, & Rigor Ecclesiasticæ disciplinæ facile potest occasione Indulgentiarum enervari. Secundo, Electio Confessoris, Possè Interesse sacro tempore Interdicti, Usus lacticiorum diebus prohibitis, & similia Privilegia Bullæ sunt contra Jus commu-

neat-

a Salas de legib. tr. 14. dist. 17. sec. 2. b Castrop. 10. 1. tr. de Privil.

Initio. c Henricus Ro. drigez. Alique passim in Fr. de Bulla.

la.

Ex Co. volumi. de off. rati.

ne atque adeo odiosa, ergo strictè sunt interpretanda ex dictis nu. 1. Tertio, quia partem discordare à toto, odiosum est, sed id contingit per Privilegia Bullæ. ergo &c.

a Mendo d. p. Elucid. Bull. Cru. a. n. 46. rursus c. ira Bardi in Appen. d. p. c. p. b. Suar. de p. ænit. qu. 62. sec. 5.
4. Andreas autem Mendo à Dianam, aliofque citans, sustinet, esse amplè interpretanda; estque hæc item sententia satis probabilis. Et quoad Indulgentias, eam docet etiam b. Sua:ez, alique, Nam primo quoad has Indulgentias, illæ sunt Beneficium Principis, ergo cum sint sine præiudicio Tertii, non est unde sint limitandæ: Neque eadem sunt contra Jus ullum; ipsæ enim ita commodum Fidelibus afferunt, ut nullum offendant; nam Deo integra sit solutio, & quandoquidem sit ex meritis infinitis Christi Domini, ejusque autoritate, nullum subest periculum, quo ea merita, hoc est, meritorum Christi Domini Thesaurus exhauriatur. Ecclesia item nullo pacto læditur, immo potius per acquisitas Indulgentias purior, & in suis membris Deo gravior redditur.

5. Secundo, quo ad Privilegia continentia potestatem dispensandi vel commutandi, vel absolvendi, idem dici potest, per ea scilicet, nec lædi Deum, nec Ecclesiam.

c. Azor. lib. 5. c. 23. qu. 2. d. Suar. qu. 56. sec. 2.
6. Tertio, quoad omnia Bullæ Privilegia probatur. Nam Privilegia & Beneficia concessa à Summo Pontifice in favorem fidei, & Religionis, quamvis exorbitent à Jure, amplè esse interpretanda, meritò docet c. Azor. & d. Suar. quia debemus, quantum possumus fidei favere; ac judicare, Pontificem idem amplissimè facere voluisse. Semper autem hic, & in similibus, intellige in iis, circa quæ Pontifex, vel Princeps potestatem habet. At Privilegia Bullæ omnia (ut modo diximus) sunt concessa, ut Fideles excitentur, vel ad pugnam, vel ad orandum, vel ad porrigendam elemosynam contra Infideles; ergo, cum sint in favorem fidei concessa, amplè sunt interpretanda.

c. Henric. lib. 7. de Indul. c. 22. §. 11. c. 24. §. Sanc. libr. 8. Matr. d. p. num. 13. Salas Tr. 14. d. 17. sec. 6.
7. Confirmatur, quia est probabilis opinio, quam tenet c. Henricus, alique, Privilegia concessa Communitatibus Religionum in perpetuum late esse interpretanda: Cum enim Communitati, & non uni Personæ concedantur, favorabilia sunt judicanda, quia equiparantur legibus, perinde ac inserta essent in corpore Juris: bono enim communi expedit, ut multa Privilegia concedantur Religionibus, ut iis beneficiis illecti Fideles, eas promptius

amplexentur. Probabile item est, idem debere sentiri, (ut sentit Salas f. citatus) de Privilegiis concessis in favorem Causæ piæ. Unde Azor l. c. id extendit ad concessa in favorem Personarum miserabilium.

Si hæc igitur sunt Probabilia, cur non erit item probabile id, quod asserimus de Bullæ Privilegiis, quæ sunt concessa Communitati Fidelium existèntium sub Dominio Regis Catholici, eaque in favorem fidei, quæ est omnium Causarum piarum excellentissima?

8. Rationibus in contrarium allatis n. 3. responderi potest, vel multa Privilegia Bullæ non esse odiosa, cum non sint contra Jus, vel esto sint contra; ideo non sunt vocanda odiosa, quia vincit favor fidei, vel illa alia capita numero præcedente indicata; unde potius sunt dicenda favorabilia.

Utraque ergo sententia probabilis est, amplectique tuto potest.

CAPUT II.

Dispositio tractandorum.

1. Summarium Bullæ Cruciatæ, quam nos explicandam suscipimus, invenies apud Ludovicum à Cruce in expositione hujus Bullæ ipso initio libri: ut etiam ibidem invenies ipsam Bullam originalem, quam vocant Plumbeam, seu Latinam, eandem etiam habes apud Mendo disp. prima.

2. Jam vero in ejus prima Clausula conceditur Indulgentia iis, qui personaliter ad pugnam contra Infideles se conferunt.

3. In secunda conceditur eadem Indulgentia iis, qui alios mittunt contra eosdem.

4. In Tertia conceduntur, præter dictam Indulgentiam, aliqua alia Privilegia Clericis, & Regularibus, qui exercitum contra Infideles comitantur.

5. In quarta, & sequentibus Clausulis conceduntur Indulgentiæ, & alia Privilegia iis, qui elemosynam contribuunt ad prædictum finem.

6. Nos ergo, omittendo primam, secundam, & tertiam clausulam, quæ ad nos hodie non pertinent: incipiemus à prædicta quarta, & deinde cæteras, suo ordine, Deo favente, prosequemur.

CLAU-

CLAUSULA IV.

Item conceditur omnibus prædictis (hoc est, Christi-Fidelibus consistentibus, & declinantibus in hoc Regnum) nec non illis, qui nec ibunt, nec mittent, si intra dictum annum, ex Bonis sibi à Deo collatis, in hanc expeditionem pro Religionis defensione liberaliter contulerint, ut, dicto anno durante, possint frui sequentibus Privilegiis.

CAPUT III.

Explicans prædictam quartam Clausulam Bullæ Cruciatæ, quo ad priores partes Clausulæ.

§. I.

A Christi-Fidelibus.

1. **D**ubitari potest Primò de Hæretico externo. Secundò de merè interno. Tertio de Schismatico. Quartò de Cathecumeno, Nam Fidelis Baptizatus, sine ulla dubitatione, etiam si sit in statu peccati mortalis, vel etiam si sit excommunicatus vitandus, validè Bullam sumit. Lege a Castropalaum, multos citantem, quidquid alii dicant in op. Cru. Diss. positum.

a Castrop. de Bull. m. p. 2. m. 12. & 13.

Hæreticus externus.

2. **H**ic nullo potest Bullæ Privilegio gaudere, si ve sit externus publicè, si ve occultè; patet, quia non est ex iis, ad quos dicitur Pontificis Concessio.

b Trullench apud Mendo. c Mendo Diss. 4. nu. 14. & rursus in App. d. 1. nu. 32. sine.

3. Illud concedimus, si quis cum sit baptizatus, incidat in hæresim externam, sed deinde ipsum pœniteat commissi delicti, velitque redire ad fidem, posse frui Bullæ Privilegiis. Neque id mirum, quia jam Fidelis tunc actus est,posito quòd hæresim abjuret, volendo ad fidem redire. Ita b Trullench, quem affert, sequiturque Mendo. e

Hæreticus morè internus.

4. **H**ic probaliter potest frui, & probabiliter non potest, Privilegiis Bullæ. Potest, quia ex una parte hic est baptizatus, & ex alia solam internam hæresim Ecclesia non iudicat, ergo neque Privilegia, quæ aliis baptizatis concedit, illi negare præsumitur. ita sustinet Bardi. d

d Bardi p. 4. sec. 2.

Tamburinus de Sacramentis.

5. Non potest, quia non irrationabiliter quis asseverabit, illam vocem (Fidelibus) debere in Bulla summi propriè, & strictè pro vere Fideli, qualis non est hæreticus internus, & ita sustinet e Mendo.

e Mendo d. 14. nu. 14. & rursus in App. pen. d. 1. nu. 31.

Schismaticus.

6. **P**urè Schismaticus, hoc est, qui solum obedientiam Summo Pontifici externè negat, sed à nullo fidei articulo recedit (si enim ab aliquo recederet, jam esset hæreticus, de quo jam hæcenus loquuti sumus) fortasse primo aspectu, solum verbis Bullæ ad litteram consideratis, posset uti Privilegiis Bullæ, quia sic jam est Fidelis. Verum ego persuadere mihi nunquam potui, mentem Pontificis, esse, ut velit favere per sua Privilegia illi, qui ab ipsa tam manifestè recedit, & rebellis est.

7. Adde, si quis Schismaticus sit ex illis, qui negant, hunc Summum Pontificem esse, putans id non esse articulum fidei, quæ ratione valet ab eodem acceptare Privilegia, quæ non nisi à vero Summo Pontifice dimanare possunt? Id certè accidere potest, quando idem Pontifex est, qui Bullam concedit, & idem, qui ab ejusmodi Schismatico repellitur. Ita contra Bardi meritò discurrit f Mendo.

f Mendo in Append.

Cathecumenus.

8. **H**ic nullis Bullæ Privilegiis potiri posse, certum iudico cum Delugo g de Pœma nu. 32. nit. aliisque quia Ecclesia nunquam, si ve suas g Delugo leges, si ve sua Privilegia dirigit ad illos, qui de Janit. nondum Januam, per quam ingredimur in Disp. 27. ipsam Ecclesiam, quæ est Baptismus ingressi num. 2. sunt.

g de Pœma nu. 32.

h In Opus.

9. Dices. At cum Suario, & aliis dictum à nobis est in Opusc. b de Sacrificio Missæ, Miss. lib. probabile esse, quod Sacrificium Missæ applicatum Cathecumeno, eidem prodest ex opere operato quoad satisfactionem, & impetrationem, ergo etiam proderit & Bulla, sicut enim ibi applicantur merita Christi Domini, ita hic. Hoc modo argumentatur contra nostram sententiam i Henriquez.

se. de Sacr.

Miss. lib.

2. §. 4.

i Henr. l. 7.

10. Respondeo. Quoniam multi non distinxerunt quæstionem, minus rectè huic paritati responderunt. Alia enim est quæstio, an possit Cathecumeno prodesse Bulla, si ad ipsa à Summo Pontifice dirigeretur, alia, an ad ipsos dirigatur, unde de facto profit. Prius ex his, esto, sit controversum; & ipsi faveat paritas ducta à Sacrificio Missæ. At ego dico, certum mihi esse posterius, hoc est Cathecumenis

de Indul.

c. 18. nu. 5.

Gr. c. 26.

n. 8.

cumenis Bullam non prodesse ex illo capite, quod de facto Pontifex ad illos Bullam non dirigit. Id quod colligo ex communiter contingentibus, quia nimirum ad solos Baptizatos dirigit Ecclesia, & Pontifex suas leges, præcepta, privilegia, & similia, illisque solum proficitur favore, & solum cum illis loqui. At, quod Sacerdos particularis velit dirigere fructum sui sacrificii ad Cathecumenum, jam tu supponis. Quamvis igitur asserere possimus, Christum Dominum non exclusisse Cathecumenos, tum à fructu Missæ, tum à suffragiis Ecclesiæ, tum ab eisdem Privilegiis, quia jam sunt initiativè ad portas Ecclesiæ, & veluti initiativè Fideles, & quidem externi, quia jam Baptisimum petunt, (sicuti non excluduntur Novitii à Privilegiis Religionis, licet nondum perfectè in illam per Professionem ingressi sint) quamvis id asserere, inquam, possimus, tamen, quod de facto Pontifex, cui vices suas in terris Christus Dominus commisit, applicet prædictis Cathecumenis Bullæ Privilegia, sicuti applicat Novitiis Privilegia Religionis, & sicut applicat suam Missam eidem Cathecumenis Sacerdos, nescimus; Immo ex consuetudine Ecclesiæ se semper dirigentis ad Baptizatos, scimus non applicare. Ita mihi hac super re discurrendum esse, videtur.

Infantes, Amentes.

10. **I**nfantibus, & perpetuò amentibus, multò magis Phræneticis prodest Bulla Cruciatæ, si quis pro ipsis, data elemosyna, illam sumat. Ratio est, quia Pontifex generaliter omnibus Fidelibus sine distinctione ætatis, vel conditionis eam concedit, & ex alia parte illi, cum sint Christiani, censentur virtualiter petere ea, quæ ad salutem animæ illis sunt utilia. Ita Trullench. a

a Trullench. 11. Proderit autem his Bulla, ut tempore lib. 1. exp. Interdicti sepeliantur in loco sacro cum moderata Pompa, ut infra suo loco posse, per Bullam, dicitur. Proderit item pueris, postquam usum rationis acquisierint; & Amentibus, si fortè convalescent, proderit, inquam, ad Indulgentias acquirendas, ad vora commutanda, ad absolutionem à reservatis,

ad usum lacticiniorum,

&c.

Religiosi.

12. **R**eligiosos, vel Religiosas frui posse Bullæ Cruciatæ Privilegiis, si eam accipiant consueta elemosyna, (de qua mox,) data, certum sit. Præscindendo, tamen, Primò, ab usu lacticiniorum, de quo infra, & Præscindendo, Secundò, à Privilegio circa Pœnitentiæ Sacramentum, de quo ego in opere de Sacramentis lib. 5. de Pœnit. b facis b Ego de Sac. lib. 5. de Pœnit. c. 5. §. 4. d. in d. 2. e.

13. Illud autem solum hic adnoto, Religiosos non indigere ad acquirenda Bullæ Privilegia consensu sui Superioris, cum sit concessio data omnibus Fidelibus à Summo Pontifice omnium Superiore. Sed Nostros è Societate indigere propter ipsius Pontificis restrictionem factam Nobis in Nostris Bullis, 1. c. 13. docet c. Bardi contra Andream d. Mendo in 167. Appendice, & latius in Elucidatione Bullæ d. Mendo sententem, nostros è Societate, æquè ac alios Religiosos, non indigere consensu Superioris ad omnes Bullæ gratias acquirendas, præter ea, quæ pertinent ad Sacramentum Pœnitentiæ, & ad modo dictum usum lacticiniorum: 4. a. n. qui idem mendo ibidem explicat Bullas Pontificias (quas in contrarium asserti Bardi) loqui solum de Gratiis in ordine ad Sacramentum Pœnitentiæ, non verò in ordine ad alias materias.

§. II.

Consistentibus, & delinantibus in hoc Regno.

1. **C**ertum est, non solum fixè commorantes in hoc Regno (idem semper hic, & in sequentibus intellige de aliis Regnis Hispaniarum Regi subjectis, ubi Bulla promulgatur) verum etiam existentes in illo transeuntes, etiam per unum diem, immò, per unam horam, posse accipere & frui Bullæ Privilegiis, anno durante, tametsi hinc recedant, & deinde alibi, ubi Bulla non promulgatur, sedem figant, excepto Privilegio usus ciborum prohibitorum, propter expressam prohibitionem, ut in superioribus indicavimus, & dicitur inferius. Id manifestè concedit Pontifex in illis verbis (*consistentibus, & declinantibus*), in expressis Ita expressè Barnabas e Gallego.

2. Quid si externus declinet, seu perveniat solum in Panormi V. G. Portum, unde mittat s. amicum,

amicum, qui ipsi Bullam accipiat, ipso in Civitatem, immo in litus non descendente?

Respondeo, idem posse, quia Portus abfolute & simpliciter pars est civitatis, seu regni. Idem puto, si quis declinet in sinum similem Portui.

3. Quid si ex mari vicino extra Portum, seu sinum? Respondeo. Mihi valde scrupulosum est, tunc posse. In mari enim, quamvis vicinum quis perveniens, difficile mihi videtur, dici posse, quod declinet in Regnum, & nobiscum etiam sentit a Mendo.

Graci.

4. IN hoc Sicilia Regno sunt aliqua Græcorum oppida, quorum Incolæ ritu Græco viventes, tempore Quadragesimæ, non solum abstinere à lacticiis, sed etiam ex suo ritu à Piscibus sanguinem habentibus. Inquiro jam, an Bulla iis (ut etiam quoad alia Privilegia) prosit.

Respondeo. Tum quoad dictum Privilegium de lacticiis, tum quoad alia, prodest: quia etiam ipsi sunt Fideles: & in hoc Regno, ubi Bulla promulgatur, commorantur, nec est unde ipsi excipi debeant. Quare virtute ipsius Bullæ, licebit illis comedere lacticia, diebus veritis, & per consequens, immo potiori ratione, pisces sanguinem habentes; Privilegium enim concedens lacticia, multo magis concedit pisces cujuscumque generis, qui magis distant à carnibus, quam lacticia. Ita Bardi & in Bul.

§. III.

Ex Bonis sibi à Deo collatis liberaliter contulerit.

1. **T**amet si in hac clausula non decernatur, quantum debeat esse eleemosyna ponigenda ab eo, qui Bullam sumere intendit, quia tamen Pontifex concedit, etiam debere decerni à Commissario, ideo ejus taxæ standum est. Verba Gregorii XIII. à subsequentibus Pontificibus confirmata hæc sunt. Item conceditur facultas Commissario, ut dictam subventionis quantitatem à Fidelibus, ut prædicitur, pro Viris, & Defunctis, juxta Personarum qualitatem, & bonorum quantitatem, arbitrari, possit.

2. At verò, quantum ipse decrevit? Re-

spondeo. Pro Indis, & Hispanis in India dependentibus, pro quibus major quantitas est decreta, vide Trullench. Pro nostris Regionibus (id, quod scire, ad nos pertinet) Commissarius decrevit sequentem Realem d taxam. Scito autem Realem unum valere unum tarentum monetæ Siculæ, & grana quatuor cum ejusdem grani parte quarta.

3. Pro Cardinalibus, Episcopis, Abbatibus, Inquisitoribus, Dignitatibus, & pro insignibus quibusdam Personis, quas mox indicabimus §. 7. nu. 4. Eleemosyna pro Bulla Vivorum est octo Realem Castellatorum, hoc est monetæ Siculæ, decem tarentorum, & granorum decem.

4. Pro communibus Personis, pro eadem Vivorum Bulla, est Eleemosyna ditorum Realem, hoc est monetæ Siculæ tarentorum duorum, & duodecim granorum cum dimidio.

5. De Eleemosyna danda pro Bulla lacticianiorum, quæ Sacerdotibus faver, dicam infra cap. 8. §. 5.

Ut idem de danda pro Bulla Defunctorum dicam c. 15. §. 2. nu. 8. pro Bulla compositionis cap. 16. §. 6.

His prælibatis, multe sunt dubitationes hic enodandæ, quas in sequentibus §. jam jam solvimus.

§. IV.

An ex bonis furtivis, vel usurariis dari eleemosyna possit pro Bulla.

1. **Q**uoniam Bullæ tenor habet, ut ex propriis bonis ejusmodi eleemosyna porrigatur, dubitabis, quid si ex bonis furtivis? hoc autem nomine intelliguntur hic, etiam usuraria.

2. Respondeo. Doctores ferè communiter (præter unum Rodriguez) loquentes hac de re, Acofta, Vega, Trullench. Bardi, Mendo, ap. Galleg Macedo, Elcobar, Diana, quos citat, sequiturque Gallegus, f. absolute, & sine ulla distinctione docent, furtiva pecunia sumi Bullam non posse: quia discretis verbis dicit Pontifex (ex Bonis sibi à Deo collatis.) Adde hanc debere esse eleemosynam: sed ex D. Thoma, g. d. Th. 2. & communiter, consistere eleemosyna ex alienis bonis, non potest.

3. Ut hæc doctrina explicatius habeatur, sic distinguendum est. Si sermo sit de ipsa pecunia in individuo furtiva, quando fur aliam propriam non habet, certa est prædicta

X 2 doctrina

doctrina propter rationes optimè jam allatas.

4. At verò quando fur aliam habet propriam, quam posset dare pro Bulla, ipse tamen pro Bulla furtivam det; valebit Bulla, quia tunc materiale quid est, dare hanc furtivam, cum jam cum illa fiat elemosyna æquiva-

a Bard. in lenter. Ita Bardi. a
Bull. p. 2. 5. Præterea si loquamur de pecunia furtiva, quæ fuerit immixta cum alia propria furtiva, ita, ut discerni nequeat, cum jam illa transierit, propter illam unionem & mixtionem, in dominium furis (ut dixi in libris Decalogi) potest utiliter ex illa dari elemosyna, remanente semper ipsi furi onere restituendi id, quod iniquè abstulit. Si ergo ex illa facere elemosynam validè fur potest, validè consequenter cum illa Bullam accipiet, unde & illius Privilegiis fruatur. Ita e Mendo.

6. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

7. Respondeo, accipere inutiliter, quia Bullæ privilegia conceduntur sub conditione elemosynæ dandæ Regi in subsidium Belli contra Infideles, quæ elemosyna hîc non adest. Unde licet, dum bona fides durat, possint dicti Fideles vesci V. G. lactiniis, tamen, cognita veritate, non poterunt. Quod si bona fide absoluti fuere à reservatis, esto propter bonam fidem, absoluti ab ipsis indirectè fuerint, at, re cognita, debebunt ejusmodi Pœnitentes de iisdem reservatis directam à legitimo Confessario absolutionem obtinere. De his absolutis bona fide vide multa à me dicta in libris de Sacramentis.

8. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

9. Respondeo, accipere inutiliter, quia Bullæ privilegia conceduntur sub conditione elemosynæ dandæ Regi in subsidium Belli contra Infideles, quæ elemosyna hîc non adest. Unde licet, dum bona fides durat, possint dicti Fideles vesci V. G. lactiniis, tamen, cognita veritate, non poterunt. Quod si bona fide absoluti fuere à reservatis, esto propter bonam fidem, absoluti ab ipsis indirectè fuerint, at, re cognita, debebunt ejusmodi Pœnitentes de iisdem reservatis directam à legitimo Confessario absolutionem obtinere. De his absolutis bona fide vide multa à me dicta in libris de Sacramentis.

10. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

11. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

12. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

13. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

14. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

15. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

16. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

17. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

18. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

19. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

20. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

21. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

elemosynam illam dat, dictisque Privilegiis Bullæ frui, merito potest. Idem dic in similibus.

§. VI.

An ex bonis creditis, vel ab alio datis?

1. Tres hic sunt casus. Primus. Titus obtinet à Commissario Bullam credito, hoc est, promittit Titus, se post sex menses V. G. traditurum elemosynam præscriptam, utiliter ne Bullam obtinet?

Respondeo, & Primò quidem Dico, manifestè inutiliter, si habet animum eam elemosynam non tradendi, quia sic nullâ tribueret. At si, ipso initio acceptionis, animum habet tradendi (qui est casus propositus) Dico, utiliter; etiam pro iis prioribus mensibus, antequam promissum solvat. Ratio est, quia id concedit Commissarius Generalis apud Mendos, & meritò; obligare enim se ad dandam elemosynam, elemosyna est: Atque ejusmodi certè est cõmunis praxis, idque cum emolumento Regis, nam sic multi Bullam accipiunt, quod non facerent, si numerato cõgerentur pecuniam deponere.

Quod si quis habeat initio animù non tradendi, sed post sex menses V. G. mutet voluntatem, velitque dare, tunc sanè à die, qua ejusmodi bonam voluntatè habet, lucrari potest Privilegia Bullæ, usque ad finem anni durationis Bullæ, quia tunc jam legitime pro illis posterioribus mensibus Bullam habet, quam legitime antea non habebat. Ita e Bardi.

Contra, si initio habuit intentionem tradendi elemosynã, & postea transactis sex V. G. mensibus mutet voluntatem, nolitque elemosynam elargiri, Dico, à die, quo non elargiri proponit, non lucraturum Privilegia, quia hæc dantur sub conditione elemosynæ, quamvis propter bonum animum solvendi, quod promissum, frui illis Privilegiis in prioribus mensibus potuerit.

2. Sed quid, si bona fide quis promissum, sed deinde, propter impotentiam inculpabilem, stare promissis non possit, fruatur ne toto anno Bullæ Privilegiis?

Respondeo. Fruatur, quia Privilegiù semel obtentum non potest tolli à superveniente impedimento inculpabili, nec Rex amittit hujusmodi elemosynam, jam enim distributor Bullarum illã refarcit, quando enim sic credito Bullas distribuit, ipse se obligat ad solvendum & ita declaravit ipse Commissarius.

In lib. de Sac. l. 5. de Pœnit. 1. de Cas. ref. c. 12. §. 3. à nu. 7.

e Bardi l. c. §. 1.

a Tru. lib. 1. Bulla. dub. 1.

3: Secundus casus est de bonis alienis donatis Cajus V. G. meus amicus suis pecuniis accipit Bullam pro me. Valet ne ea mihi, si eam acceptem?

Respondeo. Valet: nam sic tu virtualiter eleemosynam facis, est enim perinde ac si tibi amicus pecuniam daret, quam tu deinde in eleemosynam dares pro Bulla.

4. Tertius casus est de Religiosis, qui ut dixi c. 3. §. 7. n. 12. possunt frui Privilegiis aliquibus Bullæ. Petrus V. G. Religiosus sumpsit Bullam, largiendo eleemosynam ex pecuniis ipsi donatis ab amico, utetur ne valide Bulla? Dubitatio autem fundatur in eo, quod Religiosus, etiamsi ab amico, posita quacumque Superioris licentia, habeat pecuniam, illa non est ipsius siquidem quidquid Religiosus acquirit, Monasterio acquirit, ergo non potest verificari, quod eleemosynam ex suis bonis impetierit quod requiritur necessario, ut Bulla frui quis possit.

Respondeo, omittendo alias explicationes, Pontificem, quandoquidem in tenore Bullæ illam modo dicto concedit nominatim etiam Religiosis, huic defectui satis, superque supplere.

§. VII.

Quanam eleemosyna porrigenda ab Insignibus Personis?

Et quam porrigenda a Pauperibus?

1. **C**ardinales, Primates, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates habentes Jurisdictionem Episcopalem, Inquisitores, & Dignitates Ecclesiasticæ Cathedralium, Duces, Marchiones, Comites, Commendatores majores, Proreges Capitanei Generales, & alii Officiales Curie Suae Majestatis (qui sint hi Officiales, unde apud Trullench a Domini Vassallorum, dictorumque uxores, suis viris viventibus, debent pro Bulla præstare eleemosynam octo Realium, hoc est, ut supra dixi, tarenorum decem, & granorum decem monetæ Siculæ.

2. Jam dubitabis Primo, circa hos an Vicecomites, Barones, Prætores Urbium, Senatoresque Civitatum, si non sint Domini Vassallorum, ut etiam Fiscalis in Tribunali Inquisitionis, ut item Filii Ducum, similesque si nullo Titulo, vel Dominio gaudent an inquam, hi obligentur tradere octo Reales?

Respondeo, non obligari, quia hos, si Domini Vassallorum non sint, Commissarius, in taxa ab ipso definita octo Realium, non designat; Expressio autem eorum, qui designantur, est manifesta exclusio aliorum. Ita b Mendo, & Gallegus, c Quod si Domini sint Vassallorum, debent omnino octo tradere, quia ita disposuit Commissarius, ut vidimus n. primo.

3. Si Rex aliquis exterius in Regnum, ubi Bulla promulgatur, accederet, ut etiam illi omnes, quos nos Principes in nostro Regno habemus, obligantur ad octo, siquidem satis includuntur à Commissario in illis similibus Dignitatibus Ducis, Marchionis, &c.

Prædicti Ducis, &c. si carent Vassallis.

4. **D**ubitabis secundo. An prædicti Duces, Marchiones, &c. Si Vassallis careant, præstare debeant octo Reales?

Respondeo. Negat Bardi, affirmat Mendo; Verum si diligenter eorum rationes hinc inde ab ipsis allatæ, considerentur, debent convenire in hunc modum. Si ejusmodi V. G. Dux nihil aliud habeat, nisi merum, & inane Ducis nomen, nullamque habeat ex eo Titulo, seu Nomine Dignitatem, vel Privilegium, vel Prærogativam, ut esset V. G. Pater, qui totum Titulum suum suamque Jurisdictionem totam in Vassallos, filio renuntiavit; Certe hic Pater sufficienter dabit duos Reales, quia nec Dignitatem habet, nec Jurisdictionem, nec in actu, nec in habitu supra Vassallos. At, si, quamvis Vassallis, ac Jurisdictione omni quis careat, Titulum tamen Ducis cum aliquibus Ducatus præminentibus habeat, quales sunt plures, quos Titulatos vocamus, & vere sunt hujusmodi, nam coram Prorege caput V. G. cooperiunt, aliisque quibusdam sæcularibus exemptionibus fruuntur, præstare debent octo, quia hi verè, & in omni proprietate sunt Duces, Marchiones, &c. Hujus etiam generis sunt filii horum, si Titulum vere habeant cum prædictis præminentibus (licet proventibus omnibus Pater gaudeat) quia jam dignitatem habent. Ita Gallegus. e Ratio prædictæ distinctionis mihi manifesta apparet, quia, in taxa à Commissario legitime facta, clare, ut duæ Classes distinctæ Personarum, afferuntur; quarum al-

tera continet Duces, Marchiones, & Comites; altera, quæ continet Dominos, habentes Vasallos, & ut patet ex contextu, una non est declaratio alterius. At certe hi, qui solum Titulum sibi reservant, sive habent, vere in Classe Ducum sunt, qui vero nec Tituli præ eminentiis ullis gaudent, nec Vasallos habent, in neutra Classe ex dictis connumerari, nisi æquivoce, possunt.

5. Quando quis simul est Dux, & Marchio, & Comes gaudens multis Titulis, multisque Dominis, non est ab ipso multiplicanda eleemosyna ad multiplicationem Titulorum, quia Commissarius taxando eleemosynam assignavit octo Reales singulis Personis, non singulis Titulis.

6. Quod dixi de his, dic de Episcopis, si enim Episcopatus renuntiarunt, ita ut servaverint sibi Titulum, & Dignitatem Episcopalem (quam certe semper solent sibi reservare) cum sint vere Episcopi, sicuti etiam sunt Episcopi mere Titulares, præstare debent octo Reales; At si renuntiaverunt etiam Dignitati, quod fieri non solet; aliquis illos excusaret ab elargiendis octo, aliquis, inquam, nam ego excusare non possum quia quacumque renuntiatione posita, semper in ipsis residet Character Episcopalis ob quod semper vere sunt, & vocari Episcopi, actusque Consecrationis exercere valide possunt. Nisi loquaris de quibusdam Germaniæ, vel aliorum locorum Episcopis, qui sunt meri Clerici, & sola Jurisdictione Episcopali gaudent. Hi certe, si renuntient, in nihilo remanent Episcopi.

Ducum etiam Uxores, & Vidua ex illis.

7. **D**ubitabis Tertio, de prædictorum Uxoribus viduis. Respondeo. Uxores dum vivunt prædicti Mariti, sequuntur conditionem Virorum, quare perinde ac Viri earum, octo debent, tamen si ipsæ ex se Titulo nullo gaudeant. At vero Vidua eorundem, si nullo proprio Titulo, seu dignitate gaudeant, donent solum tunc duos Reales; si autem ipsæ Titulo ex se gaudent, vel Dominæ sunt Vasallorum, octo omnino debent. Ita clare ostendunt Verba Commissarii eleemosynam taxantis. Faminæ denique quæcumque si non sint, neque fuerunt unquam nuptæ, habent tamen verum Titulum, vel Vasallorum Dominium debent omnino octo, quia tunc

habent qualitatem requisitam à Commissario ad majorem eleemosynam; quam quidem qualitatem respexit Commissarius in quocumque sexu ea inveniatur,

8. Quid si prædictæ Viduæ remaneant usu fructuariæ Ducatus, Marchionatus, &c. Respondeo, pari modo obligari ad octo, quia sic jam actu habent qualitatem, quæ ex vi taxæ, obnoxia est majori huic eleemosynæ.

Privatus promotus ad Titulum Ducatus, &c.

9. **D**ubitabis Quarto. Si quis Privatus accipiat Bullam initio anni, datis duobus Realibus, & deinde in decursu anni evadit forte Dux, vel Marchio, &c. ut item Episcopus, Archiepiscopus, &c. indigetne à puncto novi gradus alia Bulla cum pinguiore eleemosyna, vel saltem supplementum ad octo Reales conferre, ut deinceps Bullæ Privilegiis perfruatur?

Respondeo. Non indigere, puto, quia gratia concessa initio fuit collata pro toto anno. Ergo pro toto anno durat; fuit enim data absolute, & non dependenter à futuro evento. Ita a Bardi dicens, hanc dubitationem à nemine fuisse tractatam: faterur tamen, si Clericus ascendat ad Sacerdotium in illo anno Bullæ à se sumptæ, non posse deinceps uti Privilegio vescendi lacticiis; quo initio anni, quando non erat Sacerdos fruebatur; nec id esse mirum, quia Sacerdoti expresse fit in ipsa Bulla prohibitio vescendi lacticiis; quæ similis expressio non est in Bulla, quam prædictus Privatus, data eleemosyna duorum Realium à Distributore, hoc est à Pontifice, recepit.

Prædictarum Insignium Personarum obligatio quoad eleemosynam pro Secunda Bulla in eodem anno.

10. **D**ubitabis Quinto. Si qua ex dictis Personis Insignibus vellet secundam Bullam accipere in eodem anno (quam secundam utiliter sumi posse, non vero tertiam, dicemus infra,) debet ne octo contribuere?

Respondeo ita prorsus. Quare falsam iudico sententiam Henriquez (quam refert, & merito rejicit b Trullench) putantis sufficere, si præ-

si præbeat duos; falsam, inquam, nam Commissarius sine ulla distinctione prima, vel secunda Bullæ, pro his Personis taxat absolute Reales plures. Vide infra c. 14. ubi ipso initio ponentur verba Pontificis, concedentis hanc iteratam acceptionem Bullæ, nam ibi notabis hæc verba *Servatis tenore, & forma prædictis, quibus eodem anno idem summarium sumpserunt.*

Muli habentes Dominium ejusdem Ducatus, &c.

11. **D**ubitabis 6. quando duo V. G. habent Dominium ejusdem oppidi pro parte, vel pro indiviso, debent ne singuli dare octo Reales? Respondeo ita putare *Mendo*.

Mendo d. 14. n. 8. At *b. Bard.* docet, satis esse, utrosque dare octo, hoc est, singulos dare quatuor. Lege apud ipsos rationum conflictus, quia res est rara praxis. Et tamen ego eo in sententiam *Mendo*, quia verba Commissarii taxantis eleemosynam hanc majorem præcipiunt, Ducem, Comitum, seu Dominum Vasallorum debere dare octo; At qui singuli ex his, de quibus loquimur, habentes pro parte, vel pro indiviso Ducatum, Comitatum, Dominium, sunt simpliciter, & absolute Duces, Comites &c. & talium item Titulorum præminentis gaudēt, ergo, &c.

Quid si Senatus Panormitanus V. G. qui constat ex sex Patribus conscriptis, sit aliquo insignitus Titulo, sit V. G. Dux alicujus oppidi, singuli ne ex illis debent octo dare?

Respondeo non debere, puto: quia tunc singuli, quibus conceduntur Bullæ privilegia, non sunt Duces, sed solum simul omnes, ut constent unum corpus morale.

Pauperes.

12. **D**ubitabis Septimo, an Pauperes debeant eleemosynam dare pro Bulla? Respondeo. Debere, certum sit, quidquid in *Henriq.* oppositum innuat *e. Henriquez* ex eo quia in Bulla originali monet Pontifex, ne exigatur eleemosyna à paupere. Quidquid, inquam innuat, Tum quia hæc clausula non amplius extat in Bulla, quæ promulgatur; tum quia clare Bulla, tamquam opus necessarium requirit pro consecutione ejus Privilegorum eleemosynam; tum denique quia fortasse

sensus illius clausulæ solum erat, ut non cogentur pauperes accipere Bullam, & consequenter eleemosynam dare, quia Bullæ acceptio debet esse voluntaria.

13. Ex hac certa doctrina emergit affine dubium. Cum enim, qui caret Bulla Cruciatæ, non valeat in Regnis, ubi ea promulgatur, acquirere Indulgentias, quas ipsa Bulla concedit (de qua re infra cap. 14.) dubitatur nunc An, qui propter summam paupertatem eam accipere, nequit, acquirat saltem alias Indulgentias, quæ sunt extra Bullam, quas Commissarius suspendit, durante anno Promulgationis, de qua suspensione infra item dicemus.

Respondeo. Acquirere, docet *d. Bard.* Itam tenet *Quintanadvennas*, & citans *Ludovicum à Cruce*. Non acquirere, docet *f. Mendo*. Ratio affirmantium est, quia præsumitur ex pietate Pontificis, ut non privetur Indulgentiis, qui sine culpa Bullam habere non potest. Ratio Negantis, cui assentior, est, quia Bulla nimis manifeste suspendit pro eo anno omnes alias Indulgentias pro iis, qui Bullam non accipiunt, nec, in tanta expressione mentis Pontificis, videtur, posse prudenter, præsumi contrarium.

d. Bard. p. 3. tr. 1. c. 12. sec. 6. e. Quintanad. in App. ad Panit. tr. 3. dub. 12. n. 3. & 6. f. Mendo in app. ad Bull. d. 2. c. 3. nu. 11.

CAPUT IV.

Explicatur posterior pars Clausulæ quarta superioris postea, hoc est, illud, Anno durante.

Expofcit hic Doctrinæ claritas, & ordo, ut declarem prius, quando nam incipit ejusmodi Annus; deinde quando durat, seu quando finem habet.

§. I.

Quando nam incipit Annus Privilegorum Bullæ?

1. **S**ane eum incipere à die Promulgationis Bullæ, certum est. Verum ut id minutius cognoscatur, animadvertenda sunt quatuor.

2. Primo, si quis Bullam sumit post sex menses V. G. à facta promulgatione, hic non poterit frui Privilegiis, nisi ab hora in qua sumit usque ad finem consequentium mensium ejusdem

eiusdem anni, quia antea carebat Bulla, & post illos menses, hoc est, absoluto dicto anno, ut dicemus, Bullæ Privilegia spirant. Ita

a Galleg. c. 4. dub. 15. citans Nünnum, Vilalobos, Trullench, Ludov. à Cruce.
 a Galleg. c. 4. dub. 15. citans Nünnum, Vilalobos, Trullench, Ludov. à Cruce. b Lib. 5. de mox §. 4.

2. Secundo animadvertendum est, quando dicimus, Annum Bullæ incipere à die promulgationis, intelligi de promulgatione, quæ fiat in unaquaque Civitate, seu loco, etiam minimo, ut notat e Trullench, nam non satis esse pro habitantibus in alia Civitate, eiusdem Diocesis, Promulgationem, quæ fit in alia, quam vis hæc sit Metropolis expresse notat ipse Pontifex in tenore Bullæ, esto, pro legibus, aliisque similibus sufficiat eas promulgari in Metropoli.

4. Animadvertendum est Tertio, Annum, in quo vigent Bullæ Privilegia incipere ab ipsa hora, in qua ea in quocumque loco promulgatur, non ergo antea.

5. Animadvertendum est 4. Cum per duplicem actum solet promulgari Bulla, primo per solennem Processionem, & deinde, per Concionatorem in Concione, animadvertendum est, inquam, sufficere per solam Processionem, si quidem per illam solam habetur absoluta Promulgatio.

A Trull. l. c.

6. Hinc fit, ut si quis sumat Bullam ante Concionem, sed post Processionem, possit d. uti eius Privilegiis, & sanæ hæc est Praxis, ut facta Processione, statim incipiant distribui Bullæ.

7. Hinc etiam sequitur, ut, si quis, etiam data stipe, sumpserit Bullam ante Concionem, & ante Processionem, non possit uti Privilegiis, nisi post Processionem, tunc enim ratificatur sumptio.

8. Denique, ne ignores, factam publicationem in Templo maximo sufficere, quamvis promulgatio alia non fiat in aliis Parochiis eiusdem Civitatis, quantumvis magnæ: nam unam Publicationem in uno loco requirit Pontifex, non vero aliam, & aliam in singulis Ecclesiis loci.

§. II.

Quamdiu durat Annum Bullæ.

1. **P**remitto, alium esse Annum naturalem, alium Ecclesiasticum. Naturalis est spatium temporis, quo Sol suo motu redit ad eandem Cæli partem unde motum incæperat, V. G. à primò gradu signi Arctici, ad eundem, quod spatium est duodecim mensium, & sex horarum aliquibus minutis minus.

Ecclesiasticus est spatium temporis, quod ex more Ecclesiæ intercurrit ab aliquo termino deputato ab Ecclesia ad alium similem. V. G. à Pascha ad aliud Pascha, à Pentecoste ad Pentecosten, quod spatium aliquando continet plures, aliquando pauciores dies, ut ex computo Ecclesiastico scimus omnes.

2. Quærimus jam an Privilegia Bullæ durent per Annum naturalem; An per annum Ecclesiasticum? Si prius, semper erit idem tempus Privilegorum, si posterius, modo majus erit ipsorum tempus, modo minus.

3. Dico, Probabile esse, Annum Bullæ durare per Annum naturalem hoc est à die promulgationis usq; ad finem duodecim mensium, & item esse probabile durare per annum Ecclesiasticum, id est à Promulgationis die ad alterius promulgationis diem. Priorem probabilitatem sequitur Rodriq. e Th. Sanch. f. Th. Sanch. Mendo. g. posteriorem Gallegus, b Jo. Sanc. l. 8. m. 3. i Trullench. k Ludov. à Cruce. Bardi. l Ratio d. 15. m. utriusq; sententiæ est, quia, in communibus 17 in nunc hominum commerciis, nomine anni g. Mensis recte alteruter solet intelligi.

Favet posteriori sententiæ illa confirmatio. in App. Quia in præfenti sumus in re Ecclesiastica; 1. c. 14. Ecclesiæ autem Communis praxis solet anno h. Galleg. Ecclesiastico uti Sic Communio pro obligatione præcepti annui, sic Interstitia pro Ordinibus suscipiendis, sic obligatio recitandi d. 65. Horas Canonicas solet mensurari per annum, k Trullench. vel diem Ecclesiasticum non vero per naturalem. § 1. d. 11. m. 3.

4. Hinc, quia Annum ecclesiasticum aliquando est brevior anno naturali, ut si promulgatur Bulla in Dominica V. G. Septuagesimæ, 10. d. 1. quæ sit dies Vigésimus Januarii, Anno autem m. Bardi. sequenti promulgetur in eadem Dominica, p. Trullench. quæ incidat in diem decimum eiusdem mensis

sis Januarii, unde brevior, hoc est minus decem diebus erit Annus Ecclesiasticus, quam sit annus naturalis: hinc, inquam fit, ut in priore sententia possis frui Bullæ Privilegiis usque ad vigesimum diem sequentis Januarii, etiam promulgata nova Bulla: at in posteriori non possis usque ad dictum vigesimum diem, quia adveniente nova promulgatione veluti perimitur, in hac posteriore sententia, Bullæ vigor. Sed certe, ut diximus, utrumque probabile est.

5. Nota. Si forte supponas Pontificem nolle, ut nova alia promulgatio Bullæ fiat anno sequenti, vel velle novam promulgationem diu differre; unde non possimus tunc habere terminum destructionis per novam promulgationem, quia promulgatio nova non erit. Nota, inquam, tunc Doctores convenire, quod Bullæ privilegia durent per annum naturalem: tunc enim cum desit annus ecclesiasticus, subingreditur necessario a naturalis. Dixi (necessario) nam non placet, quod b Bardi docet ex Trullench, nimirum, quando Pontifex diu differt, tunc durare per 35. dies postea, intra quorum latitudinem solet finiri annus ecclesiasticus: non placet autem, quia id videtur esse nimis gratis dictum.

6. Nota insuper, quamvis moriatur Pontifex, vel Commissarius Generalis intra dictum annum, non spirare tibi Bullæ privilegia pro illo anno quia pro illo tempore sunt gratiæ factæ, ut recte notat c Castropalaus.

§. III.

Quando in uno loco tardius, in alio citius fiat promulgatio, quid juris erit in accipiente Bullam, si sequamur prædictam posteriorem sententiam.

1. **E**X figuracione duorum Casuum hujus quæstionis Decisio clarius intelligetur.

Primus Casus. Titius existens Panormi, promulgatione ibidem facta in Dominica Septuagesimæ die V. G. 20. Januarii, sumit statim Bullam, & inde proficiscitur Syracusas V. G. ubi anno sequenti promulgari solet Bulla die primo Cinerum, qui incidit V. G. die 9. Februarii, hoc est 14. diebus postea, Inquirō, Gaudebit ne Titius jam commorans Syracusis Bullæ Privilegiis usque ad Dominicam Septuagesimæ anni sequentis quæ incidit V. Tamburinus de Sacramentis.

G. 26. Januarii, quando Panormi promulgabitur nova Bulla, an, usque ad nonum diem Februarii juxta promulgationem, quæ fiet in sua Civitate?

2. Secundus casus, quid si contra? Cajus V. G. commorans Syracusis accepit Bullam in die Cinerum, qui forte incidit 12. Feb. deinde accedit Panormum, ubi promulgabitur nova Bulla 20. Januarii, gaudebit ne Privilegiis solum usque ad vigesimum diem Januarii juxta promulgationem panormitanam, an usque ad diem Cinerum anni sequentis juxta promulgationem quæ fiet in Civitate prædicti Cui, qui dies incidet, ut dictum est, nono Februarii?

3. Respondeo. In utroque casu, stando in posteriore sententia, sub qua loquimur, gaudere quis potest Bulla solum juxta promulgationem factam in loco, ubi quis accipit Bullam. Quare in priore casu allato n. 1. Titius gaudebit Bulla, usque ad vigesimum sextum Januarii in posteriore vero allato n. 2. Cajus Bulla fruetur, usque ad nonum diem Feb. Ratio utriusque dicti est, quia, quando tu accipis Bullam promulgatam in hoc V. G. loco, quasi dicit tibi distributor Bullarum nomine pontificis. *(Quandoquidem tu erogasti legitimam elemosinam, concedo tibi Privilegia Bulla duratura per totum hunc annum, donec ego iterum aliam hic promulgaverō)* Hujus autem rei ulterior ratio est, quia ad illum Distributorem, à quo tu recipis Bullam, non pertinet, videre, seu taxare tempus promulgationis alterius Distributoris. Quare, nomine pontificis, dat tibi privilegia secundum suas promulgationes, non vero secundum promulgationes alterius. Ita d Bardi.

4. Scio Joannem & Sanch. in casu dicto n. 1. velle Titium posse solum, usque ad nonum diem Februarii, sed propter rationem nostram non est audiendus.

Scio etiam Mendo s sustinere, tum Titium, tum Cajum prædictos posse solum gaudere Bullæ privilegiis, durante anno naturali, quocumque tandem die fiat nova promulgatio. Sed profecto id ipse dicit, quia sustinet annum pro Bulla debere esse naturalem, quæ sententiam cum dixerimus supra, esse probabilem, probabile etiam erit hoc præsens ipsius dictum; sed quia nos hic loquimur ex suppositione, quod sequamur sententiam posteriorem, quæ est etiam probabilis, ideo, quamvis dicto

d Bardi. p.

p. tra. 2. c.

6. nu. 24.

c Io. Sanc.

d. 55. n. 9.

E Mendo

l. sup. cit.

dicto prædicti Doctoris assentiamur, tamen non assentiamur illi limitationi (solum.)

§. IV.

An finito anno in aliquo saveat Bulla?

1. **I**nstituto hæc quæstionem hanc, quia maximè pertinet ad praxim. In duobus casibus quærent rationabiliter Doctores, an Bulla proficit, absoluto anno. Dico (rationabiliter) nam casum alium, quia est ratione destitutus, jam exclusi modo §. 1. n. 2.

Quærent enim primo in eo casu, quo promulgatio Bullæ fit in aliqua magna Civitate, seu oppido, unde non valeant omnes Bullam sumere, An, si habeat quis animum sumendi, durabit illi vetus Bulla per paucos V. G. per octo dies post promulgationem novam? Affirmat Villalobos, & Ludovicus à Cruce. Id quod temperat Jo. Sanchez, asserens hoc verum esse, quando per omnes illos dies durat difficultas novam sumendi, vel ex malitia, seu Incuria distributoris, nova haberi non possit.

2. Profecto non possum hanc sententiam, quamvis à Sanctio mitigatam, non rejicere cum Gallego. *a* Nam, ut alia omittam, nimis manifestè ea est contra tenorem Bullæ, ibi (anno durante) & ibi (summarium Bullæ à volentibus uti Privilegiis, accipi, ac retineri debere.)

3. Quærent Secundo Doctores in casu Confessionis inceptæ, vel Commutationis Votorum; Et quia de hac Commutatione dicemus inferius, *b* solum hic agimus de Confessione; an scilicet, si qua legitima Confessio bona fide apud Confessarium electum per Bullam incepta finiri ultra ejusdem Bullæ annum non potuit, sive propter penitentis scrupulos, sive ob prolixam Confessionem, sive ob aliquod rationabile impedimentum, quo pacto dicitur res, non esse integra, quia Confessio jam fieri cepit; An, inquam, possit Confessor, post finitum annum suum prosequi opus, & penitentem à peccatis etiam reseratis, ut per Bullam conceditur, absolvere?

Respondeo, posse, ac si esset intra tempus anni concessi, idque etiam cum interpolationibus humano modo solitis; Ratio est; quia ex eo, quod ceptum est negotium Confessionis, tempore habili, Jurisdictio radicem fixit in Delegato, hoc est in Confessario (ut loquuntur Jura) ex rationabili voluntate con-

cedentis; quare illa in eo perpetuatur, usque ad complementum incepti negotii. Idem solent Doctores dicere in Jubileo, si Confessio bona fide incepta non potuit bona fide finiri intra Jubilæi dies de qua re ego aibi e universaliter.

4. Dictum autem est primo (Bona fide) quia persuadere mihi non possum, quando id in fraudem fiat, adesse consensum Superioris ad prædictam Jurisdictionis extensionem, quidquid aliqui dicant. Id autem bene intellige, siquidem ejusmodi fraus duobus fieri modis potest, tum hic, tum in Jubilæo. Primo, si differas Confessionem consulto, usque ad ultimum diem durationis privilegii, & deinde peniteat te, non esse confessum, & vere velis confiteri, confessionemque bona fide incipias, faciens, quantum potes, ut illam compleas, riteque absolvaris ante finem privilegii, sed propter aliquam rationabilem causam compleri Confessio non potest. Et in hoc casu negligentia prior, immo & fraus, si qua in te fuit, prorogandi tempus, purgatur ex vera penitentia, & ex conatu Sacramentum perficiendi, & consequenter radicabitur in Confessario, extendeturque Jurisdictio, quia jam tunc nulla fraus adest. Secundo, si sive tu, sive Confessor, cum possitis perficere Confessionem, eam non perficitis, hac spe; (quam ego merito fraudem appello) ut radicata Jurisdictio sit in Confessario, quasi possit extendi ad tempus sequens. Et in hoc casu dixi, persuadere mihi non posse, Superioris voluntatem esse, ut ea Jurisdictio radicetur.

5. Dictum est secundo, (si qua Confessio incepta, &c.) quod intellige, esse certum si cepisti peccata legitime explicare Confessario. Immo dicta inceptio Confessionis tunc etiam dicitur adfuisse, quando comparuisti genuflexus coram Confessario, pectusque percussisti, & recitasti Confiteor, & multo magis, si vel unum peccatum veniale patefecisti, hæc enim externa signa sunt Confessionis inceptæ.

6. Objicies. Sola præsentatio litterarum Delegationis facta Delegato non facit negotium ceptum seu causam inchoatam, ut cum multis docet Merolla, *d* quia litterarum d. sola præsentatio, quamvis acceptata, non est exercitium Jurisdictionis, per quod radice sibi Delegatus Jurisdictionem, ergo neque in casu nostro sufficiunt prædicta signa.

Re-

a Gallegus multos citans t 4. dub. 18.

b Infra c. 13. §. 1. n. 30.

a Bardi p. p. tr. 2. c. 6. n. 61. & n. 116.
 Respondeo Nos (ut signate notat a Bardi) pro signo sufficienti non ponimus solum petitionem Confessionis quomodo cumque sed requirimus talia signa, quæ sint pars materiæ Sacramenti Pœnitentiæ, quæque cum exhibentur, sint Sacramentalis Confessionis exercitium.

7. Dicitur est Tertio (si qua legitima Confessio) nam non prorogatur Jurisdictio Confessarii, si invalida, sive propter defectum pœnitentis, sive propter defectum Confessarii esset prædicta incepta Confessio. Ratio est, quia per verum actum Confessionis Sacramentalis (sic enim exercetur hæc Jurisdictio) radicatur potestas in Confessario Delegato, non vero per invalidam Confessionem, quæ cum nulla sit, nullum parere effectum potest.

8. Confirmatur Doctrina n. 13. data verbis ipsius Bullæ Originalis. Item (ait) *declarat Pontifex, quod, expirante anno, omnes prædictæ facultates, gratiæ, & Indulta expirant, tantum poterunt causa pendentes ad finem perducì. Notas? (Causæ pendentes, &c.)*

b Bardi lo. c. nu. 66.
 Ex prædictis verbis colligit Bardi b doctrinam à nobis hæctenus dictam, solum habere locum, quando pœnitens, post prædictum annum Bullæ finitum, non committit alia peccata. Nam si quis, inquit, nondum finita Confessione, peccet; finito jam Bullæ anno, peccato reservato, non poterit ab hoc peccato absolvi per Confessarium electum vi dictæ Bullæ, quamvis Confessio cœpta fuerit ante lapsum anni: Immo neque item poterit (ait) ab aliis commissis antea, quia Confessio non potest dimidiari, quæ dimidiaretur, si ab his absolvi posset, illo alio commissio post annum non absoluto. Colligit, inquam, ex his verbis, in quibus expresse Pontifex solum concedit, causas pendentes finiri posse. at Confessio hujus peccati nunquam fuit inchoata tempore anni Bullæ, ergo, &c. Quare hic Auctor concedit, per Jubilæum posse simile novum peccatum absolvi, non vero per Bullam Cruciata, quia in Jubilæo non adest hæc restrictio, *tantum poterunt causa pendentes ad finem perducì.*

c Mend. d. 23. c. 3. n. 28. sine in Appen. d. 1. n. 61.
 9. Verum contra hanc explicationem incipit Mendo, c ait enim, non esse majorem rationem, quod hoc peccatum novum impediat totalem absolutionem, non autem quod absolutio aliorum peccatorum huic pœnitenti debita propter prorogationem Jurisdi-

tionis, trahat ad se facultatem, ut quia non potest dimidiari Confessio, detur potestas Confessario, ut etiam novum illud absolvat.

Adde, cum adhuc vere pendens sit causa, quia confessio jam est incepta, & absolutio nondum data, non posse peccatum hoc novum superadditum habere vim impediendi prorogationem Jurisdictionis.

Certe Prior sententia tutior est. Posterio-rem me Sapientiores examinent; præsertim quia video in causis Judicialibus, ad quarum formam est institutum Sacramentum pœnitentiæ, non dari Delegato prorogationem Jurisdictionis, per quam judicet aliud novum delictum, quod forte committat quis post elapsum tempus Delegationis, &c.

10. Sed adhuc Inquires primo, si Confessor, apud quem incepisti prædictam Confessionem, moriatur, vel alio modo desit, eligere possim alium Confessarium, qui mea peccata omnia audiendo, me absolvat ab illis, finito anno Bullæ, vel finito Jubilæi tempore?

Respondeo cum d Castropalao, posse, sive d *Castro. r. hæc electio novi Confessarii fiat ante spira. 1. rr. 3. dist. tum tempus privilegii, sive postea in casu 4. p. 16. §. proposito prorogata propter incompletam 7. n. 13. a- Confessionem, Jurisdictionis. Ratio est quia liquis.* Confessores vi Bullæ, vel Jubilæi se habent ut unum: quare quando quis ex uno ad alium migrat, non judicatur, nisi eundem eligeret.

Neque dicas, causam pendentem te debere e ex Jure (ut notat f Navarrus) prosequi e *Cap. 1. de coram eodem JUDGE, coram quo incepta est: off. Deleg. Ne id dicas, inquam, nam id verum est in f Navarr. causis fori externi, non vero in casibus inter- l. 1. conf. in ni fori Cujus disparitatis ratio illa est, quia 2. Edit. de facultas data pro foro conscientia intelligi eodem off. genda est juxta naturam ejusdem fori; At in Deleg. hoc foro pœnitens potest mutare Confessarium, ut ipsi placet, donec finiatur causa per Absolutionem.*

11. Inquires secundo, si post Absolutionem hanc dictus pœnitens recorderetur alicujus peccati mortalis reservati commissi ante dictam absolutionem, poterit ne virtute Bullæ, vel Jubilæi iterum absolutionem rite accipere à dicto Confessario, qui solum habeat potestatem absolvendi vi Bullæ, vel Jubilæi? Respondeo, non posse; quare tunc necesse erit, illud peccatum oblitum confiteri apud alium.

alium legitimum Confessarium habentem a Lib. 5. de potestate ad illud absolvendum, ut a ego poen. c. 4. §. 10. n. 4. ctus est officio suo, nihil amplius potest; at prædictus Confessarius electus, jam dando absolutionem adimplevit suum officium; ergo, &c.

b Diana p. 11. tract. 8. ref. 28. Lege tamen Dicastillum apud Dianam, b qui putat, esse probabile, quod possit, siquidem tunc (ait) sequens Confessio pertinet ad priorem, & est prioris complementum. Verum ne id extendas ad peccata commissa post absolutionem illam priorem; hæc enim nec separatim, nec conjuncta cum oblitis absolvere dictus Confessarius amplius ex vi Privilegii Bullæ, vel Jubilæi poterit, quia nulla ratione pertinent ad Absolutionem datam vel dandam ex vi Bullæ, vel Jubilæi.

CLAUSULA V.

VT possint in Ecclesiis (locutio est de iis, qui Bullam sumunt) in quibus alias Divina Officia (Interdicto durante) quomodolibet celebrare permissum fuerit, vel in Privato Oratorio ad Divinum Cultum tantum deputatio ab Ordinario visitando, & designando, etiam tempore Interdicti, cui ipsi causam non deierint, vel per eos non steterit, quominus amoveatur: & qui facultatem ad id à Commissario Generali habuerit, etiam per horam, antequam illuceat dies, & per horam post meridiem, in sua, ac familiarium, ac consanguineorum suorum, presentia, Missas, & alia Divina Officia per se ipsos, si Presbyteri fuerint, vel per alium celebrari facere, & tempore Interdicti Divinis interesse. Eis tamen, qui privato Oratorio ad præmissa uti voluerint, ut quoties id fecerint, aliquas preces Deo pro unione Principum Christianorum contra Infideles, eorumque contra eosdem victoria fundere, teneantur; imponitur.

CAPUT V.

Primum Bulla Privilegium quod est circa tempus Interdicti.

Bullæ Privilegium, Interdicti tempore, tres complectitur favores, quorum primum relatum in præcedente quinta Clausula hic explicamus, mox in sequentibus alias duas explicaturi.

§. I.

Præmittitur Summaria explicatio Interdicti.

1. **I**nterdictum Ecclesiasticum absolute, & sine limitatione latum, est regulariter Censura, qua fidelibus tria vetantur. Primo Officia Divina, præsertim Missa, celebrari. Secundo Sacramenta aliqua ministrare, vel recipere; nam non prohibetur Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, & Matrimonium; sed ministrare, vel recipere Eucharistiam, extremam Unctionem, Ordinem; licet cum iis moderationibus, quas passim afferunt Doctores mox citandi, aliique in Tractatu de Interdicto. Tertio. Denique vetatur Ecclesiastica sepultura.

2. Interdictorum autem variæ sunt Classes. Personale, idest illud, quo ipsa Persona prædictis tribus prohibitionibus, afficitur.

3. Locale, idest illud, quo, locus aliquis iisdem afficitur prædictis prohibitionibus, hoc est, quo in tali loco vetantur Fideles, illas tres actiones exercere.

4. Mistum, idest, quo tum Persona, tum locus prohibetur.

5. Porro subdividuntur deinde eadem Interdicta; nam quo ad Interdictum Personale, aliud est Personale Generale, estque quando interdicitur totus populus, tota communitas, seu universitas, Collegium Capitulum, &c. quatenus hæc faciunt unum corpus morale. Aliud est personale speciale, hoc est, quando interdicitur hic, vel ille, vel ille.

6. Rursus interdictum locale, aliud est locale generale, atque est illud, quo interdicitur locus, qui à communitate incolitur, V. G. Provincia, Civitas, oppidum, Villa; aliud est locale particulare, estque illud, quo interdicitur locus particularis, vel loca aliqua particularia. V. G. hæc Ecclesia hujus Civitatis, illa Ecclesia illius Oppidi, &c.

Hæc cum suis explicationibus, & limitationibus præsertim iis, quas concedit Cap. Alma mater de Sent. Excomm. in 6. habes passim apud c. Doctores scribentes de interdicto. Hart. Bo.

7. Illud pro re nostra est advertendum, Bullæ Cruciatæ Privilegia solum esse, stante interdicto locali generali, quamvis auctoritate Apostolica imposito: quare nec personaliter quoquo modo interdictis, ne loco specialiter

cialiter interdicto Bulla Cruciatæ Privilegia
ulla concedit. An autem persona particula-
riter interdicta possit ejusmodi Interdicti ab-
solutionem obtinere virtute Bullæ, infra a
suo loco dicitur.

a Infra c.
11. §. 6.

§. II.

Favor primus Bullæ tempore Interdicti, posse
Missas, & Divina Officia cele-
brare, &c.

1. **H**is prælibatis, ut explicetur primus hic
Bullæ favor pro tempore Interdicti.
Nota Primò illud non concedi iis, qui
dederunt causam Interdicto, vel per ipsos
stat Interdicti remotio.

2. Nota secundò. Illa verba (*in Oratorio
Privato*) Nam Doctores ex modo loquendi
Bullæ, & ex intentione Pontificis extendunt
ad omnes alias Ecclesias, dummodo fiat pri-
vatim Officium, & solum coram suis, ut
mox explicabitur. Vide id latè probatum à
Ludovico b à Cruce.

b Luc. à
Cruce in

Bull. d. 1.

cap. 5.

dub. 2.

c Opu. de
Sacris.

Mis. l. 1.

c. 4. §. 4.

Trullench. d.

à n. 11.

d Trull.

lib. 1. §. 3.

dub. 5.

3. Nota Tertio prædictum Oratorium
debere esse approbatum, & deputatum ad
Divinum Cultum, qua de re ego pluribus e-
gi c in Opusculo de Sacrificio Missæ.

4. Nota Quarto illud (*in sua, & suorum
presentia*) quod à me pluribus explicatum in-
venies loc. cit. à nu. 28. & latè item habet
Trullench. d.

5. Nota Quintò. Illud plurale *Missas, &
alia Officia*, & illud, *per alium, vel alios*, hæc
enim verba absolute, & non respectivè pro-
lata, ostendunt mihi, non unam tantum mo-
do, sed plures Missas concedi eodem die per
hoc Privilegium, nec solum semel, & iterum,
& item sæpè divinis Officiis privatim inter-
esse.

An habens Bullam tempore Interdicti obligetur
Missæ privatim interesse.

6. **H**is ita notatis, suum hic locum habere
debet illa quæstio; An, sicuti Bullam
habens potest modo dicto Interdicti tempore
privatim assistere Sacro, ita obligetur, quando
incidit dies festus de præcepto.

e Lud. à

Cr. l. c.

d. 4. n. 5.

f Bard. p.

2. tr. 2. ca.

3. sect. 6.

g Trull. lo.

c. dub. 6.

Respondeo. In utramque partem, æquo
quasi Marte, congregiuntur Doctores, ut latè
habes apud Ludov. c à Cruce, & latissimè a-
pud Bardi, f & Trullench. g

Ratio de obligantium (inter quos sunt Co-
ninch. Avila, Alterius) præcipua est, quia
nemo cogitur uti suo privilegio; Is ergo qui
recipit cum Bulla privilegium assistendi Mis-
sæ tempore Interdicti privatim, poterit hoc
privilegio nolle uti, & sic stare prohibitioni
Interdicti, quod vetat assistentiam ad Sa-
crum, & pro illo tempore aufert præceptum
de hujusmodi assistentia.

3. Ratio obligantium (inter quos nume-
rantur Ludovicus à Cruce, Villalobos, Joan-
nes Sanchez, Trullench.) illa item præcipua
est, quia in tantum non obligaris, Interdicti
tempore, interesse Sacro in diebus festis, in
quantum impeditis Interdicti lege; At per
Bullam hæc Interdicti lex jam à te remove-
tur; ergo, remoto jam impedimento, redire
debes ad obligationem assistendi.

Utriusque ratio cum probabilis, hoc est,
alicujus momenti sit, utramque sententiam
probabilem reddij.

8. Sed ecce, per hanc occasionem, alia sub-
nascentes quæstiuncula. In Tractatu de Inter-
dicto omnes Doctores statuunt per *Cap. Alma
mater de Sept. Excomm. in 6.* concedi Cle-
ricis, & Ministris Ecclesiæ, atque adeo Reli-
giosis, posse, Interdicti tempore, Missas, & alia
Divina Officia privatim, hoc est clausis ja-
nuis, &c. (ut ibi distinctius explicatur) ce-
lebrare. Jam inquiri, an dicti Clerici, & Mi-
nistri obligentur Missæ privatim interesse
diebus festis?

Respondeo, obligari, Nam invenio dispa-
ritatem b inter hos Ministros ex vi dicti Ca-
pituli *Alma Mater*, & inter alios ex vi Bullæ
Cruciatæ. Siquidem prædictum Privilegium
collatum in *Cap. Alma Mater*, datur Ordini
Ecclesiastico, cui privilegio non potest re-
nunciare quilibet privatus. At privilegium in
Bulla conceditur ipsi personæ in particulari,
cui ipsa particularis persona renunciare liberè
valet. Non est igitur mirum, si ipsa praxis
& receptus inter Fideles usus declaravit, Mi-
nistros prædictos obligari ad assistendum Sa-
cro diebus festis, tempore Interdicti; quia
ut dictum est non possunt. non uti privilegio
concesso toti Ordini Ecclesiastico. At, quia
potest persona particularis, non uti privile-
gio sibi dato, ideo potest in Bulla, quæ datur
particulari personæ, habere locum
prima sententia dicta

h Lud. à
Cr. l. c.

n. 6.

n. 7.

Y 3

§. III.

§. III.

Quid concedat Bulla, quoad celebrationem Missæ in Oratoris Privatis extra tempus Interdicti.

1. **B**ulla præter dictum favorem valendi celebrare, vel facere celebrare tempore Interdicti in Oratoris privatis, concedit etiam in iisdem eundem favorem extra Interdicti tempus. Sed de hoc ego latè egi in Opusculo de Sacrificio a Missæ, quare non est id cum molestia Lectoris hic repetendum.

a In Opusculo de Sacrificio Missæ. l. 1. c. 4. §. 4. à n. 36.

§. IV.

An per Bullam possit quis erigere Oratorium privatum, in quo celebretur sine alia Pontificis licentia.

1. **A**ffirmat b Castropalaus his verbis: *Bulla ergo, inquit, concedit sumenti ipsam, ut possit habere privatum Oratorium, & in eo celebrare Missas, vel celebrari facere, dummodo Oratorium, sit divino tantum cultui deputatum, & ab Ordinario designatum juxta formam in Triad. sess. 22. in Decreto de Celebrandis Missis præscriptam, & dum eo quis utitur, fundat preces pro unione Christianorum Principum, & eorum contra Infideles victoria. Hæc ille, cui assentitur Ludov. c à Cruce.*

b Castrop. de Bull. disp. un. p. 6. n. 2. sine.

c Lud. à Cr. de Bull. d. 1. c. 5. du. 1.

d Trull. de Bull. l. 1. §. 3. dub. 4. e Galleg. de Bull. ca. 4. dub. 31.

f Dian. p. 9. tr. 1. ref. 23. g Mendo d. 6. c. 1. nu. 6.

2. Ratio fundamentalis hujus sententiæ est, quia in Bulla expressè conceditur, ut in privato Oratorio, (visitato utique, & designato ab Episcopo) tempore Interdicti celebretur, ergo supponitur concedi etiam aliis temporibus non vetitis, quod est minus, juxta Regulam Juris in 6. Cui conceditur quod est plus, conceditur quod est minus. Adde, in Bulla Latina expressè poni sic (etiam tempore Interdicti.) At particula hæc (etiam) cum exprimat casum difficiliorem, supponit, tamquam certum, casum minus difficilem.

Verum hæc sententiæ prorsus rejicit Trullench, d Gallegus, e Diana, f Mendo, g qui omnes non possunt (& quidem merito) sibi persuadere, Pontificem velle concedere Privilegium celebrandi Sacrificium Missæ in domo cujuscumque privati, Sacrificium, inquam, quod est summus actus Religionis,

quem exercere in hac vita Fideles possunt, quemque cum summa, & possibili reverentia debent.

3. Hæc ex illis. Sed quia Adversarii possent, has, & similes rationes ex inconvenientia ductas eludere; Illa mihi hæc de re diu cogitanti efficax menti occurrit. Quod Summus Pontifex, dum licentiam concedit, ut etiam Interdicti tempore celebrari valeant Missæ in Oratorio privato, supponit, Oratorium jam esse alias ab ipso, vel ejus Delegato concessum, non autem per Bullam concedit. Sicuti cum dixit, ut notavimus modo §. 2. nu. 2. Concedo, ut habens Bullam possit celebrare in Ecclesia, etiam tempore Interdicti; supposuit jam constitutam esse perfectè Ecclesiam, non enim per hæc verba constituit. Ita in casu nostro. Perfectè autem constituta supponitur Ecclesia, quando non solum materialiter, sed formaliter etiam est perfecta, hoc est, legitimè, ad Sacrificium Missæ in ea celebrandum, ab habente potestatem approbata.

§. V.

An Commissarius Cruciatæ possit prædictum Oratorium perfectè constituere, seu concedere?

1. **D**uæ hic sunt sententiæ. Altera negat cum Diana h aliique, atque adeo negat, Commissarium Generalem Cruciatæ h Diana posse concedere facultatem, ut quis in Oratorio Domus suæ celebret, vel faciat celebrare. Ratio potissima est, inquit, quia non in Bulla apparet, Verbum ullum in Bulla, etiam Originali, Cruciatæ, per quod Summus Pontifex hanc facultatem Commissario, quamvis Mendo Generali, communicaverit. Adduntur alia Rationes, quæ certè non ita efficaces judicantur, perinde ac prædicta.

2. Altera concedit, i modo Oratorium, antequam in eo celebretur, visitetur, & deputetur ad Divinum Cultum ab Ordinario. Ratio hujus sententiæ est, Prima, quia Petrus de Lara k inter cæteras facultates Commissarii Generalis recenset hanc: *Item possumus concedere licentiam, ut quis celebret, vel celebrare faciat in Oratorio privato, quod prius fuerit ab Ordinario visitatum.*

3. Secunda, quia idem Mendo, & Gallegus legus

Iegus locis citatis testantur de ipsa praxi in Hispania, qua per annos multos à variis Commissariis Generalibus hæc concessio facta est pluribus, sed certè solum Nobilibus, ac Dinastis, & indies fit; id quod ipsi probant ex informatione, quam iidem exceperunt ab ipsis Commissariis Generalibus, & ab eorundem Secretariis, qui ejusmodi licentiam expedire solent.

4. Tertia, quia quod in Bulla Cruciatæ hoc privilegium non inveniatur, nihil obstat; Credendum enim pro certo est, haberi ex aliqua alia Bulla, vel rescripto Commissariis directo, vel certè dicendum, usum tot annorum circa hanc facultatem legitimè concessisse jam Commissariis Generalibus ejusmodi potestatem.

5. Ut quid ego sentio, clarius proferam: Sciendum est Commissarium Generalem Cruciatæ residere in Hispania, atque ab hoc seelere constitui alios Commissarios Provinciales in quacumque Provincia, in qua Bulla promulgatur, & ab his Provincialibus substitui, seu nominari alios Commissarios particulares in singulis Civitatibus, seu Diocæsisibus.

6. His distinctis, puto Primò, esse valde probabile, Commissarium Generalem, qui in Hispaniis residet, potiri, (saltem pro Nobilibus, pro quibus est praxis) potestate prædicta, id enim admodum verisimile reddunt modo allata rationes.

7. Et quidem existimo (ut id suo hoc loco non præteream) eum, cui conceditur à Commissario Generali hoc Privilegium, non necessariò debere habere Bullam Cruciatæ, quia hanc conditionem de habenda Bulla, non videtur requirere tenor hujus concessionis; Putarem tamen, aliquam elemosynam ad arbitrium Commissarii esse dandam in subsidium belli contra Infideles; quia in his Privilegiis Cruciatæ semper habetur à Pontifice dicti subsidii temporalis ratio.

8. Puto Secundò, Commissarios provinciales, multò minus particulares, hæc potestate nequaquam gaudere. Ratio est, quia licet Commissarius Generalis habeat à Pontifice facultatem communicandi Commissariis Provincialibus omnem eandem potestatem, quam ipse Commissarius Generalis habet; sic enim dicitur in Bulla Originali, quam Originalem affert Ludovicus à Cruce ipso initio expo-

sitionis Bullæ. Item ut Commissarius Generalis deputare possit Commissarios in singulis Provinciis per locorum Ordinarios, quorum conscientia onerantur, prævia maturâ deliberatione, approbandos, cum simili, vel limitata potestate, licet, inquam, hac universali potestate gaudeat, unde dicere quis posset, etiam hunc, de qua loquimur, posse concedere Commissariis Provincialibus, tamen non habemus solidum fundamentum affirmandi, quod de facto concesserit.

9. Dices. In Delegatione, qua Commissarius Generalis delegat Commissarium Provinciale, sic habetur, ut ad verbum refert Tancredi: *a Datus potestatem, & facultatem a Vinc. cum omnibus suis incidentiis, & dependentiis, Transcra. adnexitatibus, & connexitatibus secundum, & to. 2. Qu. sicut nos habemus à Sanctitate Summi Pontificis, & sicut nos illas tenemus plenissimè.* Ecce ergo, quomodo totam potestatem suam, atque adeo hanc, Generalis de facto communicat Provincialibus.

10. Respondeo, recolendo, quòd modo n. 4. dictum est, hanc potestatem non habere Commissarium Generalem ex vi tenoris Bullæ Cruciatæ; quia in illa, ne verbum quidem, de hac, sed aliunde, &c. Dico igitur, esto Commissarius Generalis habeat potestatem communicandi omnia, quæ pertinent ad privilegia Bullæ Cruciatæ; sed unde habes, quod possit communicare etiam illud, quod aliunde habuit, vel ex alio rescripto, vel ex consuetudine præscripta; & connexionem vel nullam, vel satis remotam habet cum ejusdem Bullæ privilegiis? Vel; dato quod possit, unde habes, quod per prædicta verba de facto communicet, cum per hæc solum communicet connexa, & adnexa tenori Bullæ Cruciatæ, in quo tenore, ne vestigium quidem, est hujus privilegii de Oratoris privatis concedendis: Incerta igitur saltem res est, & cum sit magni momenti, non est facile præsumenda.

11. Nec valet, si dicas, aliquando id concessum hic tanormi à Commissario Provinciali fuisse. Nec valet inquam, quia semel, aut iterum id esse factum non parit præscriptionem, & credendum est, per errorem id esse bona fide tunc factum, quod hodiè, re diligenter examinata, fieri non potest.

§. VI.

Quid possit concedere Commissarius circa celebrationem Missæ, quo ad horam celebrandi.

1. **P**ropter connexionem, quam habet hæc quasiuncula cum præcedentibus, hæc cam breviter tractamus. Præmittenda autem ad ejus explicationem est sequens doctrina.

Celebrandi hora est Aurora tempus, usque ad Meridiem, ut alibi declaratum a nobis est; ubi in summa dixi licere ex probabilissima opinione Missam incipere duabus plus, minus, horis, ante Solis ortum; hoc est, antequam corpus Solare oculis nostris appareat; Terminus autem, ultra quem celebrari non licet, dixi ibidem, esse Meridiem, sed certè moraliter acceptum, hoc est, ut inchoari Missa possit ante Meridiem, vel in ipso Meridie licet absolvetur postea.

2. Generalis ergo Commissarius potest Nobilibus tamen, aut (juxta arbitrium ipsius Commissarii) Personis qualificatis concedere, ut per horam, antequam illucescat dies & per horam post Meridiem, Missæ, & alia Divina Officia incipi possint, idque coram ipsa Persona qualificata habente Bullam, & ejus familiaribus, & consanguineis. Ubi vides, non quemlibet, etiam qualificatum habentem Bullam, id ex se posse, sed solum illis qualificatis Bullam habentibus, quibus expressè concesserit Commissarius. Hanc potestatem communicari à Commissario Generali Commissariis Provincialibus, quibus juxta dicta §. 5. num. 8. conceduntur connexa, & adnexa probabile judico.

3. Inquires. Quando nam incipit hæc hora, quæ datur ex Privilegio?

Respondeo. Cum Privilegium debeat aliquid operari, omnes autem Missam possint incipere duabus horis ante Solis ortum. Ideo qui habet hoc privilegium, poterit tribus, plus, minus horis ante dictum ortum. Et quia omnes item possunt incipere Missam in ipso Meridie, idcirco, qui hoc Privilegio gaudet, poterit incipere una hora post ipsum Meridiem. Ita Trullench. b

b Trullen. de Bull. lib. 2. §. 5. dub. 3. à n. 3.

cum aliis.

CLAUSULA SEXTA.

Conceditur item tempore Interdicti (id est Interdicti localis Generalis) Eucharistiam, & alia Sacramenta, præterquam in die Paschæ posse recipere.

CAPUT VI.

Favor secundus Bullæ tempore Interdicti. Possit recipere Sacramenta.

1. **N**ota primo, hunc favorem intelligi cum iisdem cautionibus quas diximus cap. præced. num. 1. puta, si non dederint causam Interdicto, nec per ipsos stet Interdicti remotio, & privatim &c.

2. Nota Secundo illud (& alia Sacramenta) quod esse magnum Privilegium recte dicit Ludovicus à Cruce, qui cum addit, licere habenti Bullam recipere Eucharistiam, & alia Sacramenta, quando placuerit, & ubi placuerit, semper est intelligendus, dummodo id fiat januis clausis & privatim, si sit tempus Interdicti, nempe, juxta ac requirit Interdicti tempus, neque enim Bulla, & Privilegia debent in aliis non expressis Interdicti legibus officere.

3. Nota Tertio illud (*præterquam in die Paschæ*) solum enim per hæc verba prohibetur receptio EUCHARISTIÆ, quæ ex obligatione in propria Parochia præstari debet, Immo, quia Bulla hanc solum obligationem communicandi in Parochia, ad satisfaciendum præcepto, excipit; colligunt Doctores, esse valde probabile, etiam ipso die Paschæ, hoc Privilegio te uti posse, modo ante, vel postea Parochiæ satisfacias. In aliis ergo diebus poterit quis cum Bulla recipere EUCHARISTIAM à quocumque Sacerdote; ut tenet Vasquez, quem cum aliis sequitur Diana mox citandus, licet neget Suarez, alique apud eundem Dianam d.

CLAUSULA SEPTIMA.

Item conceditur mortuorum corpora (nisi forte vinculo excommunicationis innodati decesserint) cum moderata funerali pompa sepe- liri.

CAPUT

CAPUT SEPTIMUM.

*Favor Tertius Bullæ tempore Interdicti.
Possit Ecclesiasticè sepeliri.*

1. **N**ota, hoc Privilegium dari omnibus, qui recipiunt Bullam id enim clare habet ejus tenor, & quidem si non dederint causam Interdicto, vel per ipsos non steterit &c.

2. Nota Secundo, hoc Privilegium esse magnificendum; nam per Jura antiqua solis Clericis conceditur, posse eos sepeliri in Coemeterio, & de jure noviore per *Cap. Alma Mater*, etiam in Ecclesia. At Laicis nullus, quoad sepulturam, conceditur favor, nisi forte in aliquibus festivis diebus Paschatis Resurrectionis, &c. vel pro non denunciatis nominatim, ut fuse agitur in Tractatu de Interdicto. His ergo Laicis, & pari modo omnibus Christi Fidelibus Bullam habentibus conceditur, ut possint in Interdicto Generali locali Ecclesiasticè, sed cum moderata pompa, sepeliri.

3. Si autem quæras, quænam sit hæc moderatio. Respondeo esse illam, (ut habet Corduba apud Ludovicum à Cruce, qua cum cantu, & tribus Campanarum clamoribus Cadaver deferatur, & sepeliatur, apertis Januis Ecclesiæ, sed sine Missa. Addit idem Author. in quodam Commentario Bullæ declarari per Pompam moderatam intelligi moderatam Pompæ, & solennitatis, quæ aliàs fieret juxta qualitatem Defuncti. Verum Ludovicus à Cruce loco cit. concludit, standum esse consuetudini Patriæ, vel Dispositioni Ordinarii, vel si hæc desit, Parochi.

Monitio pro oratione fundenda in usu prædicatorum favorum.

4. **Q**uoties uteris Bullæ favore celebrandi in Privato Oratorio, vel celebrandi ante horam. Quoties idem facis tempore Interdicti, Quoties Missam celebras, vel celebrare facis ante, vel post horam debitam cum concessione dicta Commissarii, Quoties divinis assistis eodem Interdicti tempore, toties aliquas preces Deo pro Unione Principum Christianorum contra Infideles, eorumque contra eosdem Infideles victoria, porrigere teneris. Sufficere autem unum Pater, & Ave,

Tamburinus de Sacramentis.

& ejus omissionem non esse, nisi venialem. alibi b dictum est.

Idem dic, quoties Eucharistiam sumis, modo dicto superius, & quoties ecclesiasticè aliquem ex vi Bullæ tempore Interdicti sepelis, nam in Bulla originali, quam toties citavimus, quamque habes apud Ludovicum à Cruce initio suæ expositionis, hæc monitio de oratione fundenda, ponitur immediate post illos prædictos favores, unde pro omnibus requiri videtur.

*b In Opus.
de Sacr.*

*Miss. lib. 1.
ca. 4. §. 4.
nu. 41.*

CLAUSULA OCTAVA.

Item, ut durante dicto anno, intra ipsa Regis Hispania Regna (Intellige, ubi promulgatur Bulla) non extra, carnibus de consilio utriusque Medici temporibus jejuniis totius anni, etiam Quadragesimalium, vesci, ac pro eorum libitu, ovis, & lacticiis, itaque qui carne comederint, servata in ceteris jejuniis Ecclesiastici forma, dicto Jejunio satisfacisse censentur.

Excipiuntur ab Indulto vescendi ovis, & lacticiis, quo ad Quadragesimalia Jejunia tantum, Patriarcha, Primates, Archiepiscopi, & alii Superiores, vel Inferiores Prælati, & qualibet Persona Regularis, & ex Secularibus illi, qui in Præbyteratus ordine constituti sunt, nisi hi fuerint Sexagenarii.

Hactenus clausula Indultum, quod deinde concessit Prælati, ac Sacerdotibus secularibus vescendi lacticiis Urbanus VIII. ponemus, & exponemus nō multo post in fine hujus cap. §. 5.

CAPUT OCTAVUM.

Secundum Privilegium circa cibos vetitos.

Hoc Privilegium quoad carnes, tū quoad lacticia, non posse nos uti extra Regnum, seu Regna ubi non promulgatur Bulla, supra indicavimus, & nunc confirmamus suo in loco, quia nimis id clare apparet in Bullæ tenore. Quare, si tu habens Bullam Panormi, eas Neapolim, ibi hoc Privilegio vescendi prohibitis frui non potes, potes autem, si eas in quamlibet Sicilia Civitatem, ut etiam si adeas Hispaniam, aliaque Regna, in quibus Bullæ Promulgatio conceditur.

Z

§. 1. Possit

§. I.

Posse carnibus vesci de consilio utriusque Medici.

1. **V**T hoc Privilegio fruamur, requiritur Consilium utriusque Medici. Circa quod dubitabis, quid emolumentum affert hoc Privilegium? Nam, vel certus sum, me ob infirmitatem gravem posse comedere carnes, & tunc licite possum illis vesci sine ullius consilio; Quod si sum incertus, & Medicus solus corporalis declaret, me carnibus indigere, etiam possum libere, ut ex se pater: Vel sum certus, vel certus reddor à Medico, me non indigere carnibus, & tunc nullo modo licite illis vesci possum: Vel denique sum in dubio, & dubius est Medicus de mea Indigentia; & tunc probabile putant nonnulli ut alibi a nos diximus, me posse iis vesci, ne scilicet in periculum certum gravis morbi dilabar; quo periculo stante, (ut quando est dubia mea Indigentia, semper stat) certe non obligor (aiunt hi) ad abstinendum à carnibus. Quid ergo emolumentum affert Bulla?

a Lib. 1. In Decal. c. 3. §. 7. V. Ieiunium.

2. Respondeo, Duo emolumenta affert. Primum, quia est alia sententia, & quidem communior, docens, in prædicto dubio esse obediendum Præcepto: Præceptum enim abstinendi à carnibus die vetito, est certum; excusatio autem, ut supponis, est dubia; unde prævalere debet ceteritudo Præcepti: Ideo Põtifex sequentibus hæc communior sententiã, immo etiã sequentibus primam, ne scrupulorum sit locus, concedit per Bullam ejusmodi comestionem.

b Lud. à Cr. de Bull. d. 1. cap. 5. dub. 10.

Secundum, quia (ut habet Bullæ tenor) quæ data est à Pio Quinto, quæque refertur à Ludovico b à Cruce) concedit Summus Põtifex, ut qui in reliquis servat formã jejunii (intelligit si semel tantum comedat ad satietatem &c.) enseatur implere Præceptum, & sic consequatur jejunii meritum, quod certe est magnum Privilegium. Meritum autem dixit improprio, & vulgari modo loquendi, significare volens, prædictos consequi eã satisfactionem ex dispensatione Thesauri Ecclesiæ per Summum Pontificem, quã consequerentur, si sine carnibus jejunarent. Id quod Põtifex in clausula hac, quã præ manibus habem, verbis magis propriis, & manifestis habet, ibi (ut jejuniis satisfecisse cõsuetur.)

3. Dubitabis secundo, quid intelligatur nomine utriusque Medici?

Respondeo, quoad Primum, intelligi quemlibet Confessarium, etiam si non sit tuus, quia etiam is Medicus spiritualis est, & quia in foro conscientiarum omnes Confessarii reputantur ut unum quid. Ita Gallegus, c addens satis esse, si id Consilium detur extra Confessionem, non enim Bulla Confessionem actualẽ requirit. Immo idem, & Bardi d docent, satis esse quemlibet Sacerdotem, quamvis non approbatum ab Ordinario ad Confessiones suscipiendas, quia etiam hic potest absolvere à venialibus, & absolute dici potest Confessarius, quidquid in oppositum dicat e Mendo. e

4. Quoad Secundum. Difficulus est. Utrum, sicuti certum est Doctorem in Medicina sufficientem esse, ita quemlibet, nec Doctorem, nec scientiam Medicinæ profitentem, sed hominem, vel etiam mulierem in medicando ægroto expertam?

Respondeo, sufficere, quia nomine Medici non intelligitur ad litteram, qui Doctoratus laurea est insignitus. Nam, si est Doctor, sed tamen mihi constaret, esse inexpertum, nõ sufficeret; esset enim directe contra mentem Pontificis: Intelligitur ergo, qui est peritus; unde recte de hac re sic dixit Henricus. f Si modo Medicus, aut expertus vir explicet, subesse causam. f

5. Dubitabis Tertio. Cũ Prælati omnes, ut etiam omnes Regulares, & Sacerdotes omnes, etiã sæculares, nisi sint Sexagenarii, excipiãtur per Bullã Cruciatæ ab usu Privilegii vescendi lacticiis diebus vetitis, ut mox dicemus latius, possunt ne ii uti hoc Privilegio comedendi carnes ex consilio utriusque Medici?

Respondeo, posse, quia in Summario Latino Bullæ allato à Ludovico à Cruce toties citato, & in Summario vulgari tum Hispanico, tum Italico, quod traditur sumentibus Bullam, non est illa exceptio in Privilegio comedendi carnes, adest vero solum in Privilegio edendi lacticia. Non placet ergo g Mendo nobis contrarius. g

6. Dices, at Trullench, h licet nobis favens, affert tamen verba Bullæ latinæ, ubi videtur excludi prædictæ Personæ, etiam ab usu Privilegii circa carnes. h

Respondeo. Vidit hunc loquendi modum Bullæ latinæ Bardi, i illumque timuit, unde optat majorem explicationem à Commisario generali, in quo residet potestas translatandi, ut ita dicam, & declarandi Bullam. i

7. Ego Commissarii Generalis majorem explicata-

e Galleg. 2. d. 4. 4. d. Bardi. 2. r. 3. 1. 1. 1.

e Mendo. d. 2. c. 1.

f Henricus. lib. 6. c. 1.

a Ba. loc. c. 1.

b San. mat. 1. nu.

c Lib. Decal. §. 1. n.

explicationem optare, nō possum. Quæ enim major Declaratio, quam illa, quæ habetur in dicto Summario latino, & in Translatione Hispanica, & in Italica, quod Summarium Fidelibus datur à distributore Bullarum; & quod cum magna consideratione à Commissario compilatum fuisse, nemo prudens dubitare poterit; at in hoc non est illa restrictio quoad Carnes contra Prælatos, Religiososque & Sacerdotes.

8. Quod si quis dubitet, An Commissarius ejusmodi extensionem facere poterit, dubium evincet ex utroque annorum, quo distribuitur Fidelibus prædictum summarium; id, quod, vel ostendit, Commissarium hac potestate non caruisse ex tenore Concessionis Bullæ, vel ex alio Pontificis novo rescripto, vel saltem eam acquisivisse ex tot annorum consuetudine præscriptam.

9. Dubitabis 4. an hoc Privilegium valeat non modo pro diebus jejuniorum (ut loquitur Bulla Latina) verum etiam pro diebus totius anni, quando non est jejunium, nempe pro diebus feriæ sextæ, & sabbati, ut habet Bulla Italica.

Respondeo, etiam pro diebus totius anni dictis, propter rationem modo ductam à potestate Commissarii potentis Bullam declarare, qui signare id in Bulla Italica declarare proficetur. Adde illud Bullæ Latinæ (pro Diebus jejuniorum, legitime posse extendi ad dies feriæ sextæ, & sabbati, quia à sacris Canonibus hi dies vocantur etiam dies jejunii, licet nō tam rigorosi, ut sunt Quadragesimales. a Bardi id probat ex illa Regula juris in 6. Cui licet, quod est plus, licet, quod est minus. Verum, quia hæc Regula plures patitur limitationes, ut videre est apud Sanchez, ideo nostras rationes videntur esse expeditiores.

10. Dubitabis 5. An dispensatus ad carnes, modo dicto, per Bullam, possit pluries in eodem die carnes comedere? Respondeo, esse valde probabile, posse, nisi à Dispensante restringatur ad aliquas vices tantum; Id quod cum universaliter alibi dixerim, aliaque ad rem addiderim, eadem hic cum molestia repetere non oportet. Memineris tamen, hunc dispensatum per Bullam meritum jejunii habiturum, ut dixi, num. 2. si semel tantum comederit, formam nimirum jejunii in cæteris observans.

§. II.

Posse temporibus jejuniorum totius anni, etiam Quadragesimalium vesci lacticiis.

1. PRO tribus temporibus datur Privilegiū comedendi lacticia. Primo, pro feriis sextis, & sabbatis cuiuscumque Hebdomadæ. Secundo, pro Vigiliis, & quatuor temporibus. Tertio, pro Quadragesima.

Et quidem pro Quadragesima hoc clare est Privilegium, quia tunc sine Bulla esset à lacticiis abstinendum: In cæteris autem diebus anni est etiam Privilegium, nimirum pro locis illis, ubi est legitima consuetudo non comedendi tunc lacticia: Immo etiam in aliis locis, ubi est consuetudo tunc comedendi lacticia est Privilegium, nam per illud sedantur saltem conscientia timoratorum.

2. Iam vero Dubitabis Primo, An qui habet Bullam, possit vesci lacticiis in jejunio ex voto, ex pœnitentia Sacramentali, & ex Jubilæo?

3. Antequam respondeam, recole, si vejunare debeas ex voto, si ve pœnitentia data à Confessario, si ve ad lucrandum Jubilæum: recole, inquam, esse opinionem probabilem, te tunc posse jejunare comedendo lacticia, nisi tamen, vel expressè, vel ex circumstantiis colligatur, votum, & Pœnitentiam, & conditionem jejunii in Jubilæo fuisse, etiam de abstinentia à lacticiis, ut à alibi à me dictum est. Cujus probabilitatis ratio principalior est, quia Ratio jejunii Ecclesiastici stat 15. §. 6. n. cum lacticiis; quare, nisi aliud expressum in prædictis fuerit, satis jejunium exhibetur, etiam cum lacticiis, quia jam sic ponitur id, quod absolute jejunium Ecclesiasticum est. *Lib. 3. in Decal. c. 11. de voto Ibidem. Lib. 4. c. 5. §. 1. n. 25. de Pœnit. & Jubil. e Bardi de Bulla p. 2. tr. 3. c. 2. sec. 10.*

Respondeo nunc ad dubitationem, affirmative; Nam si est probabile, ut etiam habet e Bardi, te satisfacere illis sine Bulla, multo magis cum illa, si tamen aliud expressum non fuit, ut dictum est: nam tunc ad illam non extendit Bulla, quæ solum dispensat in jure communi.

4. Dubitabis Secundo. Minor viginti uno anno qui non jejunat in die VG. Quadragesimæ, potest ne tunc lacticia cum Bulla comedere. Idem quaeritur de aliis non obligatis ad jejunium.

Respondeo posse; quia Privilegium hoc, quo ad lacticinia, est absolute concessum, & quidem ad libitum, nec restrictum ad conditionem jejunandi.

§. III.

Ovis, & Lacticinis.

1. **Q**uid veniat lacticiniorum nomine, *a Lib. 4. in Decal. c. 5. §. 1. a. n. 19. b Ibidem a. nu. 14.* Quid ovorum *a* alibi dixi, ut item *b* dixi, non intelligi Sanguinem, Medullam, Laridum, Assuntiam, pinguedinem quamcumque licet probabiliter in nostro Sicilia Regno intelligatur Sagimen ex Sue, quod est Laridum Suis liquefactum.

2. Sed hic dubitabis Primo, quid de Sagimine liquefacto ex adipe aliorum animalium, Gallinarum, Anserum Cervorum?

Respondeo, non intelligi, saltem in nostris Regionibus, nomine lacticiniorum; Ratio est, quia fundamentum, unde loco citato diximus, probabile esse, intelligi Sagimen Porcinum, est quia in nostris Regionibus illud communi hominum existimatione connumeratur inter lacticinia. At non video, Sagimen aliorum animalium, cum rariū sit, ita connumerari. Quare licet physice eadem sit ratio de hoc, atque de Suillo, non est tamen moraliter, & ita sustinet Bardi *e Bard. p. 2. tr. 3. c. 3. n. 15. & 16.* ipse citat, qui fortasse pro nostris Regionibus contrarii non essent nostræ sententiæ.

3. Dubitabis Secundo de Ovis, quæ vocamus, & certè sunt nonnata.

Respondeo. Dixi ibidem, enumerari inter lacticinia, non vero racemum, unde ea pendunt, quia illa sunt eadem substantia ac Ova, hic est ipsissima Caro. Pater Bardi refugit numerare inter lacticinia Ovicula illa instar acini, quæ dicto racemo sunt affixa, quia adhuc, inquit, retinent naturam sanguinis, & non sunt in substantiam Ovi conversa. Sed profecto sapor, color, aliaque omnia ostendunt, ea non esse sanguinem, sed jam concreta in substantiam ovi.

§. IV.

Excipiuntur Patriarcha &c. ab indulto lacticiniorum.

1. **I**n Jeuniis Quadragesimalibus vesci lacticinis non possunt cum Bulla hac

communi, quam nunc explicamus (nam cum alia, §. 5. dicemus) Primo Prælati. Secundo, quævis persona Regularis, Tertio omnes Præsbyteri sæculares, excipe nisi prædicti fuerint Sexagenarii.

2. Dictum est autem (Quadragesimalibus) nam certe possunt in Sextis Feriis, & Sabbatis, & in Jeuniis Vigiliarum, & Quatuor Temporibus, quæ non incidant in Quadragesimam. Ratio est, quia Bulla solum Quadragesimæ Jeunia excipit.

3. Dictum item est (in Jeuniis) nam de Dominicis Quadragesimæ, quando non Jejunatur, dicam mox à num. 14. Verum dicuramus de tribus prædictis Classibus personarum separatim.

Omnes Prælati.

4. **I** sunt primo Patriarchæ, primates, Archiepiscopi, Episcopi. Secundo, alii Prælati inferiores, ut Abbates, Generales Religionum, provinciales, Superiores Locales ordinarii, hi enim omnes sunt Prælati, idest habentes Jurisdictionem ordinariam, eamque spiritualem.

Inter Episcopos (sub quo nomine intellige in posterum omnes primi generis) & inter Prælatos Inferiores, est unum discrimen: nam hi Inferiores renunciata Prælatura, vel finito ejus tempore, cum non sint amplius Prælati, nec aliquid ejus Dignitati habeant, ut supponimus, non excluduntur tunc, ab hoc Indulto, nisi sint Religiosi. At Episcopi, renuntiato Episcopatu, quia semper remanent in Dignitate Episcopali, semper excluduntur.

5. Dubitabis porro hic primo. Episcopus solum electus, sed nondum confirmatus à Pontifice, excluditur ne? Respondeo. Non excluditur: quia nondum vere est Episcopus.

6. Quid si sit confirmatus, sed nondum consecratus? Respondeo, excluditur: quia vere tunc acquisivit potestatem Episcopalem exercendi Jurisdictionem temporalem, & spiritualem; Unde potest censuras ferre, approbare Confessarios, Indulgentias concedere &c.

Dico (potest) nam cæterum, ut actu exerceat, debet accepisse possessionem Episcopatus. quod recte notat *d Azorius.*

7. Dubitabis Secundo. Cardinales excluduntur ne ab hoc Indulto vescendi lacticinis, si forte legitime Bullam sumant? Respondeo.

deo. Non excluduntur, si solum sunt Cardina es quia hi in exclusione non nominantur. Ar, si sint, vel Episcopi, vel Religiosi, sine excluduntur, non ratione Cardinalatus, sed ratione Prælatuæ, vel professionis Regularis. Ita a Gallegus.

a Galleg.
Clav. 7.
dub. 54.

Quævis Persona Regularis.

3. Hoc est, omnes, qui professionem Religiosam emisserunt per sua vota: Hinc excluduntur ab hoc Indulto Religiosi, etiam Laici, etiam Moniales, etiam Conversæ, etiam Scholares ex votis biennii Societatis Iesu, quia omnes sunt vere Religiosi.

Contra, non excluduntur Novitii, vel Tertiariæ (*Monache di Casa*) nec Tertiarii, nec puri Heremita, nec Scholares Societatis, si fuerint legitime dimissi, quia omnes hi non sunt vere Religiosi, ut notat Trullench. b

b Trullen.
l. 1. §. 4.
dub. 5.
aliquæ.

9. Inquires de Religiosis Ordinum militarium. Respondeo. Hi includuntur à Bulla, quoad hoc privilegium vescendi lacticiis, nam non solum Equites S. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, aliique similes, de quibus est controversia, an sint Religiosi; verum etiam equites Hierosolymitani, quos Melitenses appellamus, hoc privilegium vescendi lacticiis participant, si Bullam legitime sumant, ut patet in Summario Bullæ vulgari, quod Fidelibus distribuitur.

10. Subinquires, Sacerdotes horum Ordinū Militarium includuntur ne in hoc privilegio. Ratio dubitandi est, quia pontifex paulo post excludit ab hoc privilegio omnes Sacerdotes; unde videtur excludere, etiam hos Sacerdotes militares; & ex alia parte idem pontifex includit in hoc privilegio omnes militares; at hi, quamvis Sacerdotes, ex ordine Militari sunt.

Respondeo. Certant hæc in re Bardi, & Mendo, locis citatis, & Bardi quidem illos excludit, quia sunt Sacerdotes; Mendo autem includit, quia sunt Militares. Componamus nos breviter litem, affirmando utramque sententiam esse probabilem, quia utraque expositio probabiliter cadit in verba pontificis.

11. Subinquires iterum, Regulares Ordinū Militarium possunt ne uti hoc eodem privilegio. Respondeo; Possent, docet Mendo, affertens Basilium, & Alphonsum restantem, talē esse praxim. Ratio est, quia pontifex includit in hoc privilegio omnes, qui sunt Ordinis

Militaris. Ita etiam tenet Gallegus, & atque c Galleg. hanc doctrinam practicari in Conventu S. Clav. 6. Mariæ del Monte Ordinis Militaris S. Ioan. dub. 8. nis in Diocesi Toletana.

12. Subinquires Tertio. Quid, si quis ex Ordine Militari sit Episcopus. Respondeo. Uti non posse hoc privilegio, tandem concludit Mendo; d & colligitur ex iis, quæ dicemus d Mend. d. §. 5. ex eo, nimirum, quod prævalet Dignitas Episcopalis. Id tamen cum sit raræ praxis, vide apud citatum Mendo.

18. cap. 3. 7

Omnes Præsbyteri Saculares.

13. Præsbyteri (inquit) quare non excluduntur ab hoc Indulto Clerici Minores, Subdiaconi, Diaconi, qui non sunt Religiosi.

14. Porro, quia in tenore Bullæ dicitur (in Ieiuniis Quadragesimalibus) ideo, rum de dictis Præsbyteris, tum de Prælati, Regularibusque supradictis Dubitabis, An in diebus Quadragesimæ, in quibus non jejunatur, hoc est in Dominicis, possint hi cum Bulla licite, & ipsi frui lacticiis?

Respondeo. Concedit Mendo, non solum cum Bulla, sed etiam sine illa, prædictos, immo Fideles omnes posse uti lacticiis in Dominicis prædictis. Quod posterius dictum, hoc est sine Bulla, quam falsum sit, ostendit e Diana præsertim ex eo, quod Sacra Congregatio Sancti Officii, & Congregatio Indicis Romæ mandavit, ut hæc opinio deleteretur à Ref. 46. quodam libro.

15. At, quoad prius dictum, id est cum Bulla, puto, illud esse probabile, hoc est cum Bulla posse prædictos omnes diebus Dominicis Quadragesimæ vesci lacticiis. Ita sustinet Trullench, Ludovicus à Cruce, Gallegus, Villalobos, Diana, & Bardi eos, aliosque citat Bard. p. 2. sra. 3. probabile, non posse, ut tenet Henrique Rodrique aliique apud eundem. c. 2. sect. 7.

16. Ratio prioris probabilitatis est, quia, Bulla latina Gregorii XIII. expresse dicit, posse comedi lacticia cum Bulla in omnibus temporibus, & Ieiuniis extra Quadragesimalia jejunia tantum, Subsumo. Sed Dominicæ non sunt jejunia Quadragesimalia, tunc enim non jejunatur, ergo &c.

17. Ratio posterioris est, quia in Bulla Vulgari translata ex Latino dicitur, prædictos

non posse cum Bulla comedere lacticia, quo ad dies Quadragesimæ. Subtumo. Sed Dominicæ prædictæ, licet non sint Jejunia, id est, non sint dies, in quibus jejunatur, sunt tamen dies Quadragesimæ. Ergo, &c.

18. Huic autem rationi respondere potest Prior sententia, asserens, magis standum esse latinæ Bullæ originali, quam vulgari in hoc casu, ubi non est Declaratio, sed dispositio pertinens ad substantiam Concessionis, excedens potestatem Commissarii. Quare vulgaris est explicanda juxta sensum Latinæ, atque adeo per dies Quadragesimæ intellexisse Commissarium solos dies Jejuniorum, qui sunt in Quadragesima, non vero dies Dominicos, & quidem merito: nam dies Dominici sunt ultra dies Quadragesima, qui dies proprie sunt Quadragesima.

Nisi Sexagenarii sint. Vbi de Pueris aliisque non obligatis ad Jejunium Ecclesiasticum.

19. **P**RÆdicti, Episcopi, Regulares, Præsbyterique sæculares, si sint sexagenarii, possunt lacticiis frui cum Bulla.

Sed Inquires Primò. Quinam sunt Sexagenarii? qui jam attigerunt Sexagesimum annum, necdum compleverunt, an, qui jam compleverunt? Breviter, Annus Sexagesimus ad hunc effectum, debet ac esse completus, an satis est incompletus?

Respondeo. Ego, quamvis sciam, ex Doctoribus citatis aliquos requirere completum, aliquos esse contentos incepto, puto tamen cum his posterioribus, satis esse inceptum, atque adeò sufficere, si quis attigerit Sexagesimum. Non me movent rationes, quæ afferuntur à prædictis. Respondere enim illis facile quis posset, sed ipsa verba Pontificis, non enim Pontifex in nostra Bulla utitur illo modo loquendi (*Concedo hoc Privilegium illis, qui Sexaginta annos habent*) qui modus loquendi variè in utramque partem explicari posset, sed dicit: *Concedo hoc Privilegium illis, qui sunt Sexagenarii*. At, qui attigit Sexaginta annos, licet non compleverit, dicitur, & est Sexagenarius, ut etiam pari modo dicuntur Octogenarii, Centenarii etiam ii, qui octoginta, centum attigerunt. Sexagenarius enim proprie, & latine dicitur ille, qui agit sexaginta annos, non verò qui jam egit, illosque complevit. Hæc est mea ratio. Adde, ereditibile valde esse,

Pontificem voluisse indulgere prædictis, atque hoc Privilegium concedere, quando ex recepta jam consuetudine non obligantur amplius ad Jejunium Ecclesiasticum; Sed jam ex probabilissima opinione hi sunt illi, qui solum attigerunt Sexagesimum. Ergo, &c.

20. Inquires Secundò. Qui non obligantur ad Jejunium, quales sunt pueri, puellæque usque ad vigesimum primum annum completum, & pauperes mendici, qui non habent cibum sufficientem, quo refectioem semel facere possint, ut etiam Artifices, qui artibus laboriosis vacant, possunt ne iis diebus, quibus non jejunant, comedere legitime lacticia cum Bulla?

Respondeo, Possè. Id quod b supra universaliter dixisse me, memini. Ratio autem est eadem ibidem dicta, quia Bulla absolute id concedit, & non sub conditione jejunandi.

21. Subinquires per hanc occasionem. Pueri, qui nondum septimum attigerunt annum, indigent ne Bulla ad comedenda lacticia?

Respondeo, Certum est non indigere, etiam ad comedendas carnes, si non sint rationis capaces, sive ante, sive post septennium, quia puer rationis impotens, vel non est subditus legibus, vel ab ipsis excusatur; Certum est item, indigere post septennium, si sint rationis capaces, quia jam sunt subditi legibus, ut alibi à nobis dictum est.

Quæstio igitur solum superest de raro casu, quo puer ante septennium sit certo rationis capax. De quo dico esse probabile, d non posse sine Bulla vesci lacticiis, & item esse probabile, posse. Ratio, quod non possit, est, quia omnis, qui ratione utitur, subditur legibus. Quod vero possit, est, quia Ecclesia, nisi quid amplius explicet, solum dirigere præsumitur suas leges ad eos, qui communiter sunt in ætate, in qua solet esse plena discretio, id est, post septennium, non vero pro casu raro, & per accidens ante septennium.

22. Quid si dubium sit, an usu rationis puer polleat? Respondeo. Tunc, e ante septennium, ne illum obliges ad prædicta Præcepta Ecclesiastica custodienda, quia possidet tunc ætas Infantilis, quæ libera est, vel excusatur à præceptorum ligamine, ac propterea non est à superveniente dubio liganda. At, in septennio, vel post septennium, illum obliga, quia tunc

a Vterque Sanchez, qd alii multi apud Land. de Prac. Eccl. tr. 5. d. 17.

b Supra 2. nu. 4.

c In app. de Comm. ca. 4. §. 2. à nu. 7. d. Malin. p. 10. Sanchez. de 52. nu. 1. A. P. qual. de juv. det. 50. nu. 2. 5.

e Malin. p. 10. d. 1.

a *Castrop.*
tom. 1. *dis.*
1. *de leg. p.*
24. §. 3.
nu. 3.
b *Sanch. l.*
6. *Sum. c.*
16. *nu. 7.*

tunc ex communiter contingentibus præsumitur, ratione uti. Ita universaliter a *Castrop.* Quæ sententia cum certè sit, saltem tutior, est a nobis amplectenda, quam etiam docet in simili *Sanch. b*

§. V.

De Privilegio edendi lacticia concessa ab Urbano VIII. aliquibus ex prædictis exceptis.

1. **V**Rbanus VIII. Episcopis, & Presbyteris secularibus, qui sunt exclusi ab Indulto lacticiniorum per Bullam communem, illud concessit iisdem (non verò Religiosis) in hunc tenorem.

Venerabilibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis inferioribus Prælatibus, nec non Presbyteris secularibus dumtaxat, ut Quadragesimali tempore (hebdomada tamen majore excepta) ovis similiter, ac lacticiis, pro eorum libitu, uti, & vesci, indulgemus, data elemosyna per Commissarium Generalem taxanda.

2. Porro circa hanc Bullam (quam vocate solemus Bullam parvam, vel Bullam lacticiniorum) multa essent inquirenda, sed, quia hæc est extensio Bullæ Cruciatæ, ea, quæ superius diximus, hic etiam dicta esse censendum est. Solum igitur aliqua ipsius propria sunt hic proferenda, Quare.

§. Inquires Primò. Quanta elemosyna eroganda est pro hac Bulla? Respondeo. Commissarius Generalis sequentem taxam constituit. Memineris autem Realem esse unum talentum moderatè Siculæ, grana quatuor, & ejudem grani partem quartam.

Pro Episcopis, & c. & Abbatibus Reales 24

Pro Dignitatibus Canonicalibus Ecclesiarum Cathedralium, vel Collegiarum Reales 8.

Pro illis, qui gaudent Portionibus, vel Portionum medietatibus, & pro Beneficiariis curam habentibus animarum, vel non habentibus, quorum reditus annuus sit scutorum trecentorum, Reales sex.

Pro habentibus Beneficium, Capellaniam, vel Portionem, quorum reditus annuus non minus sit, quam scutorum trecentorum Reales sex.

Pro Clericis, & Presbyteris secularibus Reales duos.

4. Inquires Secundò. Virtute hujus Bullæ,

quam quis hic recipit, uti ne potest lacticiis extra regnum, & c. Respondeo e nequam, nam hæc Bulla cum sit extensio prioris, seu communis Bullæ, intelligitur cum eadem limitatione, qua illa est.

Inquires Tertio. Quando hic excipitur Hebdomada major, excipitur ne etiam Dominica Palmarum: Respondeo. Excipitur. Unde, ex vi hujus parvæ Bullæ, non possunt prædicti lacticiis vesci ea Dominica. Nam cum qualibet Hebdomada constet septem diebus manifestum est, Dominicam includi in hebdomada. Dixi (ex vi hujus parvæ Bullæ) nam, quia probabile est, cum Bulla communi licite posse comedi lacticia à prædictis Personis exceptis, in Dominicis Quadragesimæ, ut supra diximus §. 4. nu. 15. Ideo qui ex dictis personis illam communem habet, poterit & ex vi illius Bullæ ea comedere in dicta Dominica Palmarum.

6. Inquires Quarto. De quorum bonorum reditu intelligitur, quando, in taxa, bonorum, annuorum, fit mentio? Respondeo, bonorum Ecclesiasticorum, hoc est, bonorum, quæ quis habet ab Ecclesia, seu ratione beneficii Ecclesiastici, deductis oneribus, quæ fortè sint in illo beneficio. Quare si quis habeat bona Patrimonialia, vel propria industria conquistata, quantumvis pingua, si tamen id, quod habet ratione beneficii, Portionis, Pensionis, & c. non accedat ad reditum annuum in prædicta taxa definitum eam majorem elemosynam dare pro hac parva Bulla non obligabitur.

7. Inquires Quintò. Si Episcopi, Abbates, ut item Dignitates Canonicales, pro quibus non fit mentio quantitaris bonorum Ecclesiasticorum, pauca habeant, hoc est, habeant bona Ecclesiastica non pertinentia ad annum reditum scutorum trecentorum, obligantur ne taxam 25. vel 8. Realium contribuere pro hac Bulla?

Respondeo. Obligantur, quia dum Commissarius taxavit elemosynam pro his, non respexit ad reditus, sed solum ad Dignitatem. Addit & Gallegus, hos obligari ad prædictam taxam, etiam si nihil habeant.

8. Inquires Sextò. Coadjutor V. G. Canonici, vel cujuscumque Beneficarii venit nomine Canonici, vel Beneficarii, ita ut debeat dare elemosynam constitutam pro illis, quorum est Coadjutor?

Respondeo. Nequaquam quia Coadjutor

e *Galleg.*
claus. 6.
du. 53.

d *Galleg. l. e.*
dub. 55.
Trull. in
Appen. n.
12.

e *Galleg.*
ib. d. 56.
Trull. ibid.
num. 13.

f *Trullen.*
in exp. sit.
hujus Bul.
parva n.
14.

g *Gall.*
claus. 6.
d. 57.

non est vere Canonicus, vel Beneficiarius, habet enim solum Jus ad rem non in re, ut notat Trullench. loc. cit. num. ult. lege id latius apud Gallegum, *a* qui id confirmat ex Suario, docente, Coadjutorem vivente Proprietario, non esse Canonicum, licet habeat locum in stallis, & vocem in Capitulo, absente Proprietario.

a Galleg. ib. dub. 58.
b Bardi. p. 2. tr. 3. ca. 2. sec. 8. num. 131.
 9. Inquires Septimò. An qui vult suum Indulto hujus Bullæ Lacticiniorum, debeat etiam sumere Bullam communem? Respondeo, nequaquam; *b* quia id non requirit tenor Bullæ: & meritò, hæc enim non dependet necessario ab illa communi; sed est nova declaratio, seu potius nova extensio, novumque privilegium.

c Trull. l. c. num. 9.
 10. Inquires Octavo. Prælati Superiores, V. G. Episcopi, si fuerint assumpti ad Episcopatum ex Religione, gaudent ne Privilegio Lacticiniorum hujus parvæ Bullæ? Ratio dubitandi est, quia ejusmodi Episcopus, quæ Episcopus est, videtur gaudere hoc privilegio, at, quæ Religiosus non videtur; quæ igitur qualitas ex his prævalebit? Respondeo cum Trullench, prævalere qualitem Episcopatus, atque adeò frui hac Bulla posse, quia dignius debet ad se trahere minus dignum. Confirmatur; quia licet, qui assumptus est ad Episcopatum à statu Religioso secum ferat Vota Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, quæ sunt de essentia status Regularis, tamen non fert obligationes ad cæteras observantias Regulares, quia illæ sunt pro statu, quo vivunt in Religione, ut signate non ferre has obligationes & abstinentias Regulæ docet Sanch. *d*

d Sanch. l. 6. Sum. c. 6. num. 15.
 Immo etiam si Religiosi Sancti Francisci de Paula habeant pro voto abstinentiam à Carnibus, & Lacticiniis, qui tamen ex illis assumuntur ad Episcopatum, ut etiam si quis ex iisdem ejiciatur à Religione per legitimam ejectionem, illo voto non obstringuntur quia illud votum tamen sit de essentia hujus Religionis, est tamen solum pro statu, quo ibi vivunt. Ita discunt *e* Bardi. Quoniam igitur Episcopus extra Religionem vivit non tenetur ex vi Religionis abstinere ab illis cibis, à quibus debent abstinere in Religione, & consequenter Bulla hæc parva ei prodesse poterit, &c.

e Bardi. l. c. sect. 10. nu. 132.
 11. Cardinalis autem non Episcopus, qui sit presbyter à Religione ad Cardinalatum assumptus, non poterit hac Lacticiniorum

Bulla gaudere, quia ex una parte Religioso nulla sit concessio in hac Bulla; & ex alia nulla in eadem sit concessio meræ Dignitati Cardinalatus, ut patet ex tenore Bullæ. Quod si ejusmodi Cardinalis sit Episcopus, tunc non est mirum, posse gaudere; quia cuicumque Episcopo hæc parva Bulla conceditur.

12. Denique Episcopi, sive Regulares, sive Sæculares, si sint mere Titulares, quia scilicet renuntiaverunt Jurisdictioni Episcopali, gaudere possunt hoc Indulto, quia adhuc retinent dignitatem Episcopalem. At vero si fortè sint degradati, non gaudebunt, quia per Actualem degradationem amittunt omnia privilegia. Si quis autem renuntiavit, tum Jurisdictioni, tum Dignitati, non posse gaudere putat *f* Bardi; quia tunc jam caret omni dignitate. Sed mihi difficilis est hæc Decisio, quia cum in eo semper remaneat Character Episcopalis, nunquam poterit se dignitate Episcopali spoliare.

f Bardi. l. c. sect. 8. num. 111.
 13. Inquires Nono. Quando dicemus infra, in communi Bulla debere scribi nomen ejus, qui illam sumit, eamque debere apud se retinere eo modo, quo ibidem explicabitur, id ne etiam est necessarium in hac parva Bulla? Respondeo, non esse simpliciter necessarium, docet Trullench, *g* quia id in hac Bulla, nec ab ipsa, nec ab ejus Declaratore Commis-

CLAUSULA NONA.

g Trull. l. c. nu. 3.
 Item Prædicti Bullam sumentes, qui, diebus Ieiunio non suppositis, ad implorandum Divinum Auxilium pro Unione, & Victoria prædictis, voluntarium Ieiunium, vel, si Ieiunare impediti legitime fuerint, aliud opus pium, arbitrio eorum Confessarii, vel Parochi, assumpserint, & simul pro Unione, & Victoria prædictis preces sulerint, toties id fecerint, dicto anno durante, quindecim anni, & totidem quadragena de injunctis eis, & quomodolibet debitis penitentibus misericorditer in Domino relaxentur; & in super omnium precum, elemosynarum, Peregrinationum, etiam Hierosolyma, & aliorum honorum, quæ in universali militante Ecclesia, & singulis ejus membris sunt, participes reddantur.

CAPUT

CAPUT IX.

Tertium Privilegium de quibusdam Indulgentiis, & participatione bonorum operum.

Sub predictis conditionibus duo hic conceduntur, puta, Indulgentiæ quædam peculiare, & participatio bonorum operum Fidelium. Jam de Singulis.

§. I.

Quanam Indulgentia hic concedantur.

1. Solebant olim in Ecclesia (nam hodie in usu non sunt) imponi delinquentibus diversæ Pœnitentiæ, juxta diversam culpæ gravitatem, ad arbitrium Sacerdotis. V. G. Jejunia, flagellationes, Inclusiones in Monasteria, & similes, ut haberetur in multis Sacris Canonibus, qui ponuntur in fine Decreti post tertiam ejus partem; & illæ quidem, quæ imponebantur, ut duraturæ per Quadraginta dies V. G. vocabantur Quadragenæ, seu Quarantenæ; quæ V. G. per septem dies appellabantur septenæ, & sic de cæteris. Quando ergo ob Ecclesiæ benignitatem condonabatur alicui pœnitenti pœna ipsi injuncta, quæ alias durare, ut dictum est, debebat per Quadraginta V. G. dies, dicebatur ei relaxari una quadragenæ; quando autem octuaginta dies, dicebantur ei relaxari duæ Quadragenæ, ut etiam, si per annum durare oportebat, vel per duos annos, dicebatur ei remitti unius vel duorum annorum Pœnitentia.

2. Hinc facile jam intelligis, quid concedat Pontifex, dum in præsentis clausula dicit, accipienti Bullam, ac jejunanti cum circumstantiis in ea designatis, relaxari quindecim annos, & totidem Quadragenas de Pœnitentiis ei injunctis. Concedit enim ipsi remissionem debiti agendi pœnitentiam per quindecim annos, & totidem Quadragenas, seu Quarantenas dierum: quæ quidem Quarantenæ ascendunt (nisi in computatione fallor) ad dies ducentos, & nonaginta. Sive autem id explices, tunc remitti de pœna Purgatorii pœnam prædicti anni, prædictorumque dierum, sive tunc remitti de Purgatorii pœna, quanta tibi remitteretur, si per illud tempus pœnitentiam in hac vita egisses, semper magnum

Tamburinus de Sacramentis.

erit beneficium. Uter autem ex his modis sit probabilior, vide apud Scholasticos, præsertim apud Suarium. a

3. Scito autem, quando dicimus, per Indulgentias remitti pœnam, nos intelligere remitti in foro Dei. Falsa enim est illa opinio, quæ dicit, per Indulgentias remitti solum pœnitentiam in foro Ecclesiæ, lege Suarium, b qui censet esse de fide, posse ab Ecclesia concedi Indulgentiam, ut per eam extra Sacramentum Pœnitentiæ remittatur pœna apud Deum, cum Christus Dominus absolute dixerit, (quemcumque solveris super terram, erit solutus, & in Cælis.)

4. Quando autem dicimus in foro Dei, intelligimus solum remitti eas pœnas nostris peccatis debitas, quibus pœnis satisfacere debemus in foro conscientiæ. Quare si tu à tuo Prælato condemneris ad aliquam pœnam, sive spiritualem, ut sis V. G. suspensus per annum, sive temporalem, ut sis V. G. inclusus in Monasterio per similem annum, ab his pœnis non liberant te hujusmodi Indulgentiæ. Idem die de Pœnitentiis, quas Summus Pontifex vel pœnitentia tibi imponit, quando aliquid dispensat, per has enim pœnitentias a Pontifice, vel Prælato impositas, non satisfacimus immediatè Deo ob nostras culpas, quarum satisfactiones respicit, ut diximus Indulgentia, sed immediatè Ecclesiæ.

5. His cognitis. Inquires Primo, quando Pontifex in nostra Bulla Cruciatæ dicit, Jejunanti remitti dictos annos, & Quadragenas de injunctis pœnitentiis intelligit ne, remitti solum de injunctis, seu impositis, an etiam de cæteris quomodocumque debitis ab ipso Jejunante. Respondeo. Licet Doctores, ut videtur est apud Delugo, e discrepent, quando Pontifex limitate dicit (de pœnitentiis injunctis.) Aliqui enim dicunt comprehendi tum injunctas, tum alio modo debitas, ut tenet d. Suarez, Aliqui vero solum injunctas, ut tenet Delugo, e tamen in nostra Bulla non discrepant, seu certe discrepare non possunt; certum enim est remitti de utrisque quia sic clarè conceditur in Bullæ nostræ tenore ibi (De injunctis, & quomodolibet debitis Pœnitentiis.)

6. Inquires Secundò. An possit Indulgentia hujus clausulæ multoties acquiri, si multoties fiant, quæ in illa imponuntur? Respondeo, posse, siquidem hoc manifestè significat illud (toties, quoties.)

A a

Inqui-

a Suar. de Pœn. disp. 50. sec. 5. præsertim num. 5.

b Idem l. c. sect. 2. n. 2.

c Delug. disp. 27. de Pœnit. sec. 2. d. Suar. l. c. sec. 3. n. 3. e Delugo l. c. nu. 11.

Inquires Tertio. An per obtentam, vel obtinendam Indulgentiam possit Confessarius nullam pœnitentiam imponere pœnitenti vel pœnitens impostum omittere, si Indulgentia fuit plenaria, vel illam diminueret ad proportionem Indulgentiæ, si ea partialis fuit, qualis est hæc, quam in præsentia clauula explicamus, An, inquam, possit ob illam rationem, quod jam per Indulgentiam pœnitens satisfacit pœnæ sibi debitæ, propter quam solam satisfactionem imponitur pœnitentia vindicativa, de qua solum hic loquutio esse potest: nam veram Medicinalem semper esse necessario exhibendam, nec a pœnitente omitti posse, jam scimus.

Respondeo, non posse omitti, sed semper esse exhibendam docet Suarez *a* Sed posse, concedit, propter rationem jam dictam, aliasque, Delugo, *b* addens hanc esse sententiam communem Doctorum.

Ego, quamvis videam, hanc communem sententiam esse admodum re ipsa probabilis, de qua aliquid indicavi in Methodo Confess. quia tamen ea supponit, te lucratum esse; vel lucraturum Indulgentiam, id, quod certè communiter non caret aliqua incertitudine propter multas condiciones, quæ requiruntur ad Indulgentias certè acquirendas: idcirco in praxi semper a Confessario injungatur pœnitentia in Confessione, & a pœnitente adimpleatur: ut nimirum securi simus de

adhæbita satisfactione, & ita notat Bardi. *d*
tr. 4. cap. 1
sec. 3.

§. II.

Quanam Communicatio Operum hic concedatur.

1. **I**nter justos constitutos in Ecclesia sub uno Capite Christo adesse Communicationem Operum, quam fatemur in Symbolo ibi (*Sanctorum Communionem*), de fide certum est; sed in quonam ea consistit?

Sanè, non solum consistit in influxu, quo Christus Dominus, tamquam caput in sua membra gratias impertit, & in Communicatione Sacramentorum omnibus Fidelibus communium; verum etiam in eo, quod quilibet justus possit applicare sua opera & de facto applicet, quando ei libet, in satisfactionem pœnarum, quas alii debent pro suis culpis, & item, ut possit per sua bona opera im-

petrate, & de congruo obtinere pro aliis aliquid donum supernaturale, vel naturale, nimirum auxilium gratiæ, conversionem a malo statu, sanctitatem, bona temporalia, &c.

2. Quoniam autem hæc Communicatio est omnibus Fidelibus communis, quid supra hæc concedit hic Bulla Cruciatæ? Nihil, Respondet Ludovicus a Cruce, & Trulench. *f* sed eandem communicationem novo titulo acquirendam.

3. Verum probabilis esse debet, aliquid aliud concedi, quandoquidem ad eod signatè eam concedere, Pontifex profitetur, & ut ex contextu patet, tanquam novum Privilegiū.

Sed quodnam id aliquid est? Respondeo, si prius memineris opera cujuscumque Justii esse meritoria, impetratoria, & satisfactoria. Et quidem per opera, ut meritoria, quæ vocantur à Theologis meritoria de condigno, solum justus facit sibi operanti: At per opera impetratoria, quæ vocantur à Theologis merita de congruo possunt Fideles impetrare, & mereri de congruo, tum pro se, tum pro aliis, hoc est, mereri ex liberalitate venientis Deo aliquid beneficium sibi, vel alteri.

4. His in memoriam revocatis, sic aliqui discurrunt, quo ad satisfactionem. Petrus V. G. justus jejundet, V. G. per diem, sanè satisfacit pro aliqua parte pœnæ, quam fortasse adhuc debebat pro suis culpis, vel, si illud jejunium applicet pro aliis, V. G. pro Paulo, valebit satisfactio talis Jejunii pro pœnis debitis à Paulo. At verò si Petrus inveniat, si ve per alia similia opera, si ve per acquistam Indulgentiam Plenariam, nihil omnino debere pro suis culpis, & ex alia parte pro alio ipse non applicet, vel si applicet pro alio, hic alius sit Incapax, puta, quia existit in mortali, vel est in Gloria, vel est in Gehenna, tunc illa satisfactionis quantitas Petro super abundans ex prædicto Jejunio, quæ ipsi non est necessaria, quæque soli Deo cognita est, reservatur in Thesauris Ecclesiæ, cujus solus Pontifex, est distributor. Idem ergo Pontifex per hoc privilegium Communicationis, de qua loquimur, concedit hoc Beneficium, ut illa satisfactio superabundans, antequam reponatur apud Ecclesiæ Thesaurum; participetur (secundum taxam, quæ à solo item Deo est præscripta, & nota) ab eo qui Bullam habens jejunat cum circumstantiis explicatis.

Satisfactio autem dicta, quæ participabitur,

er, erit illa, quæ superabundat in eo puncto, quo habens Bullam modo dicto jejunit, vel fortasse etiam (ut tenet a Gallegus) erunt illæ satisfactiones omnes, quæ erunt postea faciendæ; & non applicandæ, durante anno ejusdem Bullæ, quod certè, ut idem notat, b est magnum beneficium. Simile quid dici posset de impetrationis fructu, quod videre poteris apud Galleg. c & melius apud Castropal. d

Hæc explicatio, quam affert Bardi de Bulla p. 2. tr. 4. cap. 2. sec. 1. nu. 7. solum illud habet boni, quod alia melior non occurrit, nam certum gratis videtur confecta. Ego autem potius dicerem, dari quidem ejusmodi communicationem per Bullam, quandoquidem sic expressè conceditur à Pontifice, sed quænam sit, ignorari, donec Deus dignetur per aliquem, qui ipsi placuerit, declarare.

§. III.

Sub quibus conditionibus predicta concedantur.

1. Primò, sub Jejunio, vel te non valente jejunare, sub opere tibi commutato à Confessario, vel Parocho. Secundò, sub oratione fundenda pro unione Principum Christianorum contra Infideles, & pro victoria contra eosdem. Non posse autem hæc opera fieri per alium, ad hunc effectum, videtur manifestum, nam ex modo loquendi Pontificis imponatur, ut personalia.

2. Jam vero quoad Jejunium, illud debet esse voluntarium, unde non valet ad hunc effectum Jejunium ex pœnitentia tibi à Confessario impositum, nec Jejunium, ex præcepto Ecclesiæ. Scio Ludovicum e à Cruce sustinere, Jejunium Quadragesimæ sufficere, idque ex præsumpta voluntate Pontificis, qui non est censendus toto illo Quadragesimæ longo tempore, velle Fideles privare his Indulgentiis; Scio, inquam, hoc, sed assentire non possum, quia ubi verba disponeris sunt clara, non est locus præsumptioni; at, quid clarius, quam illud, *debes jejuniò nò suppositis*.

3. Major difficultas est, an satis sit Jejunium ex Voto. Bardi cum aliis putat, non sufficere, Gallegus autem, sufficere, quia Pontifex excludit Jejunium, præcepto non suppositum; & vult, ut sit voluntarium; at Jejunium ex Voto non est Jejunium ex præcepto, & est maximè voluntarium, atq; ex devotio-

ne voventis. Non mihi displicet hic discursus.

4. Præterea commutans prædictum Jejunium iis, qui sunt impediti, non potest esse aliud, nisi vel Confessarius explicatus supra c. 8. §. 1. nu. 3. vel Parochus: & quia dicit Pontifex (eorum arbitrio) arbitrium autem in Jure semper debet esse rationale; ideo commutatio debebit fieri prudenter juxta aliquam proportionem ad Jejunium, spectata qualitate personæ.

5. Prædictus b Gallegus sustinet, Jejunium hoc non posse commutari ad hunc effectum in orationem, sed debere commutari in aliud opus bonum pium distinctum ab oratione, atque errasse Rodriquez, cum dixit posse in orationem, quia, inquit Gallegus Pontifex vult duo opera, & non solum Orationem. Certè ego puto, id tutius saltem esse, sed non video, unde ita opera duo distincta exigat Pontifex, ut non possit Jejunium per replicatam Orationem compensari.

6. Illud denique hic concedo, quod concedit Castropalaus, i nam si quis ex aliqua causa infirmitatis, laboris, vel ætatis à præcepto excusaretur, poterit jejunare ad hunc effectum validè; quia jam illi ejusmodi Jejunium est voluntarium, & supererogationis.

7. Secundò, quoad Orationem fundendam, nihil esset explicandum cum in tenore Bullæ, quæ ad hanc pertinent, sint clara, nisi Rodriquez & cum Castropalao l scrupulum quemdam induxisset. Dixit enim hanc Orationem debere esse externam seu vocalem, nec sufficere solam mentalem; quia Pontifex (inquit Rodriquez,) quando præcipit opera satisfactoria, requirit externa, & visibilia. Verum puto, satis superque esse, mentalem, quia quando Pontifex vult vocalem Orationem, illam explicat injungendo Rosarium V. G. Septem Psalmos, Litanias, &c. Quod autem assumit Rodriquez, gratis assumit nos enim dicimus, quamvis Oratio vocalis sit magis proportionata visibili Ecclesiæ, non tamen semper eam esse necessariam, cum Pontifex possit concedere Indulgentiam se contententi V. G. & sæpè solet eam concedere dicenti, JE-

SUS, in corde, si ore non potest. Lege Suar. m 4. in 3. p. d. 52. sec. 5. à dam hanc Indulgentiam, satis esse illam elemosynam, quæ datur in acceptione Bullæ, n Galleg. quia aliam non requirit Clausula hæc, ut notat Gallegus. n Claus. 7. Sec. 4. 60.

Secundo, satis esse non valde longas preces sed id distinctius dicam mox cap. 10. §. 2. n. 4.

CLAUSULA DECIMA.

Item qui, dicto anno durante, in singulis diebus Stationum almae Urbis, quinque Ecclesias, seu Altaria, seu, in illorum defectu, quinque unum altare devotè visiterint, precesque ad Deum pro Unione, & Victoria prædictis fuderint, omnes, & singulas Indulgentias Stationum intra, & extra muros prædictæ Urbis, tam pro se, quam, per modum suffragii, pro defunctis, pro quibus visiterint, consequantur.

CAPUT X.

Quartum Privilegium. De Indulgentiis Stationum, quas concedit Bulla.

1. **V**isitantibus Ecclesias Almae Urbis Romæ conceduntur variae Indulgentiæ, quarum aliqua, quæ conceduntur iis, qui visiterint hanc, vel illam designatam à Summo Pontifice Ecclesiam, sunt solenniores, vocanturque proprio vocabulo, Stationes, quia, ut Indulgentiæ acquirantur, itur ad standum ibi, & ibidem orandum.

Has ergo Indulgentias Stationum, non autem alias, quæ aliis titulis conceduntur in aliis Ecclesiis, concedit nunc in Bulla Pontifex, si illi, qui Bullam acceperunt, sequentes condiciones, quas statim explicabimus, ponant.

2. Et quidem singulis quibuscumque diebus anni esse Romæ dictas Stationes, & ibidem præter alias acquiri Indulgentiam Plenariam, notat Gallegus, & Castropalaus. *b*

*a Galleg.
Claus. 8.
dub. 70.
b Castrop.
de Bull. p. 5
num. 9.*

§. I.

Quinque Ecclesias, vel Altaria visiterint.

1. **N**omine Ecclesiæ venit locus Deo directus, ad Missam, divinaque Officia celebranda. Altaris autem nomine, venit locus ille, seu illa mensa firma, lapidea, vel lignea, super qua exhibetur sacrificium. Nam propterea Altaria quædam in plateis, vel Congregationibus, vel locis similibus, ubi sacrificare non conceditur, à nomine Altaris hic excluduntur.

2. Rursus licet Oratorium privatum, in quo, ex peculiari concessione Pontificis, Missa celebratur in domo privata, dubitetur, an ad hunc effectum comprehendatur sub nomine Ecclesiæ, docente Diana, & c. Trullenç. *c Diana p. 17. n. 70. fol. 43. d. Trull. de Bull. 9. dub. 11. c. Galleg. 8. dub. 71. f. Trull. dub. 2.*

3. Jam verò cum Pontifex ejusmodi visitationem concedat sub disjunctione, Ecclesiæ, vel Altaris, puto fesse certum, telucra has Indulgentias, si visiter quinque Altaria unius Ecclesiæ, quamvis in tuo Oppido plures ad sint Ecclesiæ.

4. Propter eandem disjunctionem puto, & te ad libitum posse visitare tria V. G. Altaria unius Ecclesiæ, & duo alterius, vel contra quamvis in utraque plura extent Altaria. Sed.

5. Inquires Primo, Altare, in quo actu non adest illud, quod vocamus Portatile, seu Altareram, aptum ne est ad hunc effectum, de quo loquimur?

Respondeo, esse probabiliter aptum quia satis est, si illud sit ex se Altare, & ex licentia Superioris, aptum ad Sacrificium; secus, si non ad sint dua vel tres Tabalæ, neque sufficeret.

Afferri pro hac Resolutione possit *b* Rodriq. *h* Roisq. qui docet, si in aliqua Ecclesia sit aliquod Canonium impedimentum, ob quod ibi celebrari legitime nequeat, esse aptum, ut, ad hunc effectum lucrandi Indulgentias Bullæ, visiteretur, cum sufficiat locum esse Sacrum auctoritate Episcopi, & deputatum ad celebrandas Missas.

6. Quod si ponas, sive Altare Oratorii Privati jam esse redditum profanum, sive Altare Ecclesiæ à Ministris redditum omninò ineptum ad Sacrificium per partialem V. G. vel totalem destructionem; non est mirum, si tunc illud excludamus, quia, ut sic, non retinet essentiam ut ita loquat, Altaris.

7. Inquires Secundò, si forte in aliquo Oppido non inveniatur quinque Ecclesiæ, nec una cum Altaribus quinque sed cum uno tantum Altari, quid faciendum?

Respondeo. Tunc profectò concedit Summus Pontifex, satis esse, si visiteretur unum Altare quinque.

8. Hinc, si alicubi existas, ubi solum sit Oratorium privatum cum uno Altari, poteris cū fructu hujus Privilegii quinque visitare dictum.

c Diana p. 17. n. 70. fol. 43. d. Trull. de Bull. 9. dub. 11. c. Galleg. 8. dub. 71. f. Trull. dub. 2.

g Lud. de Cruci. d. 1. cap. 3. d. 13. n. 1. aliquid.

h Roisq. In add. Bull. 1. n. 21.

b Rodriq. h Roisq. In add. Bull. 1. n. 21.

dictum Altare; jam enim illud est verum Altare, ut dictum est modo.

9. Quid si alicubi existam, ubi sunt quinque Ecclesie, vel una cum quinque Altaribus, sufficere, si unum Altare quinque visitem?

Respondeo. Nequaquam sufficere, quia Privilegium visitandi quinque unum Altare, conceditur dumtaxat, quando defunt quinque Ecclesie, vel quinque Altaria.

10. Et nota cum Henríquez, si defectum quinque Altarium non satis esse, si sit in ea Ecclesia, quam tu eligis visitandam; sed requiritur, ut ejusmodi defectus adsit in toto Oppido.

11. Inquires Tertio. Si ego habens Bullam detineor aliquo impedimento, unde nequeam visitare quinque Ecclesias, nec quinque Altaria, poterit ne cum fructu visitare quinque unum Altare, ad quod possum forte me conferre? Eiusmodi certe sunt Moniales, quæ non raro unico gaudent altari in sua Ecclesia; ejusmodi sunt in carcere inclusi, ejusmodi, qui grave malum ab inimico V. G. timent, si obeant per Ecclesias.

12. Respondeo. Si prædictis superpetat copia unius Altaris, posse illud cum fructu hujus Indulgentiæ quinque visitare, probabiliter docet Bardi. b. Et ratio quidem nequaquam est, quia non debemus præsumere, Pontificem velle excludere ab his Indulgentiis plures, qui dictis impedimentis sine sua culpa detinentur, non est, inquam, hæc ratio, quia non facile præsumo extensionem, quando nullum est verbum in Privilegio, quod extensionem insinuet: sed ratio est, quia in tenore hujus Privilegii sunt illa verba (in illorum defectum) quæ certe satis verificari videntur non solum quando defectus est ex parte Ecclesiarum, vel Altarium; verum etiam, quando est ex parte habentium Bullam, siquidem personis vere impeditis vere deficiunt illa quinque Altaria.

13. Inquires Quarto. Dum quis visitat quinque Altaria in eadem Ecclesia, satisfacit ne, si ex eodem loco sine mutatione situs ea visitet? Quid secundo, si sine dicta motione visitet quinque idem Altare?

Respondeo. Dum visitas quinque Altaria, certe securius est, si dum fundis preces, facias aliquem corporis motum versus illud Altare, ad quod preces porrigis: secus, ea visitatio non

videretur esse quintuplex, sed una. Dum item visitas unum Altare quinque (quæ est secunda quæstio) securius etiam erit, si prima visitatione, hoc est, prima oratione finita, caput V. G. inclines, vel si es genuflexus, surgas, & iterum genuflectas, & sic facias in singulis, ut nimirum appareant, & quidem sensibilibiter, esse plures visitationes. Ita c. Trullench. c. Trullen. & Gallegus. d.

14. Dixi (securius) nam ceterum probabile est, sufficere corde moveri, hoc est mente distinguere unam visitationem ab alia. Ita Diana e pluribus f. alii allati à Gallego. c. d. 75. & Diana p. 79.

15. Inquires Quinto, Si quis inveniat Ecclesiam plenam ob multitudinem ad illam confluentium, satisfacit ne, si quinque Altaria visitet, stando pro foribus Ecclesie?

Quid Secundo. Si Ecclesia sit clausa? Respondeo. Si sit clausa non puto sufficere, si stans foris, visitet, quia vere illud non est visitare Altare. Ellet fortasse visitare Ecclesiam sed non, ut dico, visitare Altare. Sicut non sufficenter tunc tu esses moraliter præsens Missæ, quæ in hujusmodi Altari celebraretur.

16. At si sint apertæ fores, & tu ob multitudinem ingredi in Ecclesiam non posses, certo sufficere, ibi orare, non solum pro visitanda Ecclesia, verum etiam pro visitando eo Altari, qui sit in prospectu; quia tunc tu facies unum cum tota multitudine, quæ tota dicitur moraliter præsens illi Altari, sicuti etiam præsens ibidem diceris, ad satisfaciendum Præcepto de assistentia. Sacri die festivo.

17. Quod si Altare, seu Altaria in prospectu tuo non sint, non sufficere inde orare (quidquid dicat esse probabile, quod scilicet sufficiat, Gallegus) & quia tunc non esses Altaribus moraliter præsens. Ita Trullench. b. Galleg. l. c. du. 77.

18. Quod certe idem esset, si vacua Ecclesia tu visitares Altaria, quæ non videas, quia V. G. sint in Capellis intro sita, quare tunc non sufficeret ea, modo dicto, visitare, quia iis non es moraliter præsens, ut non sufficeret ad assistendum Sacro pro obligatione præcepti. Immo idem dicendum est, si vacua magna Ecclesia V. G. S. Petri Romæ, tu orares ad Altare, quod sit in tuo prospectu, sed notabiliter longe distanti. Quis enim tunc diceret hominem in janua dictæ vacuæ Ecclesie consistenti esse Altari maximo moraliter præsens?

Non ita, si est plena Fidelium orantium, quia

quia tunc omnes faciunt unum moraliter, ut dictum est.

§. II.

Devote Visitaverint.

1. **D**Evote, inquit, quare licet in aliis dispositionibus, ubi non ponitur hæc vox (Devote) visitatio Altaris venialiter peccaminosa, V. G. cum vana gloria, vel ex vana gloria, sufficeret ad ponendam visitationem requisitam in illis Dispositionibus, de quo tamen est controversia inter Doctores, quæ legi apud Bellarminum *a* potest, tamen in casu nostro, saltem longe tutius, debet esse, sine ullo peccato visitare, visitare enim Altare cum inani gloria, vel cum immodestia, vel confabulando, vel ad finem aliquem, quamvis venialiter non bonum, devote certe visitare non est.

a Lib. 1. de Indulg. c. 3. q. 2.

2. Præterea, quia Pontifex dicit. *Sumentes Bullam mutaverint*, ideo hæc visitatio non potest exhiberi per alium, est enim opus injunctum Personæ.

3. Et duo quidem debet præstare Fidelis in hac visitatione. Primo, habere intentionem saltem virtuales visitandi ob finem à Pontifice requisitum. Secundo debet orare pro rebus ab eodem præceptis atque præscriptis, nempe pro Unione & Vittoria prædictis, sufficere autem si oret pro intentione Pontificis, mihi certum est, id enim jam est orare pro prædictis. Satis item esse orationem mentalem, diximus in simili supra, *b* licet addam (ut *c* Galleg. *f* advertit Gallegus *c*) rursus esse si addatur aliqua vocalis oratio.

b Sup. c. 8. *c* Galleg. *f* c. du. 31.

4. Si brevis, seu exigua sit oratio, te diminutam, & orationi proportionatam Indulgentiam lucrari, putat idem Gallegus *d* in simili, citatque prole Nunnum. Profecto tutius erit, notabilem Orationem fundere, ad minus quinque Pater, & Ave, verum qui recitaret tantummodo unum Pater, & Ave, non condemnare, quia jam ponit, quod Pontifex præscribit, puta Visitacionem Altaris cum precibus. Et ita tenet Castropalaus, *e* docens sufficere Orationem minimam.

e Castrop. *l* c. de Bull. p. 5. n. 3.

§. III.

An pluries possint hæc Indulgentia Stationum acquiri, repetendo, visitationes, & preces.

1. **P**OSSE, sustinet Trullench. *f* & probabile putat Gallegus, *g* quia quando Pontifex absolute & sine restrictione Indulgentiam concedit facienti opus aliquod, potest ea toties acquiri, quoties opus illud repetitur. Accedit, Privilegium Indulgentiæ, cum non sit in ullius præjudicium, ample esse Interpretandum.

2. Sed profecto ipsa Fidelium praxis, quæ semel sumpta Indulgentia uni diei addicta, non solent eodem die iterum eandem sumere, ostendit, Intentionem Pontificis non esse, ejusmodi iteratam acquisitionem concedere. Nō ita, si Indulgentia addicta temporis nequaquā sit, quales sunt Indulgentiæ affixæ Sacris nūmismatibus; tunc enim ipsi iidem Fideles pluries opera injuncta repetunt, quo pluries illas Indulgentias acquirant, ut in simili habent S. Thomas, *h* & Ludovicus à Cruce *i* cum h. S. Thomas aliis. Ratio autem disparitatis est illa, quia quando addicta uni temporis est Indulgentia, pro una vice, in eo tempore concessa videtur, at quando nulli temporis est addicta, non videtur determinata ad vicem unam.

3. Confirmatur, quia hic non acquiruntur nisi Indulgentiæ Stationū Romæ, quæ sunt, durante uno tantum die Ecclesiastico, id est à primis Vesperis usque ad Occasum diei sequentis. At certe determinatio temporis, tam brevis, ostendit (ut ex Suario notat Castropalaus *k*) intentionem Pontificis esse, ut singulis diebus una vice acquirantur, sive de die, sive de nocte exhibeatur visitatio, altero nimirum dante locum alteri ex multis illuc confluentibus.

§. IV.

An hæc Indulgentia Stationum applicari valeant pro Defunctis.

1. **P**OSSE hæc Stationum Indulgentias applicari pro Fidelibus Defunctis ex vi Bullæ, nimis est certum, quia id nimis manifeste conceditur in tenore Bullæ, dummodo ipsi iidem Fideles Stationes dictas visitent ex intentione pro Defunctis.

1. Hoc

2. Hoc autem non intelligitur, quasi tu, qui Bullam sumis stationeque seu Ecclesias, vel Altaria visitas concedas ipse Indulgentias Defuncto, quia Fidelis homo potest quidem suum bonum opus alteri concedere, quoad satisfactionem, & impetrationem, nullo tamen modo Indulgentias; si quidem Indulgentia est appellatio Thesauri Ecclesiae, cujus distributio uni Summo Pontifici convenit sed intelligitur ipse Summus Pontifex (posita, tanquam conditione, tua voluntate, cum operibus requisitis) concedere Defuncto Indulgentiam.

3. Atque hinc sequitur, licet dum quis est in statu peccati mortalis nihil possit satisfacere, vel impetrare pro aliis, sicuti non potest pro se, quia est Dei inimicus valde tamen probabiliter potest per Indulgentiarum satisfactionem Defunctis prodesse. Et Costopalaus a quidem vocat communem sententiam, fructuose applicati Indulgentiam Defunctis ab eo, qui est in statu peccati mortalis, ut etiam satisfactionem Missae. Ratio autem ducitur ex praedictis; quia nimirum homo dum taxat ponit conditiones requisitas à Pontifice, & à Christo Dominio, ut Pontifex, & Christus Dominus est deinde, qui impertit Defuncto Indulgentiarum, & sacrificii fructum, lege b. D. Thom.

4. Atque etiam inde fit, ut nisi Pontifex dicat, se Indulgentiam ita Fidelibus concedere, ut possit ea applicari pro Defunctis, non poterunt Fideles applicare, quia cum ille, qui vere dat Defuncto Indulgentiam sit ipse Pontifex, si is non dicat, concessam Indulgentiam posse pro Defunctis applicari, nihil, quoad eam, conducet sola Fidelium applicatio.

CLAUSULA UNDECIMA.

Item quo omnes, & singuli praedicti purius ad Deum preces effundere, & efficacius divinum auxilium implorare possint, conceditur, ut possint eligere quemcumque Presbyterum Saeclarem, vel Regularem ex approbatis ab Ordinario, & ab eo quorumcumque peccatorum, etiam censurarum Sedi Apostolica, & in Bulla Cana Domini reservatorum, & reservatarum plenariam Indulgentiam & remissionem semel in vita, & semel in articulo mortis. Aliorum vero Sedi Apostolica non reservatorum, aut reservatarum toties, quoties con-

fiuntur, Absolutionem & remissionem mediante salutari poenitentia, secundum culpam indigentiam obtinere; dummodo ubi necessaria erit, per ipsos, vel, dato impedimento, per Mores, aut alios, satisfactio fiat.

Nota Gregorium XIII. concessisse, ut Privilegiis in hac clausula contentis possit quis iterum cum secunda Bulla frui, sed non tertio, ut infra distinctius explicabimus.

Porro clausula haec duo continet Privilegia, quae sunt Quintum, & Sextum in ordine, de quibus sigillatim tua propria Capita jam instituo.

CAPUT UNDECIMUM.

Quintum Bulla Privilegium circa Absolutionem à Reservatis.

1. **Q**ui Bullam Cruciatæ sumpserit, potest, durante anno, eligere Confessarium ex approbatis ab Ordinario per quem Confessarium absolvi possit pro foro interno ab omnibus casibus, & censuris, satisfacta parte; & quidem, toties, quoties, à reservatis, Episcopis, à reservatis autem Pontifici (excepta semper haeresi) semel in vita, & semel in periculo mortis; atque ab iisdem Pontificiis iterum, si secundam Bullam sumpserint, non vero tertio, si tertiam, modo, quando delicta sunt deducta ad forum contentiosum, cautiones mox dicendae §. 4. adhibeantur.

Hoc Privilegium, quod sane magnum est, explicui & quidem alibi. Sed nunc in proprio loco per partes suas sic explicamus, seu iterum recudimus.

§. I.

Explicatur illud ex approbatis ab Ordinario.

1. **S**i in Bulla aliqua, vel Rescripto quocumque ut certe in Jubilæo saepe vidimus, dicitur, posse Fidelem, cui sit concessio absolvi, seu dispensari à quocumque Confessario, sed addatur (approbato ab Ordinario loci) non est mihi dubium, requiri approbationem Episcopi, seu Ordinarii illius Diocesis, quamvis non tunc, ubi sit confessio, nisi forte limitetur, hoc vel simili modo (à tuo Ordinario, vel ab Ordinario tui loci.) tunc enim servanda esset limitatio.

2. Du-

c. Lib. 5. de Poen. c. 5. §. 4. q. nu. 11. Truul. de Casib. referrec. 12. §. 9.

2. Dubium ergo solum est, quando absolute dicitur approbato ab Ordinario, ut certe dicitur de Bulla Cruciatæ, de qua noster præfens est sermo. Nam cum sic non appareat, à quo Ordinario procedere debeat approbatio; quærendum est, quisnam Ordinarius per hæc verba designetur.

3. Pugnans, loquendo de dicta Bulla paribus armis utrinque Doctores. Non pauci aiunt, sufficere, si in Sacerdote ad sit approbatio cuiuscumque Ordinarii, sive loci, sive ipsius Confessarii, sive Pœnitentis legitime collata, etiam si dictus Sacerdos alio suum domicilium transferat & ex Indiis V. G. huc accedat. modo ipsi Approbatio nondum spiraverit; nam si spiravit, dicam mox.

Ratio potissima hujus sententiæ est; quia nihil amplius requirunt illa Bullæ Cruciatæ verba, Ex approbatis ab Ordinario, dum aliud non addunt. Ita tenet Henriquez Valer. Tho. Hurtad. Tho. Sanch. Diana. aliique quos ego cito Lib. 5. de Pœnit. c. 5. §. 4. à n. 13.

3. Semper autem notetur illud (legitime) in hac sententia; id quod explicatius intelliges ex sequenti Decisione.

Ordinarius V. G. Messanensis potest ne valide approbare Sacerdotem fixe commorantem in alia Diœcesi V. G. Panormi ad hoc, ut sit eligibilis per Bullam Cruciatæ à Civibus Panormitanis, uti etiam, ut sit eligibilis à quibuscumque aliis Christi Fidelibus:

4. Ita nonnulli putant, quia hic jam erit Sacerdos approbatus ab Ordinario, id quod solum requirit Bulla, esto ille, qui approbat, non sit Ordinarius loci, nec Pœnitentis, nec Confessarii.

5. Verum id nulla ratione sustinendum est. Nam Tridentinum & Bulla, & Rescripta quando requirunt approbationem Ordinarii, loquuntur de approbatione, quæ legitime, & secundum jura conferatur. At secundum quam legem Ordinarius Messanensis potest Sacerdoti Diœcesis alienæ concedere approbationem, solum ut sit ab omnibus eligibilis per Bullam? hoc vere non esset approbare pro Confessionibus; sed dare dicto Sacerdoti facultatem, ut possit per Bullam eligi, quod est extra Episcopi potestatem. Approbet ergo hujusmodi Episcopus dictum Sacerdotem ad excipiendas Confessiones ovium suæ Diœcesis Messanensis (quod jure posse ab ipso facti, non dubitamus, quia potest pro suis

ovibus, undecumque convocare Confessarios) siquidem tunc, quia ejusmodi Sacerdos legitime erit approbatus ad Confessiones, erit consequenter juxta hanc primam sententiam eligibilis ab omnibus per Bullam.

9. Jam vero plures negant, sufficere unam approbationem, quamvis legitimam cuiuscumque Ordinarii, ut quis per Bullam eligi in Confessarium queat. Ita Suar. Vasq. De Lugo, Layman, aliique ibidem à me citati.

Ratio hujus secundæ sententiæ potissima hæc est, Summus Pontifex in hac Bulla Cruciatæ, dum postulat Confessarium approbatum, profiteretur, velle se conformare dispositioni Concilii Tridentini. Sed Tridentinum requirit approbationem Episcoporum in singulis Diœcesibus, ut nos diximus a alibi, ergo etiam eandem requirit in Bulla Pontifex.

7. Huic tamen Rationi sic respondere possit Prima sententia. Pontifex in Bulla Cruciatæ dum postulat Confessarium approbatum, profiteretur se conformare cum dispositione Tridentini in substantia approbationis; ut scilicet Confessarius sit legitime approbatus conceditur. In aliis: & præsertim in multiplici approbatione, negatur.

Neque gratis id negatur: Quando enim Pontifex in dandis similibus Privilegiis vult, in multiplici approbatione se conformem reddere dispositioni Tridentini, id explicite facit, apponendo illud ab Ordinario loci, vel quid simile. ergo, cum in Bulla non sic explicet, certe in approbatione illa multiplici conformem se reddere Tridentino non intendit.

8. His ita explicatis pronuntio nihilominus utramque sententiam esse probabilem.

9. Si quis quærat. Secundam sententiam sectantes, cujus Episcopi approbationem requirunt?

Respondeo. Varii varios. Vasq. b aliique b Bossio citati à Bossio requirunt approbationem Episcopi loci, in quo sit confessio, Layman, c. 2. m. aliique apud e Aversam, Approbationem Episcopi Pœnitentis, illius scilicet, qui debet e Aversam absolutionem recipere. Suarez d cum Delugo, & Sanchez requirunt approbationem Episcopi Sacerdotis, puta illius, qui excepturus est Confessionem, atque absolutionem d collaturus.

a C. de B. 8. §.

a Lib. 5. de Pœnit. c. 1.

b Ma. in B. Cruc.

c Suar. disp. 2. Pœnit. 7. n. 3. d Lib. Pœnit. c. 5. §. 4. m.

3. matr. disp. 2. 9. An n. 1.

An sufficiat pro Bulla Approbatio, qua cessavit.

10. **A**N Confessarius, cui legitime spiravit, vel à quo legitime revocata est approbatio, possit eligi per Bullam; Idem quæritur de Parocho, à quo forte ablata est Parochia.

11. Respondeo negative cum Castropalao; *a Castrop. a* solum enim est eligibilis pro eo tempore, quo durat Approbatio. Ratio est, quia Privilegium Bullæ concedit eligi posse Sacerdotem approbatum; & sensus videtur esse, ut sit actu approbatus, Arqui is, cui illa cessavit, non dicitur amplius actu approbatus, sicuti excommunicatus, qui est jam absolutus, non dicitur amplius excommunicatus. Adde inconueniens, quod mox dicam n. 15.

Illud ergo *Approbatus* non est participium præteriti temporis quasi, qui fuit approbatus, sed est nomen concretum, quod requirit formam approbationis actu moraliter adesse, hoc est, eam non fuisse revocatam.

12. Aliqui cum Acoſta, & ex parte Rodriquez apud Castropalaum l. c. & Marco Serio *b Mar. Ser. b* in Bullam Cruciatæ dicente id esse probabile, concedunt, contententes sufficere fuisse semel approbatum, quamvis fuerit pro limitato tempore approbatus, quo elapſo, non fuit ex legitima causa reprobatum, quam sententiam refert, & non reiicit Castropal. l. c. Illud lege: nam, quia in praxim deducere hanc sententiam nec volo, nec audeo, satis habeo, illam tibi brevibus innuisse.

An sufficiat pro Bulla, limitata Approbatio.

13. **Q**ui est approbatus limitate pro mulieribus non pro viris, pro rusticis, non pro mercatoribus & c. Potest ne ex privilegio Bullæ, vel similis Rescripti eligi ab omnibus illimitate?

14. Respondeo cum Suarez *c Suar.* & aliisque (quos *dip. 28. de* alibi ego *d cito*) nequaquam, sed solum pro *paucis. sec.* illis, pro quibus est approbatus. Ratio est, quia supra diximus, eligibilem per Bullam *7. n. 3.* debere esse legitime approbatum, at hic *de Lib. 5. de* respectu illorum, à quibus excluditur, *Præc. 5.* approbatus legitime non est. *§. 4. n. 29.*

15. Scio non paucos cum Diana, aliisque à me ibidem citatis concedere, posse ab omnibus illimitate, quia verificatur (aiunt) illum *Tamburinus de Sacramentis.*

esse aliquo tandem modo approbatum; neque enim Bulla distinguit, an debeat esse approbatus illimitate, an limitate; sicuti approbatus ab Episcopo pro sua Diocesi potest dici limitate approbatus, & tamen prima sententia modo allata probabiliter sustinet, posse hunc illimitate eligi.

15. Video argumentum urgere, sed non convincere, etiam video. Nam inconueniens, quod sequitur, ostendit, sententiam hanc non esse probabilem. Sic enim Sacerdos approbatus pro una fœmina, vel pro uno puero esse eligibilis per Bullam pro tota Diocesi, imo, in prima sententia, pro toto orbe; ex quo inconueniente colligimus, non posse præsumi, Summum Pontificem id voluisse concedere, quod inconueniens non apparet in casu dicto num. 15.

17. Simile inconueniens eveniret in eo, qui fuisset approbatus per unum, vel alterum diem, ut solet in Hebdomada Sancta aliquando ab Episcopis fieri, posset enim is per totum Terrarum Orbem, & semper eligi, quod nemo dicere audebit.

18. Doctores nonnulli ex proxime citatis num. 3. sustinent limitate approbatum posse ab omnibus per Bullam eligi, sed solum quando limitatio non est apposita ob defectum scientiæ, si enim esset propter eiusmodi defectum apposita, non posset [aiunt] ab omnibus eligi.

19. Verum cum approbatio non sit solum restitucio scientiæ, sed morum, sed prudentiæ, sed decentiæ, ut vidimus in tr. de Pœnitent. cur horum defectus æque non restringant approbationem?

Religiosi an ex vi Bullæ Cruciatæ possint eligi?

19. **A**N Religiosus Sacerdos possit à Fidelibus eligi in Confessarium vi Bullæ? Respondeo. Certum est, Sacerdotem Religiosum posse eligi ex vi Bullæ à Fidelibus, sed debere esse approbatum ab Ordinario modo jam dicto; nam sic etiam ipse Religiosus erit Confessarius legitimus respectu Fidelium sæcularium.

At vero an Regularis approbatus solum à suo Prælato sit eligibilis per Bullam à sæculari, quæstio esse posset. Ad quam Respon- *c Trid. sess.* deo negative, quia Tridentinum e semper *23. ca. 13.* pro sæcularibus vult, ut etiam Religiosi ap- *de Refor.*

Bb

proben-

proberentur ab Episcopis. Et ex alia parte semper præsumendum est, Pontificem velle se conformare Tridentino in substantia Approbationis, ut num. 13. diximus, atque adeo etiam in Bulla.

§. II.

Possit absolvi à reservatis Episcopo toties quoties, & à reservatis Papa semel, &c.

1. Quo ad prius, nihil est, quod explicatione indigeat. Clara enim sunt Bullæ verba, Vide tamen mox §. 5. unum, quod huc pertinet.

2. Quo ad posterius, hæc habe. Si à commisso delicto reservato Pontifici, V. G. per lectionem publicam libri hæretici de Religione tractantis, fuisti per Bullam jam absolutus, & deinde in eodem anno incidas sive in idem peccatum legendi publice librum hæretici, sive in aliud specie distinctum, occupandi V. G. publice bona naufragantium, non potes ex vi ejusdem Bullæ in vita absolvi, nec à peccato novo publice legendi, nec à peccato occupandi. Ratio est, quia Bulla non concedit, ut possis in vita absolvi semel à quolibet peccato Pontifici reservato, concedit enim solum unicam absolutionem in vita à peccatis Pontifici reservatis. Indigebis ergo tunc secunda Bulla, ea tamen lege, ut si tertio incidas, non tibi profutura sit tertia. Ita a Bardi cum aliis.

a Bardi in
p. 2. tr. 6.
c. 1. sec. 1.
b Leandr.
tr. 2. de
Excomm.
d. 17. §. 3.
qu. 83.

Contra quem pugnat b Leander, dicens; esse probabile per unicam Bullam concedi, posse absolvi ab omnibus, dummodo ab unoquoque in specie semel tantum intra publicationis annum quis absolvatur. Certe id esse probabile, negare non possum; quia hunc sensum facere commode possunt verba Bullæ; si attente legantur.

Dictum autem est (*publice*) nam de Pontificiis occultis dicam mox separatim §. 5. citat.

3. Ex eo autem, quod in nostra sententia Bulla semel dictam reservatorum Absolutionem concedat, fit, ut si in ea Confessione aperias singula, vel plura peccata contracta ex pluribus aliis delictis diversis Pontificiis, puta occupatione Bonorum naufragantium, Percussione Cardinalium, læsione Immunitatis Ecclesiasticæ &c. fit (inquam) ut possis ab omnibus simul absolvi per unam Bullam,

quia sic unam recipis absolutionem. Idem per secundam Bullam, sed non tertio, ut dictum est.

§. III.

In Mortis Articulo.

1. Siquilibet Sacerdos in hoc articulo potest absolvere à Reservatis, ut differimus late in Tractatu de Pœnit. quid emolumenti affert hoc Bullæ Privilegium?

2. Respondeo. Duo emolumenta. Alterum, quod Absolutio hæc potest conferri ab electo ex vi Bullæ, etiam præsentis proprio aprotantis Parocho, quod certe inferviet pro illis, qui, ut ibidem vidimus, sustinent, tunc id non posse quemlibet Sacerdotem.

3. Alterum, quod si tunc absolvaris ab excommunicatione reservata, liber eris ab onere te præsentandi Superiori, quia electus per Bullam, jam est tuus Superior delegatus à Pontifice, à quo onere, quando absolveris ex universalis facultate concessa pro periculo mortis, liber nequaquam es.

§. IV.

Excepta hæresi.

1. Quamvis multi multa afferant, quibus proberent, hæresim formalem externam (meæ enim internam non esse Casum reservatum, alibi e diximus) saltem occultam, posse per Bullam Cruciatæ absolvi ex illo principio, quod ex una parte potestas concessa Episcopis absolvendi ab illa, adhuc in ipsis, ex probabilissima opinione, remanet, etiam post Bullam Cœnæ, & ex alia parte, Bulla Cruciatæ concedit, posse absolvi omnia, quæ possunt Episcopi; Nihilominus cum propter ejus gravitatem hæresis Absolutio non veniat in concessione generali, ideo saltem hodie, ubi est Tribunal Sacræ Inquisitionis Hispaniæ, non possumus hujusmodi sententiæ ad hæresim; Id quod etiam alibi, puto, saltem consulendum, Ceterum, qui de hac quæstione rationes late utrinque adductas cognoscere cupit, eas legat ab aliis fuse agitas, præsertim Bardi, Trullench, Ludovico à Cruce citatis à Leandro.

2. Dixi autem signate (hæresim formalem) id est,

id est, cum errore intellectus. Nam quando intellectus error non intervenit, ea tanto rigori non subest. Quare sortilegium, maleficium, supersticio, magia, adoratio Dæmonum, sollicitatio in Confessione, blasphemia hæreticales, & omnia alia crimina contenta in Edictis Inquisitorum, possunt per Bullam absolvi toties, quoties, si sint Episcopalia: at semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificia, qualis est V. G. lectio publica libri hæretici de Religione tractantis, & hoc iterum cum secunda Bulla. Sed non tertio &c. Ita Leander a multis referens.

a Leand. l. c. §. 3. 94. 88.

3. Quæres per hanc occasionē. An per Bullam Cruciatæ concedatur posse absolvi Pœnitentem, antequam denuntiet aliquod crimen Inquisitori ex obligatione denunciandi? Respondeo non posse (quidquid dicat Navarrus apud b Leandrum) quia in Bulla huiusmodi potestas non invenitur.

b Idem l. c. disp. 17. q. 85.

§. V.

An toties, quoties ab occultis Pontificiis.

1. **A**quē probabile iudico, per Bullā posse absolvi ab occultis Pontificiis etiam Cœnæ Domini, & non posse. (excipe etiam hæresim occultam de qua modo §. præcedente dictum est) sic Sanch. Trull. Diana cit. à Leandro. e Ratio quod possit, est quia per Bullam potest quis absolvi ab Episcopalibus. Sed iam casus omnes Pontificiis occultis sunt hodie Episcopis concessi à Tridentino, & atque adeo sunt tandem aliquo modo Episcopales, ergo &c. Neque obstat, idem dici propter hanc rationem posse de hæresi occulta: non obstat, inquam, quia propter ejus enormitatem, & propter sensum Ecclesiæ, quæ eam regulariter excipere solet, non debemus de illa loqui, perinde ac de ceteris.

c Idem l. c. q. 84.

d Trid. sess. 4. c. 6. de Refor.

2. Ratio, quod non possit, est, quia hi casus Pontificiis occultis ex eo, quod concedantur Episcopis, non desinunt esse Pontificiis. Adde in Bulla dici sine limitatione, omnes Pontificios posse solum absolvi semel, ergo excludit etiam occultos.

3. Sed huic Rationi responderet Prima sententia dicens, occultos desivisse esse Pontificios, statim atque concessi fuerunt Episcopis Jure ordinario, quod nobis satis, est, loquentibus de Privilegio Bullæ, quod est favorabile.

Ad id, quod additur, respondet, limitationem illā publicitatis implicite poni in Bulla, dum per eam conceditur, ut Episcopales, quales sunt Pontificiis occulti, absolvi possint toties quoties, non verò alios. Utraque ergo sententia, ut diximus, probabilis est.

§. VI.

Ab omnibus Censuris.

1. **C**ertum mihi, & Tho. Sanch. e cum Castropalao falsiusque est, per Bullam posse absolvi excommunicationem, suspensionem interdictum personale, quando hæc postrema duo sunt proprie censuræ. (Nam excommunicatio semper censura est, ut in propriis Tractatibus late explicatum est à nobis) sive hæ censuræ sint occultæ, sive publicæ & deductæ ad forum contentiosum, sive sint à Jure, sive ab homine per sententiam specialē contra aliquem in particulari fulminatam, & sive prædictæ sint Censuræ denunciatae nominatim, sive sint excommunicationes contractæ ex percussione publica Clerici, & quidem toties, quoties, si hæ sint Episcopales, sed semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificiæ, atque iterum cum secunda Bulla, sed non tertio, (excipimus autem propter superius dicta excommunicationem ex hæresi contractam, &c.

e Thom. Sanch. l. 6. sum. c. 17. n. 41. c. 43. f. Castrop. de Bull. p. 8. §. 4. n. 8.

Ratio tantæ Potestatis est, quia in Bulla, quoad hæc, nulla apponitur restrictio, & ex alio Capite Beneficium Principis late est interpretandum. Vide Leandrum. g

2. Quando autem dictum est (etiam deductæ ad forum contentiosum) maxime advertere debes illud. Quod, quamvis per Bullam possit quis absolvi ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum, pendente tamen lite, illicite concederetur absolutio; nam sic afferretur præjudicium Judici Ecclesiastico.

g Leand. de excom. de 17. qu. 87. c. 95.

3. In quo tamen excipe, quando Judex vel longe distat, vel injuste agit, vel nimis rigorose se gerendo, negat absolutionem; Tunc enim si Pœnitens ex parte sua est promptus iusto ejus, qui excommunicationem fulminavit, præcepto obedire, cum jam cesset contumacia, poterit pro foro interno, (& semper satisfacta parte, ut dicemus) absolvi per Bullam.

Bb 2

4. Id

4. Id quod diximus num. 2. dictum etiam fit pro excommunicatis nominatim, quamvis enim per Bullam possit absolvi pro foro conscientie nominatim excommunicatus, tamen non erit passim absolvendus, sed erit ad suum Prælatum remittendus, ne veniat in contemptum Jus dicti Prælati. Adhibe nihilominus exceptionem numero præcedente allatam.

5. Certum item est, vi Bullæ absolvi non posse Cessationem à divinis, nec interdictum sive Generale, sive speciale locale, nec Personale Generale, ut in tract. de Interdicto dicitur, & notant hic Trullen. & Castrop. ll. cc. nec eas Irregularitates, quæ non sunt censuræ nec illas, quæ sunt inductæ ob indecentiam, qua quis laborans repellitur ab administrando altari, qualis est V. G. Irregularitas ex Bigamia: quia Bulla solum concedit absolutionem à Censuris, ex quibus non est Irregularitas ex indecentia.

6. Quæstio igitur solum proponi solet de Irregularitate, qua incurritur in pœnam alicujus delicti, V. G. ob malam administrationem Sacramentorum cum violatione censuræ contractæ, ob hæresim, ob Apostasiam à Fide, ob clericici percussorem, an scilicet possit absolvi per Bullam.

a Leand. de Irreg. dif. 27. q. 36. b Dian. p. p. r. 11. resol. 27. Respondeo. Affirmant Leander, & alii que apud b Dianam, saltem tamquam probabile, excipiunt tamen iidem, imo & omnes, quos legi (legi autem non paucos) Irregularitatem ex delicto homicidii, vel mutilationis quia huic Irregularitati, vel semper est annexa indecentia, ut aliqui philosophantur, vel ut alii, quia saltem ita usu ipso, & praxi in Ecclesia propter ejus delicti enormitatem, & scandalosam conditionem, introductum legitime est.

7. Verum omnino puto, esse absolute de omnibus negandum cum Suarez, c. Leandro l. c. Castropalao l. c. num. 5. aliisque.

c Suar. de Cens. dif. 1. sec. 13. nu. 6. Ratio autem est, quia eas Censuras tollere potest Bulla, & olim, ad summum, eas pœnas, quæ impediunt receptionem Eucharistiæ, vel Sacramenti Pœnitentiæ ut notat l. c. Suarez, & significant illa Bullæ verba (*quo purius Indulgentiæ Fideles consequantur Etc.*) nō autē aliās, quæ non impediunt ejusmodi receptionem, de quibus loquimur. Adde in Bullis recentioribus, ut notat Leander l. c. ablatum esse illud, *ut possit absolvi à pœnis*, Adde item ratio-

nem, quam affert Henriquez, d. quia, inquit, in Bulla, ut patet ex ejus tenore nulla datur potestas Confessario ad dispensandum, sed solum absolvendum. At irregularitas, ut etiam suspensio, quæ sit pœna, per dispensationem tolluntur, non per absolutionem, ergo potestas concessa prædicto Confessario ad eas non extenditur. Scio aliquando absolutionem large sumi pro dispensatione, sed hic in Claufula hac Bullæ, ubi agitur de absolutione à peccatis, & à reservatis, ex ipso Bullæ contextu colligimus, nomen Absolutionis proprie sumi.

§. VII.

Satisfacta Parte.

1. Quamvis aliquando contrahi possit excommunicatio sine læsione partis: ut est V. G. excommunicatio ob peccatum hæresis, unde tunc nulla erit satisfactio exposcenda, sed solum emendationis propositum; tamen non raro adest partis læsio, ut V. G. In percussione Clerici. Nomine igitur satisfactionis intelligitur restitutio pecuniæ, vel famæ, vel honoris, quæ parti læsæ debetur, ut notat Suarez de Censuris alibi à me citatus.

2. Hinc fit, ut pœna pecuniaria si forte debeatur Fisco, vel Notario non veniat in hanc præsentem considerationem, quia prædicti hic non sunt pars læsa.

3. Hinc etiam, quamvis plures in percussione Religiosi partem læsam judicent, esse Religionem, sive ejus Prælatum, tamen satis probabiliter multi, quos citant, & sequuntur Verticelli, & Leander alibi item s. à me citati, putant, non esse, nisi ipsum Religiosum percussum, cui satisfaciendum sit, idque in utroque foro, si enim ipse percussus fuit, ipse pars læsa est. Confirmatur, quia quando dicitur, *concordata parte*, non intelligitur Respublica, sed persona particularis; Confirmatur iterum, quia, si in casu dicto excommunicationis pars læsa esset publica potestas, seu Prælatus, certe esset Ecclesia, vel Pontifex, qui excommunicationem contra prædictam percussorem tulit; Atqui Pontifex, dum concedit, ut quis absolvarur, jam ipse condonat.

4. Jam vero quoniam certum est, te antequam impendas absolutionem, sive ex vi Bullæ, sive ex vi cujuscumque facultatis, debere sub mortali exigere à pœnitente, ut satisfaciatur,

vel

vel reddendo ablatum, vel compensando injuriam factam, vel remissionem à parte læsa obtinendo. Quæritur Primò, quid faciendum in praxi, si ea nullatenus exhiberi possit, sive ob impotentiam pœnitentis, sive ob dubium, quod fortè veritur de qualitate satisfactoris, sive ob obstinationem læsa personæ, quæ non est contenta satisfactione rationabili ipsi oblata, sive ob quid simile?

5. Respondeo. Quando impotentia non solum est præsens, sed moraliter certo prævidetur, semper esse futura, nihil requirendum à pœnitente; nam res frustra necesse, requireretur. At verò quando potentia probabiliter futura sit; si loquamur pro foro externo, debet pœnitens antequam absolvatur, præmittere cautionem de satisfaciendo, id est, debet dare vel pignus, vel fidejussionem; vel, si ea non possit, debet juramentum profere, quod satisfaciet; ut nimirum certa sit promissa satisfactio.

At si loquamur pro foro Sacramentali, seu Delugo de conscientia, quamvis a Delugo cum alijs Pan. d. 20 multis eandem cautionem requiratur, quia sine distinctione de ea præmittenda Canones b Trullen. loquuntur; nihilominus alii b cum Trullench de Bull. l. 1. alios citante, eam non esse necessariam probabiliter docent. Excipe delictum dandi causam interdicto, quando in periculo mortis conceditur delinquenti Sacramentum pœnitentiæ; de qua re in Tract. de Interdicto. Ratio autem, quod pro foro Sacramentali non sit necessarium juramentum, &c. sed sufficiat seria promissio in casibus prædictis, est, quia illa cautio, sive pignoratitia, sive fidejussoria, sive juratoria pro solo foro externo imposita à Sacris Canonibus esse videtur, siquidem similes cautiones exposcere, ut plurimum illi solent, quando de rebus ad exteriorem Ecclesiam pertinentes, disponunt. Sufficiet ergo tunc, si pœnitens habeat propositum satisfaciendi, quando poterit, & sic, tum validè tum licitè per Bullam, vel similem facultatem absolvetur.

6. Nota autem ex Ludovico e à Cruce; si fortè is ab excommunicatione absolutus non servet promissionem, scilicet non satisfaciet, cum poterit, licet peccet, non tamen reincedere in ullam excommunicationem, quia à nullo jure imponitur hæc reincedentia contra non satisfacientem.

7. Quæritur Secundò. Quid si præmitti potest satisfactio, & non præmittitur? Re-

spondeo certè tunc, per se loquendo, & tu Confessarius peccas, & pœnitens ut habet Leander. d. Tu, quia dees mûneri tuo, imò e- d Leand. riam, quia aliquando nocet parti, cum post tr. 3. de ex- absolutionem difficilius exhiberi solet satis- com. d. 17. factio. Pœnitens, quia differt notabiliter, & s. 3. q. 90. sine causa (ut hic supponimus) reddere id, quod debet, injustè retinens sive rem, sive famam, sive honorem alienum.

8. Dixi (per se loquendo:) Nam talis esse posset pœnitens, talesque circumstantiæ, ut Confessarius deberet esse contentus solo proposito restituendi, seu satisfaciendi, etiam si antea se pœnitens neglexerit. Et Molina quidem apud Discastillum, exemplum adhibet; e Discastil. ut si Confessarius non leviter credat, pœni- lib. 2. de tentem re ipsa restitutum statim sine mora, Rest. quia non ea acrimonia fuerit illi iusta restitutio in alijs confessionibus, vel si aliæ ad sine circumstantiæ ad id credendum; præsertim si injungat illi, ut non prius accedat ad EUCHARISTIAM, quam restituat; Adhibe autem hic illam exceptionem de dantibus causam Interdicto, quam modo nu. 5. annuimus.

9. Quæritur Tertio, quando Bulla Cruciatæ requiritur, ut excommunicationis absolutio non concedatur, nisi satisfacta parte, an, si ea propter inadvertentiam, vel propter aliud conferatur ante præmissam satisfactionem, conferatur validè, nam, an licitè, jam dictum est modo.

Respondeo. Ut universaliter decidatur, an non satisfacta parte, validè conferatur hæc absolutio, quando adest pars læsa, distinguendum est. Nam si ea conferatur à Superiore, validè confertur: Siquidem satisfactio non est pars essentialis absolutionis excommunicationis. Si verò conferatur à Delegato ipsius, erit subdistinguendum. Si enim ejusmodi Delegato detur absolutâ facultas absolvendi excommunicationem, idem dic, quod dictum de Superiore est. Verum, si Delegato detur ejusmodi facultas cum prædicta Clausula, satisfacta parte, duplex est sententia.

10. Prima negat, validè conferri ejusmodi absolutionem, quia satisfactio in hoc modo delegandi exigitur per modum conditionis: at conditione non servata, in irritum abit concessio. Major probatur ex illa communi doctrina, quod Ablativus absolutus, qualis est ille (satis facta parte) resolvitur in conditionem, (si parti satisfeceris.) Ita tenent plu-

a Castrop. de Bull. p. 8 plures apud Castropalaum, & apud *b* Dianam.

§. 5. nu. 6. *b Dian. p. 5* *tr. 9. resol. 12.* *c Layman. h. l. tra. 5. p. 2. c. 6. nu. 8.* 11. Secunda, quam sequitur *c* Layman cum multis, affirmat, conferri valide; quia quoties in Delegatione exprimitur ea forma, quæ à jure communi requiritur, non aliter requiritur, quam requirat ipsum jus, nisi aliter in concessione Delegationis exprimat.

Sed in jure communi, exigitur quidem satisfactio, ut licite ejusmodi Delegatio exerceatur, at, non, ut valide: in nullo enim jure aliter, ac dicimus, invenies. ergo &c. Utraque ex his sententiis probabilis est, & ita tandem pronunciat Ludov. *d* à Cruce quamvis addat, prioriem sententiam esse in praxi sequendam.

d Lud. à Cruc. in Bull. d. 1. ca. 4. du. 6 11. Dixi (nisi aliter exprimat,) nam si in concessione Delegationis dicatur (si non satisfactum fuerit, irrita sit concessio, irrita sit absolutio, nulla, in valida.) Absolutionem invalidam fore, certum est, quia illa expressio indicat aliquid plus requiri, quam à solo jure requiratur.

13. Cum ergo in Bulla Cruciatæ, ut etiam in facultatibus concessis Regularibus absolvendi excommunicationem, ponatur quidem illa Clausula (satisfacta parte) sed sine aliis verbis expresse irritantibus, probabile fati erit, validam fore absolutionem, parte nondum satisfacta.

§. VIII.

In foro interno.

e Castrop. de Bull. p. 8 §. 5. nu. 9. **Q**UAMVIS non pauci asserant; Absolutionem excommunicationis ex vi Bullæ habitam, prodesse etiam pro foro externo; quia concessio Bullæ est absoluta, nec restricta ad aliquod forum, ut tenet Vega, Garzias, & alii apud Castropalaum mox citandum; Vera tamen sententia est, non prodesse, nisi pro foro interno. Excipe ea, quæ mox dicam à num. 5. Ita tenent Sanch. Tolet. Suarez, alique communiter apud Castropalaum. Ratio hujus veræ sententiæ est, quia intentio Pontificis concedentis per Bullam Absolutionem Censurarum est, ut cum pura conscientia possint Fideles ad Sacram EUCCHARISTIAM accedere, & Indulgentiam acquirere, ad quod certè satis, superque est Absolutio pro foro interno.

2. Confirmatur, quia incredibile est, Sum-

mum Pontificem voluisse concedere cuicumque Confessario tantam potestatem, per quam eluderentur, & perturbarentur, imò & contemnerentur Tribunalia Ecclesiastica.

3. Confirmatur iterum, quia hodie extat Bulla Cruciatæ concessa ab Urbano VIII. ubi declaratur, Bullæ hoc Privilegium suffragari in foro conscientie tantum, ut latè habes multis citatis apud Dianam. *f*

4. At inquires, quid sit, seu quam utilitatem conferat hæc absolutio excommunicationis pro foro interno dumtaxat? *f Dian. 11. tra. 1. 9. ca. 1. ref. 62.*

Respondeo. Qui sic est absolutus, coram Deo, & in rei veritate liber sit ab excommunicatione, unde potest se gerere, sicuti legunt cæteri Fideles non excommunicati; Sed ita, ut quoad actiones externas, & præsertim, quoad subeundum iudicium Judicis Ecclesiastici, sit perinde ac si absolutus nullatenus fuisset.

Qui igitur est excommunicatus excommunicatione occulta, & deinde legitime absolutus in foro conscientie dumtaxat, se poterit gerere, ut non excommunicatus, in omnibus actibus tum publicis, tum privatis, nam excommunicatione coram Deo caret, & quia excommunicatio erat occulta, nihil erit scandali coram hominibus. At quando excommunicatio non est occulta, sed deducta ad forum externum, tunc si absolvaris in foro tantum interno (quod solum licebit in casibus dictis supra §. 6. à nu. 2.) Primò, cautè te gerere debes in actionibus externis. Secundò, à iudicio externo Ecclesiæ liber non eris. Quæ duo, si alia duo addam, satis lectoribus fient manifesta.

5. Primum. Absolutus in foro conscientie ab excommunicatione aliis nota, potest se immiscere tum humanis, tum divinis, sed non cum aliorum scandalo, id est, non coram iis, qui excommunicationem sciunt, nesciunt absolutionem.

6. Quid si iis dicam, & probem, me esse absolutum per Bullam. V. G. Respondeo, adhuc te peccare, si coram eisdem publicè, & indifferenter te geras, quia sic videris contemnere Ecclesiam, quæ te pro excommunicato in foro externo habet: At si cautè, & coram g. *Sum. 4. de Sc. 1. 9. ca. 1. ref. 62.* paucis, quæ tunc sint conscientie absolutionis, te ingeras, non peccas; quia sic prædictus contempus non intervenit, lege Suarum. *g*

7. Quid nu. 36.

7. Quid si denique tua excommunicatio sit aliquibus cognita, sed non fuit deducta ad forum externum?

Respondeo, tunc sane potes, etiam te gere- re, ut non excommunicatum coram iis, qui sciunt tuam Absolutionem, quia, etiam tunc, nullus est contemptus.

9. Alterum, quod addere modo promisi, il- lud est. Quamvis in foro conscientiae sis ab- solutus, potest nihilominus contra te Judex procedere ac si absolutus non fuisses, idque tum ob delictum, ob quod in excommuni- cationem incidisti, tum ob ipsam excommuni- cationem, tum ob actiones externas prohibi- tas, quas forte post dictam fori interni abso- lutionem cum peccato gessisti. Quare poterit Judex procedere ad te denuntiandum, ut ex- communicatum, ad finem, ut viteris ab aliis, & si forte publice celebrasti Missas, vel obti- nuisti Beneficium post dictam Absolutio- nem, potest te declarare Irregularem, & pri- vatum Beneficio.

10. Dixi (cū peccato, & publice) mihi enim cum Suar. l. c. nu. 38. videretur probabile, quod Judex Ecclesiasticus, si ipsi constet ejusmodi absolutio, ut ita loquar, privata, non possit procedere contra sic absolutum ob commu- nicationem cum Fidelibus, celebrationem- que Missarum, vel impetrationem Beneficii, si hæc facta fuerunt cum moderatione dicta n. 4. & 5. ubi enim non est delictum, non po- test Judex urgere ad pœnam. Imo, (ut notat ibidem Suarez) pro aliis actionibus pecca- minosis, poterit quidem punire, sed mi- nus, quantum scilicet præcise est neces- sarium, ad satisfactionem scandalii per il- lum dari.

Potest tamen dictus Judex procedens ex officio (non tamen, si contra instet pars, quæ legitime contradicat) se mitem præbere cum ejusmodi privatim absoluto, quando ipsi Judi- ci moraliter constat absolutio. Potest enim illum excusare, potest illum non denunciare excommunicatum, potest non declarare Ir- regularem, nec Beneficio privatim; potest re- pellere accusationem Procuratoris Fiscalis contra reum forte instantis, uno verbo, potest esse contentus illa absolutione, aliamque ne- quaquam requirere. Ita Coninch, alique apud Dianam. n.

11. Si roges, Per quid Judici constabit de dicta Absolutione? Respondeo. Vel per testi-

ficationem fide dignorum, vel per schedulam Confessarii testantis, se illum absoluisse vi- gore Bullæ. Hanc autem schedulam ad solam Pœnitentis instantiam facere poterit Confes- sarius; ne scilicet Confessionis sigillum vio- let, & quidem ejusmodi schedulam in nostra fidem facere, docet Suarez, b de qua multa habes apud Dianam. c

Notat autem Fillucius d eam posse quidem à Confessario dicto modo scribi, sed raro, & non nisi ex rationabili causa. Quod poste- rius ego intelligo, quando est timor, seu peri- culum, ne ea abutatur Pœnitens, contem- nendo, procurare absolutionem pro foro ex- terno, secus, cur danda non sit?

§. IX.

Tres Notationes ad prædicta facientes.

1. Hic denique tria sunt notanda. Primo, posse absolvi quempiam virtute Bullæ, etiam si in ejus confidentiam peccaret, non vero per eamdem posse componi in ma- le ablatis ex ejusdem confidentia. Ratio est, quia id in Bulla Compositionis expres- se prohibetur quod non prohibetur in hac Bulla.

2. Notandum Secundo, in Summario Bullæ poni formulam Absolutionis, qua uti potest Confessarius, quando absolvit virtute Bullæ à Casibus, vel excommunicationibus reservatis. Sed consulto dixi (potest) non enim est hujusmodi formula de substantia Absolutionis, cum satis sit formula Ab- solutionis ordinaria cum intentione ab- solvendi juxta tenorem, & facultatem Bullæ, ut advertit Nunnus allatus à Galleg. e Imo, e Galleg. quo ad excommunicationem, etiam satis sūt quælibet verba illa Absolutionis significatia.

3. Notandum Tertio, certum esse, ut notat Sanchez f cum aliis, per se non esse ne- cessarium, ut is, qui absolvendus est ab ex- communicatione confiteatur sua peccata, & simul à peccatis, & ab excommunicatione absolvatur. Absolutio enim excommuni- cationis non est Sacramentalis; tamen, quia, ut licite tu eam recipias, debes habere propositū parendi mandatis Ecclesiæ, id est, non com- mittendi in posterum eam actionem, cui ita excommunicatio annexa est: hoc vero pro- positum, & similia requisita tamquam dispo-

b Suar. de

Conf. dif.

7 sec. 5.

n. 26.

c Dian. p.

11. tr. 2.

ref. 62.

d Filluc.

tr. 11. c. 11.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

n. 293.

fitiones ad recipiendam absolutionem excommunicationis, melius ponuntur in Sacramento ipso pœnitentiæ, ideo illa regulariter intra hoc Sacramentum, sed ante absolutionem peccatorum conferenda erit, nec extra illud, nisi notabili causa sic persuadente.

Dixi autem (*per se*) nam si facultas, quæ tibi Confessario data fortasse est, absolvendi excommunicationem reservatam, est concessa cum hac formula, *ut absolvas intra ipsum Sacramentum Pœnitentiæ*, vel sub hac, *in foro Sacramentali*, tunc certè invalidè conferres absolutionem extra, ut ex se patet.

4. Sed ecce difficultas in casu nostræ Bullæ. Quando quidem in ipsa dicitur, ut Confessarius solum absolvat pro foro interno, quæro, an hæc Clausula velit, absolutionem excommunicationis, vi Bullæ dandam esse intra Confessionem Sacramentalem ita necessario, ut, extra, invalidè conferatur?

Respondeo, non ita esse intelligendum. Quare valida erit absolutio excommunicationis vi Bullæ collata extra Sacramentum pœnitentiæ. Ratio est, quia illud *in foro interno*, quod requirit Bulla, significat, Absolutionem valere, quoad forum conscientiæ, & coram Deo, non autem significat, debere Absolutionem dari in foro Sacramentali, ut latè videri poterit apud Sanchez, & Suarez, &

a Sanchez, l.
3. marr. d.
16. n. 11.
c. d. 30.
nu. 21.
b Suar. 10.
4. de Re-
lig. l. 9. c. 2.
nu. 17.

CAPUT XII.

De sexto Bullæ Privilegio, hoc est, de Indulgentia, quæ in hac Clausula undecima conceditur, semel in vita, & semel in morte.

§. I.

Semel in Vita.

1. **T**utior Praxis accipiendæ, sive acquirendæ hujus Indulgentiæ, (quæ semel tantum, anno Bullæ durante, acquiritur, sed iterum eodem anno cum secunda Bulla, non vero tertio cum tertia) est, ut Confessarius ab aliquo Ordinario modo dicto approbatus, electus à pœnitente habente Bullam, die quocumque quem ipse pœnitens voluerit, Confessionem pœnitentis audiat, illumque à peccatis absolvat, & Indulgentiam hanc ipsi immediatè post e Absolutionem applicet, di-

c. Mendo.

cendo hæc vel similia verba: *Ego tibi applico d. 27. de Indulgentiam plenariam, quam ex Bulla tibi Bull. c. 2. concedit Summus Pontifex, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* Potest etiam applicari in ipsa d. Absolutione, hoc est, per ipsa verba Absolutionis Sacramentalis habens intentionem absolvendi pœnitentem à culpis, & à pœnis.

2. Dixi (*tutior*) nam in collatione hujus Indulgentiæ duo sunt, de quibus Doctores non conveniunt, ut mox videbis, at sub prædicta praxi conveniunt omnes.

Primo igitur non conveniunt, an hæc applicatio requiratur fieri in ipso Sacramento pœnitentiæ, an possit etiam extra, hoc est, quamvis pœnitens non confiteatur.

Respondeo. Requiritur actualem Confessionem, docet Trullench, e nisi fortè, ob piam interpretationem de voluntate Pontificis, aliud præsumeretur, quando pœnitens incidit in phrænesim, vel morbum, qui ipsi impediatur usum rationis; Ratio autem quod requiratur per se Confessio, est, inquit, quia Pontifex sic omninò disponit copulative. *Ut possit habere Bullam eligere Confessarium, à quo absolvatur, & à quo Indulgentiam obtineat.* Ita etiam tenet Gallegus, f. dicens, esse leve fundamentum eorum, qui non requirunt.

3. At plures, inter quos est Suarez, & Filucius, eosque citans Diana, g. docent satis esse contritionem. Imò addunt, si pœnitens nullo mortali gravetur, nullam requiri tunc Confessionem, sed posse in eo casu Confessarium sine alio requisito applicare Indulgentiam. Ratio est, (ajunt) quia Pontifex tunc requirit Confessionem quando danda necessario est simul, & copulative absolutio cum Indulgentia, quod evenit, quando pœnitens non est in statu gratiæ, non vero quando disjunctivè sola Indulgentia concedenda est, quod evenit, quando pœnitens peccato lethali caret, atque ad eò in gratiæ statu vedatur.

4. Utraque sententia est probabilis, quia utrumque sensum Bullæ verba habere possunt; sed, ut liquet ex se, prior est tutior; unde & tutius erit, pœnitentem debere esse præsentem; nam si non esset necessaria actualis confessio, profectò hæc Indulgentia, (ut notat Bardi) b applicari absentis posset.

5. Secundò non conveniunt Doctores, An Confessarius debeat esse approbatus ab Or-

c. Trullen-
in Bull. l.
§. 7. p. 11.
nu. 4.

f. Galleg.
Clau. 3.
d. 109.
g. Diana
p. tr. 11.
ref. 101.

h. Bardi
Bull. p. 2.
tr. 4. c. 1.
sec. 4. m.

dina-

inario, an satis sit, si sit purus Sacerdos, Respondeo. Certè si applicatio hæc debeat necessario fieri sub actuali confessione, approbatio in Confessario requiritur, saltem quando pœnitens debet absolvi à mortalibus, secus, satis fortasse erit purus Sacerdos, quia ubi nulla, vel solum venialium Confessio exhibenda est, non est necessaria approbatio.

6. Sed jam vides, sicuti in doctrina num. 3 præcedentis requirentur Confessionem, prior sententia tutior fuit, ita & hic, esse tutius, requiri approbationem.

7. Illud certè nullo modo est sustinendum puta, sufficere quemcumque Clericum, vel Laicum, vel seipsum, si alius desit nullo, inquam, modo, quia in hac Indulgentia acquirenda in vita (nam alia erit ratio de acquirenda in morte, ut mox §. sequenti dicitur) clarè Pontifex requirit Confessarium, vel saltem Sacerdotem, & quidem distinctum, seu alium ab ipso pœnitente.

§. II.

Indulgentia semel in morte.

1. Praxis acquirendæ hujus Indulgentiæ, & quidem Plenariæ, partim est similis, partim dissimilis à præcedente, quia acquiritur in vita. Nam aliud est dicendum, si quis moriatur ex morte non repentina, sed cum spatio alicujus usus rationis, aliud, si repentina, sive ullo spatio.

2. Si prius, id est, si quis constitutus in articulo mortis, vel in ejus periculo, (id quod latè explicui lib. 5. de pœnit. tr. de Casib. reserv. c. 12. §. 2. à num. 37. quodque breviter est illud, quando quis in magna versatur proximæ mortis probabilitate.) Si quis, inquam, ita constitutus confiteri potest, confiteatur, & tunc Confessarius illum absolvat, simulque impertiatur Indulgentiam, similibus verbis, quibus usus est supra §. præced. nu. p. in vita. *Ego tibi applico, &c.*

3. Si postterius, id est, si à repentina morte invadatus, nec possit habere Confessarium, sive ob absentiam Sacerdotum, sive ob aliam causam, nec fuerit negligens ad agendam pœnitentiam de suis peccatis ob fiduciam hujus Indulgentiæ, ipse moribundus, si sit contritus, vel si nullo gravetur mortali peccato, ex se, sive alterius ministerio, seu alterius appli-

Tamburinus, de Sacramentis,

catione, & sine alia ratione, sibi Indulgentiam Plenariam applicet, seu acquirere intendat, nam tunc illam consequetur.

4. Hoc Privilegium non est in Clausula hac undecima, quam præ manibus habemus, sed infra, hic tamen illud ponimus ob doctrinæ conjunctionem. Verba Pontificis hæc sunt.

Item, si dicto anno durante, contingat per repentinam mortem, vel Confessarium absentiam sine confessione decedere, modo contriti decesserint (*intellige modo in gratia decesserint: nam cum Bardi l.c. num. 29. non puto habenti solum Venialia opus esse de his confiteri*) & prius statuto tempore confessi fuerint, neque hujus concessionis fiducia negligentiores fuerint, Plenariam, ut supra, consequantur.

5. His habitis. Inquiro Primò, Si quis semel in periculo dicto acquisierit Indulgentiam, potestne in alio periculo ejusdè anni, servatis dictis conditionibus iterum acquirere?

Respondeo, non posse, quia jam hoc Privilegium habuit suum effectum, ergo redire sine nova concessione non potest; nam propterea cum secunda Bulla, potest iterum eodem anno quia id de novo concessit Pontifex, licet non tertio cum tertia.

6. Inquires secundò, an, si sic applicet Confessarius, si morieris, concedo tibi, seu applico hanc Indulgentiam, si non morieris, non applico. An, inquam, si pœnitens convalescat, redeunte deinde periculo alterius Infirmitatis, vel eadem recrudescente, possit lucrari dictam Indulgentiam ex eo, quia Privilegium non habuit effectum in illa prædicta priore conditionata applicatione.

Respondeo. Posse, putat a Diana, quem sequitur est b Gallegus. Innititur autem uterque in quodam testimonio Commissarii, sol. 106. quod super hac re se habere, dicit. Sed negat b Gallegus. Trullench. cum aliis, & merito. Nam cum Claus. 9. hanc Indulgentiæ suspensionem non concedat Pontifex, non est audacter pronuncian-

dum, ea re uti posse. Nec testimonium illud Commissarii obstat, nam tanta Commissarii potestas nullibi legitur, ut notat d Bardi.

7. Inquires tertio. Si Confessarius accedens ad proximè moriturum, qui Bullam sumpsit, in venit illum sensibus destitutum, ita ut confiteri nequeat, potestne ipsi Confessarius, seu Sacerdos applicare Indulgentiam hanc, cum

C c

tunc

tunc non proſit conſeſſio Pontificis dicta num. 4. quia jam eſt præſens Confeſſarius?

Reſpondeo. In noſtra, & aliorum ſententia, a Diana l. quos adducit a Diana, poterit tunc Sacerdos c. ref. 108. abſolvere hunc ſub conditione illa, quam b In Metho. explicuimus in methodo Confeſſionis, & de- feſſ. l. 2. c. inde Indulgentiam poterit applicare modo dicto. In ſententia item eorum, qui dicunt 10. à nu. 4 hunc, qui non petiit Confeſſionem, non debere abſolvi; poterit etiã ei Indulgentia applicari à dicto præſente Sacerdote ſaltem ex præſumpta Pontificis voluntate, ut in ſimili eſſe probabile, diximus ſ. præced. num. 2. & 4. Et quia fortaſſe erit contritus, ſeu aliàs in ſtatu Gratiæ, fructum Indulgentiæ lucrari poterit. Ita Acoſta, & Rodriquez cum Diana l. c.

8. Inquires 4. occaſione illius, quod modo dictum eſt, num. 3. (ſibi Indulgentiam applicet, ſeu inquirere intendat, &c.) Inquires inquam, an, ut Indulgentia qualibet, adeoque hæc ex Bulla Cruciatæ, acquiratur, neceſſarium ſit, ut illam quis intendat acquirere, an ſatis ſit, ut faciat opus injunctum à Pontifice, cum circumſtantiis ab eodem requiſitis, licet non intendat, imò nec ſciat, tali operi eſſe annexam Indulgentiam? loquimur autem, ut ex ſe patet, quando concedens Indulgentiam, ſcientiam illam; vel intentionem, vel ſimile quid non requirit, ſed ab illa præſcindit.

9. Reſpondeo. Duplex eſt ſententia. Rodriquez c. & Trullench d. ajunt, niſi quis ſciat, intendatque, fanè non lucrari Indulgentiam. Ratio hujus ſententiæ eſſe poteſt, quia Indulgentia eſt per modum Privilegii, quod ignorant non acquirunt, ſed requiritur ſcientia, & voluntaria Privilegii acceptatio.

10. At Portella, e. dicens, ſe hanc ſententiam accepiſſe à Ludovico Molina, & Joſeph de Anguſtino, ajunt, etiã ſi quis neſciat, ſed requiſita tamen ad Indulgentiam ponat, illam acquirere. Ratio eſt, inquit de Anguſtino) quia, vel talis ſcientia, & intentio non eſt neceſſaria, ſiquidem non ponitur in tenore conſeſſionis, ut ſupponimus, vel ſi eſt neceſſaria, ſemper adest implicita intentio, quod quilibet homo, dum bene operatur, vult acquirere totum fructum, quem poteſt ex illo bono opere, & ex ejus annexis.

11. Confirmat primo Portella ex exemplo ſatiſfactionis ex opere operantis: licet e-

nim quis neſciat, nee explicitè intendat per ſuum opus bonum V. G. per ſuum Jejunium ſatiſſieri pœnis, quas debet ex ſuis peccatis, tamen acquiri ſatiſfactionem annexam tali operi. Ergo eodem modo, elevato tali opere ad majorem valorem ſatiſfactionis ex opere operato, quod ſit in Indulgentiis auctoritate Pontificis, qui habet ad id poteſtatem, poterit quis abſque ſcientia, & conſequenter abſque intentione obtinere totum ejus fructum.

12. Confirmat ſecundò g Delugo l. c. quia g Delap fructus ſuffragii mihi ab alio applicati, V. G. de Panis. Jejunii fructus, quem mihi applicat meus amicus pro me jejunans, imò & fructus Sacrificii Miſſæ, quem mihi (& hic eſt quidem ex opere operato) applicat aliquis Sacerdos pro me Miſſam celebrans, mihi applicatur, tamen ſi nihil ego ſciam, vel intendam. Ergo cur non idem dicendum, ſi mihi Indulgentiæ fructum ipſe Pontifex applicet, me nihil ſciente, vel intendente? Cur enim Chriſti ſatiſfactio applicata per ſacrificium Miſſæ, prodeſt mihi nihil ſcienti, & prodeſſe non poterit eadem ſatiſfactio per poteſtatem Pontificis applicatæ?

13. Confirmo ego tertio, quia de factò Pontifex aliquando ſolet concedere, & in hac noſtra Bulla, ut vidimus numero 4. concedit moribundo à ſenſibus deſtituto Indulgentiam Plenariam, & tamen tunc ille nihil advertit, nihilque poteſt intendere.

14. Ad Rationem Rodriquez, & Trullen. reſpondet Delugo l. c. Indulgentiam non eſſe Privilegium, quod debeat executioni mandari per ipſum Privilegiatum, ſed potius eſſe ſolutionem pro illo, quæ poteſt fieri per alium, nihil ſciente debitore, ut ſi quis amicus pro me nihil ſciente, ſolvat centum aureos, quos ego meo creditori debeo, ſatiſfactus erit creditori, nec ego aliquid debebo.

Cujus rei ulterioſior ratio eſt, quia ad has, vel ſimiles ſolutiones ſemper adest intentio implicita dicta num. 10. quæ ſatis in hujusmodi ſolutionibus eſt.

15. Hanc ſecundam ſententiam probabiliffimam judico, tamen uſus Fideium merito ſemper curat, intendere expreſſe Indulgentias ſibi acquirere: tum quia id rutiùs abſque dubitatione eſt, tum quia non eſt certum, licet ſit verofiſſime, ut loquitur Delugo citatus, Pontificem ita ſe habere in omnibus Indulgent-

c Rodriq. in Bull. 5. 8. num. 9. d Trull. in Bull. l. 1. 8. 6. du. 2. n. 5. e Portel. in add. ad Dub. Reg. V. Indulgentia. nu. 1. Joſeph de Auguſt. in brevi notitia. de Indulgentia n. vult.

gentiis concedendis, sicuti se habet in casibus modo num. 3. dictis. Et certe cum requisita, ad Indulgentias acquirendas, sint, ut plurimum, varia, & sub variis conditionibus ponenda, ut hæc apponantur, debent sciri, & consequenter regulariter semper aderit acquirendi intentio.

16. Illud (ne erres) adverte. Nam Indulgentiam lucrari volens quis pro Defuncto, vel sua opera applicare pro ejusdem Defuncti satisfactione, debet habere necessario intentionem determinatam lucrandi, & satisfaciendi pro eo. Ratio est, quia adest quidem illa intentio implicita lucrandi sibi per suum bonum opus, quantum potest, non autem ad est lucrandi pro alio, & ita docet idem a Delugo.

rationem, de hac etiam præcipue nostra locutio.

2. Ea autem triplex esse potest, vel enim votum commutatur in minus, ut Jejunium in unum Pater, & Ave, vel in majus, ut Pater, & Ave in Jejunium, vel in æquale, ut Jejunium diei V. G. Veneris in crastinum diei V. G. Sabbati.

Porro in minus nihil potest per Bullam, quia illa potius est Dispensatio, quam Commutatio. In majus non est necessaria Bulla, quia quilibet ex se potest sibi commutare in majus, ut late alibi b diximus.

3. Bulla ego solum proderit, ut tuus Confessor per illam electus possit tuum votum in æquale commutare. Sed quia, ut ibidem diximus, est probabilis opinio, posse quemlibet ex se suum votum commutare in æquale, quia Deo æque satisficit per æquivalens, ideo, ut per Bullam aliquid amplius habeatur, concedimus, satis probabiliter posse per eam commutari votum in aliquod aliquanto minus, non verò minus notabiliter. Hæc ibidem tractata latius habes, & videri possunt apud e

b Libr. 3.

in Decal.

c. 16. §. 5.

c Castrop.

T. 3. tr. de

Votop. 14.

Suar. l. 6.

de Voto c.

12. & 17.

Sanch. l. 4.

summ. c.

50.

d Castrop.

de Bull.

disp. 28.

pu. 9. nu. 6.

a Delugo
ibid. l. c. n.

74. & disp.
24. nu. 28.

CLAUSULA DUODECIMA.

Item sumentibus Bullam conceditur, vota omnia, ultramarina, Castitatis, & Religionis exceptis, in aliquod subsidium hujus expeditionis per eundem Confessorem commutari.

CAPUT XIII.

De septimo Bulla Privilegio, hoc est, de Commutatione Votorum.

Non loquimur hic, an potestatem habeat Commissarius Cruciatæ commutandi vota Fidelium, sed de ea, quam habet Confessarius electus à poenitente habente Bullam. De Commissarii enim Potestate non est hic agendæ locus.

§. I.

De Commutatione Votorum præter excepta.

1. **D**iffert Voti Commutatio à Dispensatione. Nam commutare est transferre vinculum & obligationem voti ex una materia in aliam, ut ex Jejunio in flagellationem. Dispensare autem est, Vinculum voti omnino relaxare; quæ Dispensatio aliquando est in totum, aliquando ex parte juxta gravitatem causæ. Quoniam vero per Bullam nullum tibi conceditur Privilegium, quoad Dispensationem, sed soluta, quod Commu-

Quis Confessarius.

5. **H**is ita constitutis. Inquires Primò. Quinam Confessarius requiritur ad hanc commutationem expediendam? Respondeo. Quem tu, habens Bullam, volueris, dummodo sit approbatus ab Ordinario modo supradicto.

6. Primò igitur non est satis quilibet Sacerdos, quia id tam ample non concedit Bulla. Secundò, non est necesse, ut Commutatio fiat in ipsa Sacramentali Confessione, quia hæc restrictio non habetur in Bulla. Terriò, nec est necesse, ut qui commutat sit tuus Confessarius, dummodo Confessarius modo dicto

Cc 2

dicto sit, quia Bulla requirit quidem Confessarium, sed non dicit, debere esse tuum.

Causa, ex qua prædicta Vota commutari valeant.

7. **I**nquires secundò, quænam causa requiritur, ut ejusmodi commutatio valide, & licitè virtute Bullæ peragatur?

a Lessius de Voto du. 11 num. 96.

Respondeo. Profectò ad Dispensationem voti major requiritur causa, quam ad Commutationem. Quoniam vero nostrum est, loqui solum de Commutatione, dicò universaliter requiri causam leviolem ad illam, quam ad Dispensationem, & a Lessius quidem affirmat, in Commutatione voti quocumque faciendâ, sufficere propensionem solum votantis, placet enim id Deo, ut sic magis hilariter Vota Fideles observent. Atque id, ut dixi, universaliter loquendo. At in nostra Commutatione faciendâ ex vi Bullæ, aliam habemus causam, quam requirit Pontifex in ipso Bullæ tenore. Nam præter eleemosynam illam, quæ pro Bulla porrigitur, requirit aliud, nimirum quod, qui velit vi Bullæ sibi votum commutari, det aliquod subsidium pro Belli expeditione contra Infideles.

8. Sed ecce Difficultas admodum agitata inter Bullæ Explanatores. Ecquòdnam est hoc subsidium, temporale ne, id est, aliqua alia eleemosyna, an spirituale, id est, aliqua V. G. oratio?

b Castrop. de Bull. dis. un. pu. 9. nu. 7.

Alphonsus Deza, aliique, quos citat, sed non sequitur b Castropalaus, probabile docent, sufficere spirituale, maxime si votens sit pauper, quia Bulla dicit *in subsidium*. At spirituale subsidium, subsidium est.

c Idem l. c. num. 9.

9. Suarez, Sanchez, Henriquez, aliique apud eundem c Castropalaum asserunt, fieri posse in subsidium partim temporale, partim spirituale, nescilicet multum detrahatur de subsidio temporali, si solum spirituale satis sit.

d Galleg. Claus. 9. n. 160.

10. Castropalaus vero loc. cit. alios adducens, docet esse omninò temporale, nam ex modo loquendi, & sine Bullæ, quæ concessa fuit ad congregandam pecuniam contra Infideles, aliud subsidium non intelligitur, nisi temporale.

11. Ego omnino Castropalaum sequor, in qua sententia me firmavit d Gallegus. Is enim postquam (probans Castropalaï sententiam)

atrilisset Petrum Ledesmam, Sotum, Aloysium Lopez, aliosq; citat Machadum longam tractationem, hac de re ita concludentem. *Verum hac ætate cessat omnis de hac dubitatione controversia: siquidem Commissarius Generalis Cruciatæ, cui de Jure competit declarare dubia, qua se offerunt circa Bullam Cruciatæ, expresse declaravit, Commutationem votorum omninò faciendam vi Bullæ in subsidium temporale; idq; præcipit omnibus Confessariis sub pena excommunicationis, quam Declarationem publicavit anno 1642. Lege Gallegum, qui ponit formalia verba prædictæ Declarationis.*

12. Praxis autem, cui in hoc Regno Siciliae consignata sit hæc pecunia pro commutatione Voti datur in Instructione, quam pro Prædicatoribus Bullæ Commissarius Generalis hujus ejusdem Regni publicavit, hic Panormi, ac typis impressis evulgavit, ubi num. 4. sic habetur.

Quarto s' avverte, che i Penitenti da loro stessi ripongano nella Cassa, che sarà riposta nella Chiesa, o Chiese à talo effetto, doue sarà scritto (cassa di Compositione) tutta quella somma, che i loro Confessori havranno ordinato pagare, altrimenti facendo, non hanno compilito con l'obbligo loro, ne sono commutati i loro voti.

13. **N**Ota autem aliam esse praxim, si quando expediatur Compositio ab ipso Commissario in his materiis, quas ipse expedire potest, nam de hac Compositione ita habetur in prædicta Instructione.

Si da notizia à tutti li Penitenti, che quella eleemosyna, che li sarà tassata dal Commissario Generale della Santa Cruciatæ per alcuna Compositione, o dispensa, sono obligati detta eleemosyna pagare al Tesoriero Generale della S. Cruciatæ, o à suoi Procuratori legitimi in presenza di detto Commissario Generale, o degl' altri suoi Delegati che facessero, se non, la detta Compositione o Dispensa è nulla.

14. **R**ogas. Quantam eleemosynam debet taxare Confessarius, ad commutandum meum votum, quam ego deinde in prædictam Cassam inferre debeam? Respondeo, tantam esse taxandam, quantam, juxta qualitatem Personæ, ejusque facultates, ac juxta gravitatem voti, omnibus circumstantiis consideratis, judicabit Confessarius, id quod certè non, nisi ex ejus prudentia, ac judicio, hic, & nunc decerni potest.

Vota,

Vota, ad qua se extendit Commutatio per Bullam.

15. **Q**UÆ vota commutari queunt per Bullam? Respondeo. Omnia, præter Votum Castitatis, Religionis, & Peregrinationis Hierosolymitanæ. Hæc autem quando in aliquo deficiunt, an possint etiam commutari, dicam mox §. 2. Omnia, inquam, siue sint Personalia, siue Realia, siue mixta; ut item, siue fuerint emissa ante, siue post promulgationem Bullæ.

16. Huc etiam reducunt aliqui, Votum, quod tu recordaris emisisse, sed oblitus es ejus materiam, posse enim commutari, docet *Sanch. l. 4. Sum. c. 54. n. 34.* Sanch. quia adhuc est Votum. Id tamen negat Suarius, siquidem commutatio, ait, quæ debet esse prudens, non potest ferri in incognitum.

Sed profecto, quandoquidem est probabilis opinio, te, si voti es oblitus, ad illud non obligari, quia nescis, quid operis facturus sis, tamquam ex voto, parum utilis est hæc quaestio, quoad praxim.

18. Porro h'c proprio in loco sunt quinque exagitantæ difficultates.

PRIMA, ET SECUNDA DIFFICULTAS,
De Voto non petendi Commutationem.

Prima, an Confessarius electus possit commutare votum, quod quis emisit de nõ petenda Commutatione sui Voti, V. G. Iejunii.

Respondeo valide posse, (nam, num licite id petat Vovens dicam mox.) Ratio est, quia hæc Voventis voluntas non tollit à Confessario electo potestatem commutandi, hoc enim votum non est ex exceptis, quare poterit Confessarius commutare prius hoc Votum non petendi Commutationem, & deinde commutare poterit ipsum Votum. Idem dic, si vovisti, non petere Commutationem, nisi à Pontifice immediate: nam, propter eamdem rationem, adhuc per duplicem dictam Commutationem poterit Confessarius electus tibi consulere.

19. Verum insurgit Secunda Difficultas, an scilicet peccet, qui petit Commutationem Voti, si voverat, se illam non petiturum.

Respondeo. Gallegus putat, hunc, peten-

do commutationem, valide quidem commutationem recipere, sed peccare, quia facit contra Votum, illam petendo, quam non petere promisit Deo.

20. Verum, ut huic difficultati plene satisfiat, recolenda sunt prius ea, quæ alibi dixi, *c. Lib. 3. in ubi sic habeo.* Votum non petendi sine causa Dispensationem vel Commutationem Voti facti, vel faciendi, validam pronuntio, quia ad prudentiam pertinet, nolle sine causa à Voti obligatione eximi. At Votum non petendi Dispensationem, vel Commutationem absolute nequaquam valere, puto cum Sanch, *d. quia impedit majus bonum præsens, nempe libertatem petendi dispensationem, quæ aliquando necessaria, vel saltem valde utilis, erit voventi.* Haftenus ibi. *d. Sanch. lib. 4. in decal. c. 8. nu. 22.*

21. Ex quibus concludendum est. in casu, quo validum fuit Votum, te sane peccaturum graviter, vel leviter (juxta gravitatem, vel levitatem Voti) si contra illud agas, & commutationem petas sine causa, quia contra Votum agis. At in casu posteriore, quando Votum non fuit validum, non peccabis, idque ex prædicto capite, quia nimirum contra nullum Votum facis. Immo tunc commutationem Voti non indiges; siquidem votum non habet, qui invalide vovit.

TERTIA DIFFICULTAS.

De Commutatione pœnæ Voti.

22. **T**ertio. An possit commutari pœna, quam sibi quis incurredam imposuit, si votum frangeret. Emisit V. G. quis votum non ludendi, quod si luderet, sibi in pœnam non servati voti, imposuit, ut obligaretur aliquid pium facere, puta elemosynam pauperi, vel Ecclesiæ tribuere, jejunium unius diei servare &c. Difficulus, inquam, est, an hæc *e Sanch. de elemosyna, vel jejunium possit per Bullam commutari?* *matr. l. 8. d. 15. §. in*

23. Respondeo Posse. Quia hæc pœna est debita propter relationem quasi essentialem, qualem habet ad votum. Concessa ergo facultate per Bullam circa votum, concessa intelligitur circa hanc pœnam. Ita Sanc. *e con- tra Sayrum. f. Confirmat Trullench, g. quia n. 20.* *Reg. c. 12. v. 20.* *g. Trull. do videtur magis obligare ad materiam, in Bull. quam directe cadit, V. G. ad omissionem ludi, §. 7. ca. 3. quam ad pœnam, in quam videtur votum ca- dere.* *du. 7. n. 4.*

dere indirec. Si ergo potest Bulla in prius, quod est majus, multo magis in posterius, quod est minus.

24. Hinc ergo fit, ut sicuti per Bullam potest commutari in opus pium æquale, vel quasi, juxta superius dicta, Votum, quod, quis absolute emittat de elemosyna alicui Pauperi vel Ecclesiæ danda, saltem quando Ecclesiæ, vel Pauperi non accepta vit (quod omnes concedunt) quia non est ex exceptis; Ita potest votum alterius materia V. G. Votum Jejunii, quod quis emittit sub dicta pœna dandi elemosynam, atque hoc non solum ante, quam votum fregit, sed item post voti fractionem, seu etiam post multas fractiones, & consequenter postquam contraxit debitum solvendi illam elemosynam, quamvis magnam.

25. Adverte hic tria. Primo si petis, & obtines commutationem voti pœnalis, nō propterea statim intelligeris obtinere commutationem pœnæ jam contractæ, si forte dictam votum fregisti; sed debes petere, & obtinere expresse commutationem dictæ pœnæ.

Ratio est, quia non eo ipso, quod habes commutationem unius, habes, & alterius; Confessarius enim dum commutat, solum ad illud dirigit commutationem, quod tu explicuisti. Ita Suar. Sanch. Rodriq. Lud. à Cruce cum a Trulleuc.

a Trull. l. c. du. 8. n. 7.

26. Adverte Secundo. Si forte qui emittit ejusmodi votum pœnale non ludendi V. G. sub pœna, si luderet, dandi V. G. decem pauperibus, si forte [inquam] iussit cum inculpabili ignorantia, vel inadvertentia voti, vel, quamvis fuerit memor voti, immemor tamen inculpatæ fuerit pœnæ, non indigere commutatione pro hac pœna, quia pro illo casu non tenetur ad pœnam, excusante nimirum inculpatæ oblivione, quæ æquiparatur ignorantia.

27. Adverte Tertio. Commutationem, licet convenientissimum sit, non tamen est necesse, ut fiat in favorem ejus Sancti, vel Ecclesiæ, vel Pauperis, cui factum est votum. Item, opus non est, ut votum personale in actionem personalem, vel votum reale in realem commutetur: possunt hæc enim aliunde per prudens Confessarii judicium compensari, ut factis dictum alibi à nobis est.

b Lib. 4. in decal. cap. 16. §. 6.

28. Quæres cur n. 24. dictum modo est saltem quando Ecclesiæ, vel Pauper non accep-

tavit.] Respondeo quia votum Reale de danda V. G. elemosyna Ecclesiæ huic particulari, vel huic particulari Pauperi, non ita certum est, an possit per Bullam commutari, quando fuit acceptatum à Rectore Ecclesiæ, vel ab illo Paupere. Non est ita [inquam] certum, si curi certum est commutari posse, quando nō est acceptatum, ideo addidi illud [saltem, quando &c.] Et nihilominus, quamvis communis doctrina dicat, tunc nō posse, quia per acceptationem iam Jus illi acquisiverunt, ut sustinet Sayrus, & aliique, tamen adhuc commutari posse, non improbable judicat Trullenc. d quia votum factum Deo, non acceptat legitime homo, sed Deus, cujus voluntatem Pontifex, qui dat Bullam, interpretatur.

Vide, quæ ad hanc sententiam confirmantur ex e Sagundez ego alibi dixi, cui nunc adde Ioann. f de Lugo.

QUARTA DIFFICULTAS. De Commutatione Voti Jurati.

29. Quarto, an Votum Juratum per Bullam commutari possit?

Respondeo, posse, non solum si Juramentū accedat ad votum jam factū, ut si quis dicat, Iuro, me servaturum jejunium, quod heri voti, vel, si accedat, cum fit, ut si dicat, Voveo, & Iuro Jejunium. Verum si solum adsit Juramentū, ut Iuro me jejunaturum. Ratio est, quia nunc [ut supponimus] totum hoc Juramentum nihil aliud confirmat, nisi promissionem factā Deo. Quod si juramentum esset homini præstitum, tunc sane non posse per Bullam commutari, certum est, quia Bulla non respicit, nisi quod promissum est Deo, cujus voluntatis, ut diximus, interpret est Pontifex. Quare, cū in casibus propositis, illis non sint modo, nisi promissiones Deo factæ essent vota, quæ possunt per Bullam commutari. Ita Suar. g Pontifex. b Castrop. i Merolla k. aliique.

QUINTA DIFFICULTAS. De duratione potestatis commutandi Vota.

30. Quinto. Quamdiu durat potestas commutandi vota per Bullam? Respondeo. Certum est, durare per annum Bullæ, quod si Pœnitens nullum suum votū à Confessario commutandum petiit. Certum item est, non posse commutari post annum, quia potestas

a Sayr. Clau. 11. lib. 6. c. 11. n. 13. l. 4. sum. c. 52. n. 7. d Trull. l. 1. d. 8. n. 2. c. 11. b Leo. 10. 1. d. 14. 138. c Bar. Bul. 11. 7. n. 4. d. 16. de Be. 27. 165. c Sup. l. 4. n. g Suar. de Rel. l. 6. c. 14. h Pont. de matr. l. 1. c. 11. n. 4. i Castrop. 3. tr. l. 2. p. 1. k Merolla 2. d. 4. c. 6. n. 14.

potestas tunc jam spiravit. Sed propria difficultas illa hæc est, An, si pœnitens accedat ad te Confessarium ultimo V. G. die durationis Bullæ, petatque commutationem voti, tu vero sive quia es negotio alicui intentus, sive, quia vis libros, vel te doctiorem cōsulare &c. an [inquam] possis breviter sic pronuntiare? Ego tibi commuto ex nunc votum tuum ipsud in aliud opus, quod post aliquot dies ego, vel quidam doctus designabit.

Respondeo, Possè. Quia hoc modo dicere possumus, commutationem factam esse tempore durationis Bullæ, & solum designationem subrogationis fieri postea. Id quod non est uti Jurisdictione post tempus spiratum Delegationis, sed est exequi, quod tempore habili commutatum est. Ita Sanch. & alique quibus adde Leandrum, & ita, contra Andream Mendo, tener Bardr. &

Dices. Potest ne aliquis dicere, per solam petitionem commutationis voti fieri castitatem, & rem non esse integram [ut in simili supra diximus de Confessione incepta] unde possè commutationem finiri post elapsam Delegationis tempus? Respondeo. Mendo de Bulla affirmat, sufficere solum ejusmodi petitionem, ut possit dici causa cœpta; Sed certe eam solum sufficere, mihi difficile est, ut difficile fuit supra e meram petitionem Confessionis illam facere causam cœptam.

§. II.

Explicantur vota excepta in Bulla.

1. **D**ecernamus nunc, quænam vota nequeant per Bullam commutari? Dico commutari non posse vota absoluta Castitatis, Religionis, Peregrinationis Ultramarinæ [qua voce, quasi per Antonomasiam intelligitur Peregrinatio Hierosolymitana] emissæ Devotionis causa. Idem dic de Juramentis, quibus prædicta observanda jurantur, quando nimirum per ea juramenta confirmantur promissiones Deo factæ; sunt enim etiam hæc reservata, quia tunc non sunt, nisi vota, ut supra dictum est: Promissiones, dico: nam, si quis per juramentum confiteri dumtaxat, sic, assertive. *Juro me habere, vel habuisse voluntatem, seu propositum conservanda V. G. castitatis.* cum sic non pronuntiat, sed enuntiet, juramentum est assertorium de præsentis, vel

præterito, non vero promissorium atque adeo votum non est.

2. Dictum est autem (vota absoluta) ut enim vota hæc tria excipiatur, ea intelligi debent, quæ sunt absolute, & perfecte talia, nulla ex parte deficientia. Id permixte notandum est, nam ex hoc excepta esse prima facie apparent, excepta tamè nequaquam esse, invenientur, ut jam ex Collariis, quæ colligam, palam fiet.

Votum Castitatis diminutum.

3. **H**inc enim Primo, votum non fornicandi, votum non se pollucendi, votum non nubendi, votum castitatis conjugalis, votum virginitatis præcise, idest consentientis in abstinentia primi actus luxuriæ, quatenus scilicet virginitas involvit corporis integritatem, votum integræ castitatis, sed ad tempus, ad quod rationabiliter præsumatur ætas hominis per vêturæ; vota, in quâ, hæc, quia sunt, castitatis diminutæ, non numerantur inter excepta, quare sunt per Bullam commutabilia.

4. Præterea votum Castitatis vere conditionale hoc V. G. modo emissum. *Voveo Castitatem, si convalesco, hoc est si à Deo sanitatem impetrabo.* satis probabiliter, etiam sanitate obtenta, non est ex exceptis, quia deficit à puro voto castitatis, quod illud in rigore est tale, & absolute, quod propter Dei cultum simpliciter fit, at hoc respicit motivum utilitatis propriæ. Cur autem dictum sit *vere* (conditionale) mox intelliges n. 11.

Idem satis etiam probabiliter dic de voto pœnali in hunc modum facto (*voveo V. G. non ludere, quod si ludam in pœnam voveo Castitatem.*) vel in hunc alium modum, non vovendo omissionem ludi, sed Castitatē in casu ludi, sic, *nolo ludere, quod si ludam, voveo Castitatem.* Idem dic (*inquam*) quia hæc non sunt pura vota Castitatis, sed relata ad tuum ludū. Faciunt ad hoc ea, quæ dixi supra §. 1. n. 2.

5. Denique votū Castitatis per partes emissum, cui tamen integro noluit vovens, se subijcere, huc reducitur, nec enim est ex exceptis. Voveri quis V. G. hodie, nolle assentiri pravis internis cogitationibus, cras voveri, se non fornicaturum, perendie se nolle actum impudicum externe peccaminosum habere; dico, hæc, singula non esse reservata, quia sunt vota diminutæ Castitatis, atque adeo esse per

per Bullam commutabilia, nisi tamen vovens, voluerit in ultimo voto simul omnia colligere, illisque esse subiectum, nam tunc votum erit perfecta, & integra castitatis.

Votum Religionis diminutum.

9. **H**inc Secundo. Votum de assumendo toto vitæ tempore Hospitali, vel Monasterio, seu Religioni, nisi sic intelligas, rite in illa profiteri, votum de ingrediendo in Religionem, si intelligas solum ingressum, non vero perseverantiam seu Professionem in ea (hoc vide distinctius apud Doctores citatos à Diana a) hæc, inquam quia non sunt vota perfecta de Religione, non sunt reservata, sed per Bullam commutari, fas est.

7. Idem pronuntia, si votum Religionis sit verè conditionale, vel pœnale, propter rationes modo num. 4. dictas.

Votum Peregrinationis Hierosolymitana diminuta.

8. **H**inc Tertio, vota de invisenda Sanctissima Virgine Lauretana vel S. Jacobo in Compostella, vel votum Peregrinationis ad Limina Apostolorum, vel etiam Peregrinationis Hierosolymitanæ non ob visitanda Loca Sancta, sed ob alium, tamen si honestum, & pium finem, V. G. ad sua peccata ibi cum Confessario illic forte degente confitenda, vel ad suum parentem ibi ægotantem adjuvandum; Hæc, inquam, vota, cum non sint ad loca Hierosolymitana Sancta, non sunt reservata, unde sunt per Bullam commutabilia.

9. Idem dic, si votum ejusdem Hierosolymitanæ Peregrinationis sit vere Conditionale, vel Pœnale propter rationes adductas. n. 4.

Due Notationes facientes ad prædicta.

10. **U**o tandem diligenter notari, velim. Primo, qualitates quasdam annexas his reservatis votis posse per Bullam commutari. Vovisti V. G. Peregrinationem Hierosolymitanam pedestrem, vel mendicando in itinere, vel sine magno comitatu, potest Confessarius per Bullam electus has circumstantias tibi commutare, modo interim perster

ipia Peregrinationis substantia, quia hæc est reservata, nequaquam illæ.

11. Nota Secundo. Cur, quando dicimus votum conditionale commutari per Bullam posse, addimus illud (vere conditionale.) Ratio enim est, quia non raro, quamvis in modo loquendi addit in tuo voto illud (si) tamen non semper significat conditionem, sed tempus, atque æquivaleret particulæ, quando, voves V. G. si convalueris, si Pater tuus incolomis domum redierit, si tua soror honeste nupserit, voves, inquam, ire Hierosolymam, vel Religioni te addicere, vel castitatem perpetuam sartam tectam custodire, Aio, si sensus sit verè conditionatus in hunc modum. *Voveo, si hac prædicta mihi concesserit Deus, Religionem, Peregrinationem, Castitatem,* erunt ejusmodi vota commutabilia: at si sensus sit hic alius. *Voveo, quando ego convaluero, quando meus pater redierit, quando mea soror honeste nupserit &c.* hæc non erunt vota conditionata, sed absoluta pro præfixo tempore, quare nequaquam commutationis favore gaudebunt.

§. III.

Vota de quibus est aliqua major controversia, an per Bullam commutari queant?

Vota conjugum.

1. **P**rima Controversia est de voto perfecta castitatis emisso à Conjuge, an sit reservatum, ac proinde neutiquam commutabile per Bullam.

Respondeo. Certum est, si votum hoc fuit à conjuge emissum ante initum matrimonium, esse reservatum, etiam post matrimonium initum, siquidem ex matrimonio naturam non mutat; & ipse quidem peccavit matrimonium contrahendo, licet propter jus bona fide ab alio conjuge acquisitum, possit debitum reddere, ac petere quidem non potest; & quamvis juxta probabiliorē sententiam possit Episcopus, & forte Mendicantes per sua Privilegia dispensare hunc, ad petendum debitum, duntaxat dum Conjux vivit, tamen nec ad hoc, nec ad totum votum commutandum Bulla quidquam potest. quia id esset Bullæ potestatem extendere ad vota per Pontificem excepta.

2. At, si sit sermo de voto castitatis, quod forte

forte conjux emittat, dum est in matrimonio, quinque modis emitti ab ipso posset. Primo, ab altero absque licentia alterius Conjugis. Secundo, ab altero cum licentia alterius. Tertio, ab utroque sine mutua licentia. Quarto, ab utroque cum mutua licentia, non per modum contractus, quod quisque cesserit Juri suo petendi. Et in his quatuor potest Bulla, quia sive cum licentia, sive absque ea, cum alter, qui dedit licentiam, non se privaverit Jure suo, ut in his quatuor modis supponimus, re manet, votum non esse perfectum, & absolute Castitatis. Verum quinto modo, si votum Castitatis emittatur ab utroque sed mutua licentia, & per modum contractus, quo quisque Juri suo cedit, cum jam sit votum perfectum Castitatis, reservatum erit, & non commutabile.

a Sanch. l. 9. matr. d. 37. n. 13. Notat tamen Sanchez, a si dicti Conjuges remittant sibi, & acceptent mutuam cessionem Juris petendi, & reddendi debitum posse per Bullam tunc, ejusmodi votum commutari; siquidem quod remanet, votum integrum Castitatis non est. Sed adverte, sic remittendo, peccare graviter conjuges, quia, ut supponimus, contra votum operantur.

Votum strictioris Religionis, & quo ad tempus.

3. **S**ecunda controversia. An per Bullam commutari queat votum Religionis strictioris in laxiorem, ut item, quoad tempus praefixum a vovente, hoc est quoad dilationem ingressus?

Respondeo. utrumque posse per se, quia, ut supra vidimus, circumstantiae extrinsecae non sunt reservatae.

4. Dixi (per se) nam si in laxiore non videat observantia Regularis, & dilatio temporis sit tanta, ut vovens periculo exponatur votum non implendi, tunc in neutro casu poterit aliquid Bulla, ut nec Episcopus, quia esset commutare substantiam voti, & ita tenent Sanchez. b & Castropalaus. c

Votum Religionis Militaris.

b Sanch. l. 9. matr. d. 37. n. 13.
c. l. 4.
sum. c. 40.
n. 76.
c. Castro.
to. 3. r. 11.
d. 4. p. 11.

5. **T**ertia Controversia. An votum Religionis Ordinum Militarium possit commutari per Bullam? Respondeo, votum Religionis Militaris S. Joannis Hierosolymitani (cujus Religiosi Melitenses vulgo appellantur) *Tamburinus de Sacramentis.*

latur) non posse, quia haec est in omnium sententia vera Religio. Aliarum vero, puta S. Jacobi, Alcantarae, Calatravae, &c. posse probabiliter; quia in multorum sententia probabili, haec non sunt, saltem hodie, verae Religiones, quamvis in aliorum probabili, & fortasse probabiliore sententia, etiam hodie, sint. Lege Sperellum, d aliosque ab eodem citatos.

Excipe Regulares ex his Ordinibus. Nec mirum quia hi sunt veri Religiosi, &c. ut Andreas Mendo e recte notat cum aliis.

Votum sub disjunctione.

6. **Q**uarta Controversia est hujusmodi. Quamvis convenient Primo Doctores, si tu voveas sub disjunctione duo vota reservata, V. G. voveas, vel castitatem, vel Religionem, convenient, inquam, tunc neutrum posse per Bullam commutari, quia utrumque est reservatum, & quamvis, secundo, convenient, si voveas sub disjunctione duo vota, quorum alterum sit reservatum, alterum non, ut si voveas, vel jejunare per aliquot annos, vel castitatem, convenient, inquam, utrumque posse commutari per Bullam, quia tunc propter illam libertatem, quam habes eligendi jejunium, non est castitas perfecte, & absolute promissa; Controversia tamen est inter illos, An, facta a te electione reservati, quando scilicet, tu, omittis jejunium, eligisti partem illam voti, quae erat castitatis (sine novo voto ipsius, ut semper supponimus.) An, inquam, possit per Bullam praedictae castitatis votum commutari?

7. Respondeo. Esse reservatum, atque a Deo commutari per Bullam non posse, docet Sanchez. f Ratio est, quia, inquit, facta electione illius, jam Deus, qui electionem vidit, illam acceptavit, ergo jam remanet esse a Deo acceptatum votum integrum castitatis.

Non esse reservatum, sustinet, si attente legas, Suarez g & Castropalaus. h Ratio est, inquit, quia illa electio non est votum, sed mera voluntas, & propositum illam partem de voto conservandi, ergo votum remanet, ut erat prius, puta cum imperfectione, quam habebat, ergo non perfecte tale. Haec sententia est mihi probabilior.

Ex qua fit, ut si pars altera non reservata fuerit reddita impossibilis, evadat V. G. praedictus voveas impotens ad jejunandum, non

D d

propte-

d Sp. vell.

p. par. dec.

2.

Mendo in

app. ad

Bull. Dil.

c. 31. n. 118

f Sanch. l.

8. matr. d.

9. n. 14.

g in sum. l. 4

c. 40. nu.

h Ratio est, in-

43.

g Suarez l. 6

de voto c.

2. 4. n. 3.

h Castro

to. 3. d. 2.

p. xi. n. 6.

propterea voti illa pars altera, quæ est. Casti-
tatis evadit reservata ? quia illa impotentia
non mutat votum, seu voti imperfectionem,
sub qua erat antea: Et ita tenet Suarez, Sanch-
a aliique apud Dian. b

a Suar. l.c.
Sanch. l.c.
b Dian. p.
p. tr. de
Bull. Re-
sol. 74.

Votum reservatum sed dispensatum.

e Sanc. l. 8.
matr. disp.
9. n. 20.

d Bard. p.
2. tr. 7. ca.
2. nu. 79.

e Rodrig.
in add. ad
Bull. §. 9.
n. 118.

f Sanc. l. 8.
matr. d. 9.
num. 21.

8. Quinta controversia. Vovi castitatem
absolute, sed quia obrinui rite dispen-
sationem à Pontifice, is mihi imposuit, ut, lo-
co voti, jejunarem semel in Hebdomada, vel
quid simile, quero, an hoc jejunium possit
per Bullam mihi commutari?

Respondeo. Non posse, quia est reserva-
tum, putant multi Canonistæ apud Sanc. e
ex ea ratione, quod subrogatus sortitur natu-
ram ejus, cui subrogatur. Posse, quia non est
reservatum putat Sanch. Suar. Less. Full. alii-
que apud Bardi, d quia materia reservata jam
fuit à Pontifice in materiam non reservatam
translata. Ad rationem Canonistarum dic,
subrogatum naturam ejus, cui subrogatur,
sortiri in intrinsicis, & in honestate operis,
atque, ut res sit proportionata, & æqualis, vel
quasi, non vero in extrinsecis, ex quibus est
reservatio, quæ valde per accidens conjungit-
ur cum illa materia. Hæc posterior sententia
est probabilior.

9. Quid si in hoc casu ego per multum
tempus omisi jejunium, (sane cum peccato)
reviviscit ne in me votum castitatis? Nam si
non reviviscit, proderit Bulla, ut per illam di-
ctum jejunium in aliud opus mihi commu-
tari queat.

10. Respondeo. Redire sentit Rodriguez, e
siquidem votum, ait fuit commutatum sub
conditione præstandi jejunia, conditione er-
go hac nequaquam posita, votum castitatis
commutatum non intelligitur.

Non redire, docent f Sanch, alii que (cum
quibus sentio) quia falsum est, votum fuisse à
Pontifice commutatum sub ea conditione;
hujus enim conditionis nulla sit mentio in
Dispensationis, seu Commutationis Rescrip-
to; quare votum illud fuit extinctum, ejus-
que obligatio translata fuit in aliam materi-
am non reservatam.

11. Urges, si fuit extinctum, cur vovens po-
test, relicta Dispensatione, vel Commutatione,
reverti ad prius votum?

Respondeo. Hanc difficultatem dissolvi

vi lib. 8. in Decal g ax dixi, reversionem hanc g Lib. 3. in
solum concedit ex benignitate Dei: Locum decal. 6. 13
relege. §. 7. n. 6.

*Commutatio voti reservati in aliud reserva-
tum; vel in opus præstantius.*

12. Sexta Controversia. Vovi Peregrinatio-
Hierosolymitanam V. G. Potest ne Con-
fessarius à me per Bullam electus ejusmodi
votum reservatum, vel in opus aliquod me-
lius, & præstantius V. G. in votum castitatis,
vel in subsidium belli contra infideles, mit-
tendo centum V. G. homines propriis expen-
sis, & viginti millia aureorum, atque loco læ-
boris proprii tolerandi ex peregrinationis
molestia, jejunare quotidie per annum, quæ
duo, nimirum castitas, vel ejusmodi subdi-
um ita vestitum, sunt opera sine dubio præ-
stantiora, quam ipsa ærea Peregrinatio?

Respondeo. Posse, putat Aragonius, h h Arago-
quia non debet impediri melius bonum, 2. 2. q. 10.
quod magis libenter acceptari à Deo præsu-
mendum est. Non posse, docent Sanchez, i i Sanchez
& Suar. k quia nulla potestas data est circa decal. 14.
vota reservata à Pontifice per Bullam, neque ca. 12. n.
in aliam materiam reservatam, neque in ali-
am non reservatam, quamvis utiliozem, & de votis
præstantiorem; totam enim potestatem, seu 21. nu. 11.
jurisdictionem commutandi prædicta tria vo-
a sibi reservavit Pontifex. Neque sic impeditur
per se majus bonum, sed solum non datur ju-
risdictio ad ea vota commutanda.

Ego in lib. 3. Decalogi substitui (id enim Lib. 3. in
hac occasione scire operæ pretium erit) pro-
pria autoritate non posse quempiam com-
mutare suum votum reservatum in opus me-
lius. Sed post ea scripta incidi in quæstiones
Morales Vincentii Tancredi, p. p. Tr. 3. de
voto Disp. 6. Quæres 2. fol. 492. qui univer-
saliter docet, esse probabile, votum reserva-
tum posse propria autoritate commutari in
melius, etiam non reservatum, quia melius
semper acceptatur à Deo.

Neque valet, ait, paritas; non potest per
Bullam, vel per Privilegium Mendicantium,
ergo nec poterit autoritate propria. Non va-
let, inquit, quia potestas commutandi per
Bullam, & per Privilegia fundatur in jurisdi-
ctione concessa à Pontifice, quæ circa refer-
vata nondum est concessa; at potestas com-
mutandi in melius, auctoritate propria, fundatur

darur in acceptatione Dei, qui semper præsumitur melioris operis esse contentus. Hanc Tancredi sententiam probabilem esse, infirmari, non possum.

Vota subditorum.

13. **S**eptima Controversia. Scimus vota personarum sub alterius potestate existentium posse irritari ab eo in quo potestas ejusmodi residet. V. G. vota Filii à Patre, uxoris à marito, servi à Domino, &c. modo, & cum illis limitationibus, quas diximus alibi, cum de a voti Relaxatione tractavimus. Jam quærimus, si filius V. G. impubes vovit castitatem absolutam, potest ne ejus commutationem obtinere à suo Confessario per Bullam?

Ratio dubitandi est, quia hoc votum, quamvis reservatum, potest irritari à Patre, ut ibidem dictum est, ergo videtur deficere à perfectione voti reservati, & consequenter videtur commutabile, tum per Bullam, tum ab Episcopo.

Respondeo. Ita putat propter dictam rationem Guttieres. Sed profecto perperam; nam nec per Bullam, nec ab Episcopo commutari potest. Siquidem vota illa ideo irritantur à Patre, &c. quia Pater habet dominativam potestatem in filium; quam potestatem dominativam non aufert, nec limitat Pontifex, quando sibi vota illa excepta reservat. At à Confessario, vel aliis Prælati, idem Pontifex aufert, vel limitat jurisdictionem, per quam debeant illa vota commutari, vel dispensari, qua quidem limitatione supposita, nihil prædicti poterunt omnino. Ita Suar.

c Suar. l. 6 e aliique.

de Voto c.

26. n. 4.

Castrop.

10. 3. n. 5.

dis. 2. p. 11.

12. n. 11.

Vota reservata, quorum dispensatio est necessaria.

14. **O**ctava Controversia. In aliquibus Casibus urgentis necessitatis potest Episcopus dispensare in his reservatis votis, quando scilicet imminet grave aliquod damnum nisi dispenset; & ad Pontificem aditus non est; ut, si quis ligatus voto Religionis, tamen, nisi puellam, quam defloravit, sine mora ducat uxorem, timeantur gravia scandala, & tunc; nam tunc poterit Episcopus dispensare. Jam, quæro, an tunc possit hoc votum,

commutari per Bullam? Ratio autem id affirmandi est, quia per Bullam commutari possunt omnia vota, quæ dispensare potest Episcopus; cum igitur possit hoc Episcopus dispensare, poterit, & Confessarius per Bullam electus, commutare.

Respondeo. Ita propter dictam rationem putant aliqui apud Dianam. Sed negandum omnino est cum Sanchez, & aliisque. Ratio est, quia non est verum Confessario electo per Bullam concedi, posse commutare vota omnia, quæ potest Episcopus. Episcopus enim habet potestatem ordinariam, at Confessarius solum Delegatam; unde non est mirum, si Confessarius non possit, quia illi nullo modo in sua Delegatione per Bullam conceduntur nota reservata, conceduntur autem Episcopo in illa necessitate, propter quamdam Pontificis tacitam licentiam.

d Dian. p.

6. tr. 6. ro-

sol. 50.

e Sanchez. l.

8. matr. d.

15. n. 10.

Pontius. l.

9. matr. c.

10. n. 11.

CLAUSULA DECIMATERTIA.

Item, prædicto Commissario datur facultas, ut suspendere possit, dicto anno durante, omnes similes, aut dissimiles Indulgentias, & facultates ab eisdem, & à Sede Apostolica, vel ejus auctoritate concessas quibusvis Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, piis locis, Universitatibus, Confraternitatibus, & singularibus Personis, in Regnis, Insulis, Terris, Locis, & Dominiis præfatis, &c.

Et paulo post.

Ita, ut interim neque publicari, neque predicari possint, neque publicate cuiusvis hominum communiter, vel divisim suffragentur. Exceptis tamen concessis Ordinibus Mendicantium Superioribus, quo ad eorum fratres.

Item, dicto Commissario conceditur etiam facultas, ut ipse, per se, vel per alium, vel alios, (quantum, & quoties sibi videbitur) Indulgentias, & alias Gratias per eum suspensas in favorem illorum, quæ præsentium Gratiarum in hanc causam pro Religionis defensione concessarum, participes effecti fuerint, revalidare, absque alio premio, possit.

CAPUT DECIMUMQUARTUM.

De Suspensione Indulgentiarum, &c.

IN his Clausulis conceditur potestas Commissario Cruciatæ suspendendi omnes alias Indulgentias, & gratias, qui de facto suspendit, quando Bullam promulgat (pro illo scilicet promulgationis anno) quamvis deinde idem Commissarius in eadem promulgatione concedat Bullam sumentibus revalidationem prædictarum Indulgentiarum, & Gratiarum. Quare qui Bulla caret, non acquirit illas Indulgentias, quia pro ipso suspensæ remanent; qui autem Bullam accipit, eas acquirit, quia pro Bullam accipientibus revalidantur ea, quæ Commissarius paulo ante suspenderat.

Porro plura hic sunt clara, plura sub controuersia, de quibus breviter, & sigillatim.

§. I.

Quanam Gratia per Promulgationem Bullæ suspendantur, vel non suspendantur, quo ad Saculares.

1. **E**X contextu tenoris Bullæ recte Doctores eas Indulgentias, facultates, gratiasque suspendi colligunt, quæ obstant expeditioni hujus Bullæ Cruciatæ, hoc est, quæ illam aliquo tandem modo impediunt, non suspendi vero, quæ nequaquam impediunt,

2. Rursum eas suspendi, quæ à Summo Pontifice, vel ejus auctoritate concessæ sunt.

3. Denique eas suspendi, quæ sunt concessæ Ecclesiis Hospitalibus, Pius Locis, Universitatibus, Confraternitatibus, singularibus Personis in Regnis, locisque in quibus Bulla promulgatur.

4. Hinc ergo suspenduntur Privilegia prædictis concessa celebrandi ante auroram, vel post meridiem, & similia, quæ concedit Bulla, quia illa impediunt Bullæ expeditionem: nam fideles contenti illis suis Privilegiis, non essent valde faciles, ad recipiendam Bullam.

5. Contra, non suspenduntur Indulgentiæ, Privilegia, & facultates in corpore Juris contenta, quia Commissarius solum suspendere valet illa, quæ speciali auctoritate Pontificis conceduntur, hæc autem in Jure contenta, sunt concessa auctoritate quidem ejusdem

Pontificis, sed publica, & veluti communi. Adde, per clausulam generalem non suspendi, ea, quæ in Jure, continentur, nisi eorum fiat mentio, ut docet Bartholus & communiter receptus, & Castropalaus, b aliique; hanc sententiam quod per Bullam non suspendantur quæ in Jure communi continentur, sequitur Diana, c & multi apud Gallegum, d qui recenset aliquas facultates concessas in dicto communi Jure, quamvis sciam, Mendo contrarium sentire, sed contra illum late agit Bardi. e

6. Nec item suspenduntur facultates absolvendi, dispensandi, commutandi, quas habent. Episcopi, quia facultates hæc non conceduntur, nec locis, nec singularibus personis, sed Dignitati Episcopali.

7. Nec denique suspenduntur Indulgentiæ & gratiæ, quas aliis concedunt dicti Episcopi, quia Commissarius solum suspendere potest, quæ concedit Pontifex.

8. Gratiæ, quæ sunt omnino dissimiles illis, quas concedit Bulla, qualis est V. G. facultas testandi. Missas celebrandi cum Altari portatili, ingrediendi Monasteria Monialium, non suspenduntur; si quidem hæc non impediunt expeditionem Bullæ. Quando ergo in hac decimatertia Clausula dicitur, suspendi gratias similes, vel dissimiles, intelligitur de dissimilibus quoad modum; sic enim impediretur Bullæ expeditio, qualis esset V. G. facultas celebrandi duabus horis post meridiem, cum Bullæ Commissarius solum Personis, Qualificatis concedat per horam unam. Uti diximus sup. c. 5. §. 6. n. 2. Hæc sunt fere certa ex Castropalao f breviter collecta.

9. Jam dubitari potest z. An suspendantur Indulgentiæ, quas possunt Fideles acquirere, exhibentes aliquod opus pium dum habent numismata sacra, Imagines, Coronas, grana, &c. quibus affixit Summus Pontifex Indulgentias.

10. Respondeo. Suspendi docent Castropalaus, g & Bardi, h quia hæc sunt concessæ singularibus Personis eas Imagines deferentibus: nam Bullæ tenor ait, se suspendere Indulgentias singularibus personis concessas. Verum non suspendi, unde has acquiri sine Bulla, docent Trullen. Rodr. Riccius, adducti a Bardi l. c. quia non singularibus personis, sed omnibus Christi Fidelibus, sub illa tamen conditione, si illas Imagines habeant, eæ Indulgentiæ

dulgentiæ conceduntur. Hæc posterior sententia est mihi probabilior.

11. Dubitari potest Tertio, de Jubilæo, quod toti Reip. Christianæ solet concedi à Pontifice.

Respondeo. Hoc non suspendi, certum sit, atque adeo non esse opus Bullæ ad illius Indulgentias, & Privilegia lucranda. Ratio est, quia hoc non conceditur determinatis locis, vel personis, sed omnibus totius orbis Fidelibus. Ita Gallegus a afferens praxim, qua Commissarius Cruciatæ non impedit Jubilæi publicationem nec addit, se requirere Bullam, ut in aliis Indulgentiis requirit.

12. Dubitari potest Quarto, de Altaribus privilegiatis.

12. Respondeo. Suspendi docet De Lugo, b & Bardi, c quia hæc Indulgentia est concessa loco peculiari, affectuque alios pro hac sententia, inter quos numerat Dianam. d Sed certè Diana e alio in loco docet, non suspendi, sicuti ibidem Resol. 23. sustinet, Altare Privilegiatum non suspendi per annum Sanctum.

13. Dico igitur, esse probabile, non suspendi, adeoque pro Altari Privilegiato nos non indigere Bulla. Ita sustinet, præter dictum Dianam, Trullen. f Quintanad. g Galleg. h Ratio est, quia est probabile, Bullam solum suspendere Indulgentias pro vivis, non verò pro defunctis.

Confirmat Gallegus l. c. quia Bulla dicit se suspendere indulgentias concessas locis, vel personis singularibus; at Indulgentia Altaris Privilegiati non conceditur particularibus personis, sed animabus Purgatorii, Anima autem in communi, & humano modo loquendi (moraliter, inquit Gallegus, loquor non Metaphysicè) non est persona absolute dicta. Bene est; Sed illud, (moraliter non Metaphysicè loquor,) non est bene. Nam etiam Metaphysicè loquendo, Anima, nec est, nec dici potest completè, & absolute persona (quamvis sua partiali subsistentia non careat) sed incompletè solum.

14. Dubitari Quintò, potest de pauperibus. Respondeo. De his dixi satis sup. c. 3. §. 7. nu. 12.

15. Dubitari Sextò potest de Privilegiis quibusdam introductis ex legitima consuetudine, an scilicet illa per bullam suspendantur?

Respondeo. Si sint contraria Bullæ, (de quibus hic sermo esse debet) ita, ut ejus expeditionem impediunt, suspenduntur ex Bardi i qui in secunda editione mihi videtur ali- i Bard. p. quantulum obscure loqui; Andreas autem 3. tr. 1. c. 2. Mendo k ab eodem Bardi citatus absolute do- sec. 1. cet, non suspendi. Idemque tenet l Gallegus. k Idem Ratio hujus sententiæ esse potest, quia intro- ibid in ducta per consuetudinem non sunt imme- vendica- diate concessa à Papa. Bulla autem videtur tione n. solum suspendere, quæ immediate à Papa 17. conceduntur. l Gal. claus. dub. 175.

§. II.

Quanam Privilegia suspendantur, vel non suspendantur per Bullam, quoad Religiosos.

1. IN prædicta Clausula duodecima in fine, sic à prædicta suspensione excipiuntur Facultates Religiosorum Mendicantium, & consequenter Religiosorum, etiam non mendicantium, qui cum illis communicant in Privilegiis, sic, inquam, excipiuntur: exceptis tamen concessis Ordinum Mendicantium Superioribus, quoad eorum Fratres.

2. Nomine Mendicantium hic intellige Primò Quatuor Ordines, puta Carmelitarum, S. Augustini, S. Dominici, seu Prædicatorum, S. Francisci, seu Minorum, qui Mendicantes dicuntur c. unic. de Relig. Domib. in 6. Intellige Secundò alios, qui à Summis Pontificibus Mendicantes dicti sunt in particularibus Bullis, inter quos sunt Minimi, seu Fratres S. Francisci de Paula ex Declaratione Pii V. & ex eodem est nostra Societas. Intellige Tertio illos omnes Religiosos, qui communicant in Privilegiis Mendicantium, hæc enim Exceptio, de qua loquimur, Privilegium sine dubio est.

3. Nomine Fratrum Intellige omnes Personas Religiosas, sive constitutas in sacris, sive non, sive Clericos, sive Conversos, seu Laicos, sive moniales, sive novitios, novi- m Lud. a tiasque. Ratio est, quia favor hic ex contextu Cr de Bullæ conceditur Religiosis, at hi omnes ve- Bulla d. 1. niunt nomine Religiosorum, & sic, utpote in c. 9. du. 4. refavorabili, etiam Novitii. Non intelligo Villal. tr. autem Tertiarios, & Tertiarias, qui non sunt 27. claus. Religiosi Religiosam Professionem emittentes. Ita Lud. à Cruc. m & alii. 12. nu. 12. 13.

Dd 3

4. No-

4. Nomine *facultatum*, quæ excipiuntur à prædicta suspensione, veniunt, non solum quæcumque alia Privilegia, verum etiam Indulgentiæ, quæ dictis Religiosis, quatenus Religiosis talium ordinum sunt concessæ, hæ enim certè facultates, & gratiæ sunt. Ita Ludov. à Cruce cum aliis. Adde, excipi omnia, quæ suspendi à Commissario possunt, at possunt etiam Indulgentiæ prædictæ.

a Lud. à Cr. l. c. du. 1. n. 6. Trull. lib. 1. §. 9. dub. 3. n. 1.

5. Dices. Verba Bullæ excipientia Religiosos diriguntur ad Superiores Ordinum Mendicantium, ergo dicendum est, illas solas facultates, & Indulgentias excipi, quæ conceduntur Superioribus, licet pro subditis, non verò, quæ ipsi subditis immediatè conceduntur.

Respondeo. Ex intentione Pontificis volentis, esse Religiones exceptas ab hac suspensione, manifestè apparet, excipi etiam, quæ immediatè conceduntur Religiosis, ratio-

b *Quintana. in Ap- per. ad In- bil. & In- laribus, concessa.* ratione tamen ipsius Religionis, non verò quæ ratione ipsius Personæ particularis. Ita Quintana de veñas b alios citans. Addit idem Auctor, id declarasse, & concessisse Leonem X. Minoribus, atque adeo omnibus communicantibus cum ipsis.

6. Ex his ergo collige. An sæcularis Bulla carens possit absolvi ab illis Religiosis, qui habent per sua Privilegia facultatem absol- vendi, &c. Nihil hic dicimus, an sæcularis possit acquirere Indulgentias concessas Ecclesiis, seu Monasteriis, ea V. G. tali die visitando, &c. nam de his jam §. præc. n. 3. vidimus, illas acquirere sine Bulla sæculares nequaquam posse. Loquimur ergo hic solum de prædicta facultate absolvendi potestas.

d *Henr. l. 6. c. 16. n. 4. & l. 7. c. 28. n. 7. plures citans.* Respondeo. Negant non pauci c non pauci d autem concedunt; Ego, licet negantes n. 4. & l. 7. c. 28. concedentes loqui item probabiliter puto: quare sine Bulla posse, circa sæculares, à Religiosis exerceri sua prædicta Privilegia, tutum erit; id quod mutans sententiam alibi etiam docuit Rodriquez modo e citatus.

7. Prædictorum Doctorum suas quique proserationes affert: illa mihi sufficiens videtur, quia Pontifex, ut supra vidimus, eas facultates à Commissario suspendi concedit, quæ sunt concessæ Ecclesiis, Monasteriis, Locis piis, Universitatibus, particularibus personis. At hæ facultates Religiosorum sunt

concessæ toti Ordini Religioso. Nemo autem Ordinem V. G. S. Francisci nominavit Ecclesiam, vel Monasterium, vel locum pium, vel Universitatem, vel singularem personam, sed Religionem, sed Ordinem, sed familiam Religiosam, &c. Adde Praxim timoratorum Religiosorum, qui suis prædictis Privilegiis utuntur sine scrupulo, etiam in Ordine ad sæculares non habentes Bullam. Quæ continuata praxis potuit certè legitimam consuetudinem introducere.

8. Posse tempore Interdicti sine Bulla Regulares suis quibusdam Privilegiis uti, quæ pro illo tempore habent qualis est V. G. Pulsatio Campanarum in aliquibus festivitibus tempore Interdicti occurrentibus, sequitur ex dictis, & confirmat sanè probabiliter Mendo, licet neget Bardi, id quod quia est rara praxis, fatis sit, hos Auctores indicasse.

CLAUSULA DECIMAQUARTA.

Item, mandatur à Summo Pontifice, ut Summarium Bullæ (sanè in vulgari Sermone impressum, & sigillo Commissarii, vel ejus Delegati munitum) per omnes Christi-Fideles ad prædictum Bellum contribuentes, qui hujusmodi gratiarum participes esse, voluerint, recipiantur, & retineantur.

CAPUT DECIMUMQUINTUM.

De Receptione, & Retentione Bullæ.

§. I.

Bulla, qua est recipienda, debet esse scripta, in pressa, &c.

1. **Q**uamvis, ut privilegium habet vim, non sit semper necessaria, scriptura, nisi forte in foro externo, ut appareat, quale nam illud sit; tamen in hisce nostris Bullæ Privilegiis necessaria est receptio Bullæ scriptæ, & impressæ, ac sigillo, nomineque Commissarii, vel ejus Delegati firmatæ. Ratio est manifesta, quia sic expressè vult Pontifex, & clarè enuntiat Commissarius Cruciatæ, dum in Summario vulgari, quod Fidelibus in Sicilia distribuitur, sic habet.

Dichia-

Dichiariamo, che quelli, che la pigliaranno, habbino da riceuere, e conseruari questo Sommario, e Bolla, ch'è stampata, sigillata, e firmata di nostro nome, e sigillo, per che d'altra maniera non guadagnano detta Bolla, ne le gratie di quella.

2. **R**ecte autem dicit (quelli, che la pigliaranno) sensus enim est, (qui velint recipere,) siquidem, nemo ad eam lumendam, obligatur, ut insinuat a Sanchez, quando docet *1. Sac. lib. 2. Sum. c. 13. n. 14. sine.* *1. §. 1. du. 2. nu. 2.* *Trull. l. 1. §. 1. du. 2. nu. 2.* *1. §. 1. du. 2. nu. 2.* non valet tamen adire Superiorem pro absolutione Reservatorum, non teneri Bullam accipere, ut à Reservatis absolvatur, sed posse absolvi à simplici Sacerdote, quia non tenemur, inquit, inquirere modos extraordinarios, & Privilegia, sed uti possumus modis ordinariè ab Ecclesia constitutis. Vide alium similem calum apud *b Trullenc.*

§. II.

An requiratur, ut in Bulla inscribatur nomen eius, qui illam accipit?

1. **Q**uærimus, an sit necesse conscribere eusmodi nomen in ipsa Bulla. Id enim, quam vis fieri diligenter soleat, disponatque sic debere fieri Commissarius, tamen scire omnino debemus, utrum id solum expediat, an ita sit opus, ut nulla acquirantur privilegia ab habente Bullam, si in illa suum recipientis nomen non sit inscriptum.

2. **R**espondeo: Solum expedire, non autem esse obligationem, iudicat *c Bardi*, & apud ipsum *Lodovicus à Cruce*, *Rodriquez*, *Henriquez*, *Villalobos*, *Trullench*, quibus adde *Castropalaum*, & Verba Summarii, quod in nostro Regno Fidelibus distribuitur, huiusmodi, hæc dicit, sunt:

E perche Voi, Titio de Amatis, haucte dato due Reali, &c. Et havete ricevuta quest' à Bolla, essendosi in essa scritto il Vostro Nome, di havere conseguito, e vi si concedono le dette Indulgenze, Gratie, &c.

3. **P**rædicti igitur Doctores declarant illud (essendosi scritto il vostro nome) non, quasi dicat conditionem, sic (si est scriptum tuum nomen, conceduntur tibi Bulla Privilegia) sed solum demonstrat id, quod de facto est in hunc modum. (Per hanc Bullam, in qua nomen tuum scriptum est, tibi conceduntur Privilegia, &c.)

Ego cum e Gallego volo, ut inscribatur nomen, saltem, quo securius in re tanti momenti procedatur.

4. **F**ateor tamen, nomen posse à quocumque inscribi, nec esse necesse, ut id fiat à Depositario Bullarum, quia in Summario Vulgari prædicto, dicitur quidem, ut inscribatur nomen ibi (essendosi in essa scritto il vostro nome) sed non præscribitur, à quo nam scribi debeat.

5. **F**ateor item, nomen appellativum sufficere, ut (*Dux talis, Princeps talis, &c.*) modo sic, singularis, & determinata Persona signetur.

§. III.

Sufficit ne Receptio sine Acceptatione vel Acceptatio sine Receptio.

1. **P**rofectò non sufficit: unde qui Bullam sumit, seu recipit, debet simul illam acceptare: Privilegia enim Personalia solum eis favent, qui illa acceptant. Rursus qui illam acceptat, debet apud se illam actu & physicè recipere, quia diserte, ut modo vidiisti, id mandat Pontifex. Quare nec sufficit receptio sine acceptatione, neque hæc sine illa.

2. **M**ultò minus sufficit habere Intentionem accipiendi: cuius rei sequens exemplum habe. *Titius* non multis ab hinc annis accessit aliquanto tardius ad fores Ecclesiæ, ubi distributor Bullarum sedebat, peritque ab eo Bullam, atque consuetam eleemosynam largitus est: idque in libris suarum Rationum notavit Distributor, scripto item ibidem *Titii* nomine. Sed quia Bullas omnes, quas domo in Ecclesiam secum attulerat, aliis Fidelibus is distribuere, dixit *Titio*: *Ita fruiere Privilegiis Bullæ, nam ego nunc determino pro te unam ex Bullis, quas distribuendas domi custodio, & illam tibi applico, tuæque jam amodo est.* Acceptavit *Titius*, suamque domum reversus, comedit lacticiam de illo, qui dies erat ex diebus Quadragesimæ. Legitime ne se gessit Distributor, licitèque veritos cibos ad mensam adhibuit *Titius*, abstrahendo à bona fide, quæ fortè tunc intercessit?

3. **R**espondeo, nec legitime, nec licite. Ratio nimis est manifesta, quia nimis clarè Commissarius Generalis, cuius est explicare, quæ

quæ pertinent ad Bullam, vult, ut ad acquirendam Bullæ Privilegia, ea physicè, & materialiter recipiatur, nec sufficiat Bullæ possessio veluti civilis, quam quis habeat per alium, seu per Bullarum Distributorem: hoc enim significant illa duo Bullæ verba signatè unita (*recipiatur, & retineatur.*)

a Sebast. Acofta in expl. Bull. 9. 12.
4. Confirmatur, quia, ut habet Acofta, a Commissarius Generalis in §. ultimo instructionis editæ pro iis, qui de Bullæ Privilegiis conciones apud populum habitari sunt, prohibet sub excommunicationis pœna: *ne suscipiens Bullam Cruciatæ illam relinquat apud Theaurarium, ne scilicet inde subreptam aliqua fraudes.* Hæc ille. Si ergo non est Bulla relinquenda apud Distributorem, seu Theaurarium, postquam illa actu recepta est, erit ne relinquenda antea?

b Henr. lib. 7. c. 20. nu. 5.
5. Rectè igitur Henriquez b sic notat: *Olim inquit, sufficiebat conscribi in libro Depositarii proprium nomen suscepturi Bullam, atque ita fruebatur quis Privilegiis Bullæ; nunc vero, ut Privilegiis quis fruatur, satis non est intentio sumendi, & conscribendi, nisi Bulla recipiatur.*

6. Potro hic, ubi versamur in Receptione & Acceptatione Bullæ, aliquot sese offerunt Dubitationes explicandæ.

PRIMA DVBITATIO.

De receptione Bullæ pro existente in alio loco.

7. Si existas in eadem civitate, tu, & Amicus, qui pro te Bullam jam promulgatam accipiat, illamque ad te ferat, vel te de acceptatione moneat, tuque acceptes, sufficere ad acquirendas à te Gratias Bullæ, non est dubium, confirmatque ipsa Praxis, qua servis, amicique utimur ad Bullam recipiendam. Sed dubitatio est, quando tu, & amicus in diversa commemoramini Civitate, vel Regno. Et quidem tres evenire id modis possunt.

8. Primò, si existas tu, & amicus in eodem Regno, ubi Bulla promulgatur, sed in diversa Civitate: si V. G. tu Panormi habitans, actu accipias Bullam pro amico V. G. Titio consistente Messanæ, quæ est Civitas ejusdem Siciliae Regni; atque ille à te admonitus de receptione, acceptet: gaudere ne poterit Bullæ Privilegiis? Respondeo, gaudere posse. Hæc enim receptio non est actio, ut ita dicam, personalis, quæ scilicet debeat ab eadem

persona fieri, quæ Privilegium recipit: satis est enim sic: per suum amicum, tamquam per suum instrumentum, seu Procuratorem. Patet id in impetrationibus dispensationum, & similibus, quæ mihi profuunt, si fiant à meo Procuratore, dummodo cætera servem; quæ requiruntur. Requiritur autem in casu nostro, ut tu porrigas elemosynam loco amici, ut inscribatur ejusdem nomen; & ab eodem acceptetur; & denique ut Bulla conservetur apud te nomine ejusdem amici, quam conservationem sufficere, mox dicemus §. 4. Atque ita sustinent Suar. Henric. Villalob. Trullench. allati, & approbati à Gallego. c

9. Secundo modo prædictus casus accidere poterit, si tu existas in uno Regno, & amicus in alio, sed in utroque promulgetur Bulla, ut, si tu existens hic in Sicilia, sumas Bullam pro Cajò V. G. existente in Hispania, proderit ne Cajò (postquam is acceptaverit, &c.) illa Bulla, quam tu pro eo in Sicilia sumpisti?

Respondeo. Mihi videtur profutura, quia jam Cajus existit in loco apto ad summptionem Bullæ; id quod solum requirit Pontifex, dum dicit se dare Privilegia Bullæ existentibus in Hispaniarum Regnis, in Sardinia, & in Insulis Hispania adjacentibus, &c. At Cajus jam existit in Hispaniarum Regnis, &c.

10. Tertius modus est, si tu existas in Regno, ubi Bulla promulgatur, amicus verò sumens Bullam pro te existat in Regno, ubi non promulgatur Bulla, Tu V. G. existas in Sicilia, sumasque Bullam pro Sempronio existente Neapoli.

Respondeo. Duobus modis figurari hic casus potest. Primò si Sempronius sit Neapolitanus, & commoretur Neapoli, & neutriquam declinet in Siciliam, tu verò in Sicilia existens V. G. Panormi, sumas pro ipso Bullam. Et in hoc casu certum apud omnes est, Sempronio non prodesse prædictam Bullam, quia Pontifex vult, ut solum existentibus, vel Declinantibus in Regnum concedatur Bulla. Secundo modo, si Sempronius sit Siculus, sit V. G. Panormitanus, & maneat Neapoli, nec personaliter declinet in Regnum ubi promulgatur Bulla; tu verò Bullam pro illo acceptante V. G. sumas, &c. & in hoc etiam casu d Gallego mihi certum est (& tenet etiam Gallegus d Claus. p. 17. Resol. dub. 6. sum.)

c Galleg. Claus. 14. dub. 167.

a Galleg. Claus. du. 1. b Dia. p. 17. Resol. dub. 6.

um,) non prodesse ejusmodi Bullam Sempronio. Ratio est, quia licet dictus Sempronius civiliter dicatur esse per suum Procuratorem Panormi, id tamen est ex fictione Juris: at Summus Pontifex ibi (*consistentibus, & declinantibus*) loquitur de vera, & physica consistentia; veraque declinatione, non verò de Juridica, & à Jure ficta.

11. Confirmatur, quia si id conceditur Sempronio Panormitano existenti Neapoli, non est ratio, cur non concedatur Sempronio Neapolitano ibidem, id est Neapoli consistenti. uterque enim poterit esse civiliter in suo Procuratore Panormi, & tamen omnes, ut vidimus, negant de Sempronio Neapolitano: esse autem Panormitanum vel Neapolitanum nihil confert ad hanc rem nostram, quando uterque est in Regno, ubi nequam Bulla promulgatur.

SECUNDA DUBITATIO.

De certitudine acceptionis Bullæ.

12. Si meus Pater V. G. soleat ipso die promulgationis Bullæ singulis annis existens hic Panormi sumere pro me Bullam, ego autem existam V. G. Syracusis, possum ne uti Bulla, antequam me ille de acceptione admoneat? Idem quero, si amico commiserim, ut acciperet pro me Bullam, & sciam, ipsum esse diligentissimum, & multoties pro me illum ipso die promulgationis accepisse.

Respondeo. Quamvis supponeremus certitudinem moralem, quòd pro te accepta ritè fuerit Bulla, satis esse ad illius Privilegia consequenda, nihilominus dico, hic non adesse ejusmodi moralem certitudinem. In tantis enim periculis mortis, infirmitatis, oblivionis, absentia à loco promulgationis, multitudinis negotiorum, quibus tuus pater, vel amic⁹ subjicitur ob humanam conditionem, non potes certò moraliter scire, acceptam ab illis fuisse Bullam, cum hic præsertim agatur de re tanti momenti, quanta est Absolutio à Reservatis, & similibus, quæ certam requirunt potestatem, vel saltem verè probabilem, quæ probabilitas hic non adest, cum pericula prædicta rem faciant valde dubiam. Ita a Gallegus citans Vegam, & Rodriguez. Esto Diana b Henriquez, & Villalobos citati à Tamburinus de Sacramentis.

prædicto Gallego sentiant, tunc adesse certitudinem moralem, sed non sunt audiendi.

TERTIA DUBITATIO.

De duabus Bullis, quarum alteram tantum quis acceperit.

12. EGO pro amico Bullam modo dicto accepi, ejusque nomen inscripsi, illumque de acceptione admonui, sed ipse, quia invenitur jam Bullam suscepisse, non acceperat; Possum ne cum fructu, vel ego, vel ille, alteri eam applicare, qui det mihi elemosynam, quam ego dedi, deletoque amici nomine, hujus nomen inscribere?

Respondeo. Villalobos mox citandus dicit, te posse, quia dum acceptatio facta non est, potest Bulla applicari, servatis servandis, cui velis, tunc enim tu es veluti Distributor, seu Depositarius illius Bullæ, dum alteri perfecte applicata non fuit; nam propterea tunc mutare nomen, nullam falsitatem continet, sed est corrigere clarum errorem. Ita Villalobos apud c Dianam.

13. Ipse idem Diana, postquam prædictam doctrinam approbavit ex Villalobos, sicimmediatè addit: *Norandum est tamen, quòd si Petrus sumit Bullam pro Joanne, qui jam alteram acceperat, non potest Petrus illam alteri applicare, quia, ut ait d Vega, realiter ille sumpsit d Vega in eam Bullam cum intentione applicandi Petro, & sum. tom. non aliter, ergo, &c. Et ita testatur, respondisse l. c. 43. de hoc casu interrogatum Medinam. Hactenus casu 6.* Diana, in quibus mihi videtur esse contradictio. Si enim ipse ex Villalobos dixerat, posse, te cum fructu applicare alteri Bullam acceptam pro amico, qui invenitur jam accepisse, & nolle nunc acceptare, qua ratione deinde negat cum Vega, aitque Petrum sumentem Bullam pro Joanne eodem modo non acceptante, non posse alteri applicare? Certè utrobique fuit intentio applicandi ei, qui invenitur jam Bullam accepisse, quare videtur idem Casus, non diversus.

14. Vidit, puto, hanc contradictionem e Gallegus, voluitque concordare, & sic distinxit. Si tu quando sumpsisti Bullam pro amico, nulla reflexione usus es, sed solum dixisti: *Volo accipere pro amico*, potes alteri applicare, si amicus non acceperit, atque hic est (ait) casus concessus à Villalobos. Si verò usus

Ec hac

a Galleg.
claus. 14.
du. 18. v.
b Dian. p.
p. 17. 11.
Resol. 96.

hac reflexione es in hunc modum: *Volo accipere pro amico V. G. Ioanne cum intentione illi eam applicandi, non autem alteri, non potes alteri applicare, atque hic est Casus Vega.*

15. Ego sane non sum adeo ingeniosus, ut inter duos hos casus discrimen illud introspiciam. Jam enim quando accepi pro amico sine illa signata reflexione, amico volui applicare, non alteri. Quid enim significat illud (pro amico) nisi amico applicare, & consequenter non alteri. Præterea illa Bulla in utroque casu remanet sine perfecta applicatione, posito quod in utroque casu absit acceptatio. Denique pro utroque non est præsumendum Commissarium, qui jam habuit eleemosynam, velle sibi eam retinere, & fructum Privilegii Bullæ nulli conferre.

16. Mihi igitur videtur Villalobos fuisse in sententia concedente posse illam Bullam alteri applicari; sed Vegam in sententia negante. Quamobrem non est, quod recurramus ad concilianda sive duo illa dicta Dianæ, sibi contraria, sive duas sententiâs ex opposito diversas, ut propterea a Delugo merito expressè advertat, Dianam hac in re non fuisse consequenter loquuram.

a Delugo
de pœn. d.
27. nu.
88.

17. Põnd dictus De Lugo l. c. prædictam sententiam Villalobos negat, impugnatque ex eo, quod posito, quod eleemosyna facta ab amico nomine meo fuit, & non nomine alterius, nequit per ratificationem deinde alteri acceptare; quasi sit facta nomine suo: nemo enim potest ratum habere, quod nomine suo non est factum, sed nomine alterius.

18. Verum esto (respondere posset Villalobos) Eleemosyna illa non sit facta nomine illius alterius amici, quia tamen ego nolui acceptare, tamquam factam nomine meo, remanet facta nullius nomine; ergo poterit ille alter amicus non quidem ratificare, sed illam acceptare nunc, tamquam pro se factam.

QUARTA DVBITATIO.

De duabus Bullis, quarum utraque sit à te acceptata.

19. Quid dicendum, quando accessit acceptatio? Casus figurari in hunc modum potest. Commisi amico, ut quotannis fumeret Panormi pro me Bullam; ego autem memior hujus commissionis accepi Bullam

Syraculis animo utramque acceprandi. Vel, Syraculis acceptavi eam, quam ego sumpsi, oblitus illius commissionis impositæ meo illi amico: nam quia, etiam in hoc oblivionis casu commissionem illam nunquam revocavi, & Bullam sumptam Panormi in meo Procuratore me accepisse convincor, sane etiam in hoc eventu aderit legitima acceptio.

Inquiro jam, cum rescivero Bullam unam mihi sufficere, possumne alteram ex his alteri tertio acceptanti cum fructu applicare, qui mihi eleemosynam à me collatam resarciat?

20. Respondeo. Hodie postquam Pontifex Gregorius XIII. (ut mox cap. 14. videbimus) concessit, ut cum fructu bis, in anno eodem possit Bulla sumi, puto, te non posse alteri applicare. Probatum, quia Bulla semel alicui applicata, & quidem cum fructu, nequit alteri applicari, ut ex se patet, secus enim possem meam primam Bullam alteri applicare, quod nullus dixit. Sed tu jam tibi applicasti utramque, & quidem cum fructu concessio à Gregorio XIII. ergo, &c. Minor probatur, & explicatur: nam quamquam fortasse tu non indigebis secunda Bulla, tamen ut illam cum fructu habeas, satis est, si ex illa acquiras (ut certè acquiris) potestatem illa utendi. Neque enim prima Bulla fortasse tu indigebis, eaque fortasse nunquam uteris, & tamen non inde dices, te non accepisse illam cum fructu, & posse illam alteri à te applicari, fructus, enim veluti immediatus est ipsa potestas fruendi, &c.

21. At si loquamur ante hanc concessionem Gregorii, ut item de tertia Bulla, quæ fructuosa tibi non est, tu verò illam, sive per ignorantiam, sive ob aliam causam tibi applicasti, puto, esse probabile, te posse, alteri volenti eam applicare; & ab eodem eleemosynam à te datam recuperare. Ratio est, quia cum illa applicatio fuerit exhibitæ ex errore circa substantiam, id est, circa Privilegia, & fructus utiles Bullæ, vera & valida applicatio non fuit, atque adeo irrita. Ne ergo hæc tertia Bulla remaneat inapplicata, & ne Commissarius data eleemosyna immeditò gaudeat ideo propter eandem doctrinam, quæ n. 12. & n. 15. est allata, poterit alteri conferri.

§. IV.

Explicatur illud (Retinere.)

1. **N**on solum Bullam accipere, sed retinere apud te, seu (ut loquitur Bulla Latina) penes te habere debes. Id quod gravioribus verbis sic præcipit Summarium Bullæ, quod in nostro Regno distribuitur.

Dichiaramo, che quelli che piglieranno questa presente Bolla, habbino da riceuere, e conseruarsi questo Sommario, e Bolla, ch' e stampata sigillata, e firmata di nostro nome, e sigillo, perche d' altra maniera non guadagnano la detta Bolla, ne le gratie di quella.

2. Hoc (Retinere, seu conseruare) nimis strictè, ne dicam, ineptè, explicant nonnulli, putantes, opus esse, illam secum ferre; Immo ineptius aliqui, oportere eam manu tangere, quando utuntur ejus aliquo Privilegio, v. g. quando absoluntur à Reservatis. Dico igitur, satis esse, eam domi suæ retinere: quamvis in alia civitate; immo satis esse, servare eam apud amicum, etiam absentem. (sed non apud Thesaurarium ex dictis §. 3. n. 4.) moralis enim retentio præcipitur, non physica. nam Pontifex loquitur juxta morem, quo solent homines res suas asseruare; & ita sane praxis ipsa timoratorum docet.

3. Hinc solvitur ea Dubitatio, An si amittas Bullam, amittas ejus Privilegia, quandoquidem eam in eo casu jam non retines.

Respondeo cum necessaria Distinctione. Si inculpabiliter amittas, non est, unde cadas à Gratiis. Non enim obligaris ex tenore Bullæ, ut jam vidimus, nisi ad eam humano modo custodiendam. Custodisti autem, dum morali diligentia illam conseruasti, quamvis deinde sine tua culpa ea amissa, lacerata, vel combusta fuerit, &c.

4. At si consulto illam amittas, projicias, laceres, &c. concides sane à Privilegiis, non propter rationes, quas quidam minus aptè afferunt, præsertim illam, quia sic videris à te velle removere Bullæ Privilegia; Id enim verum nequaquam est: siquidem non sequitur Projicio nullam seu ejus scripturam, ergo ejus Privilegia projicio. Non inquam, propter ejusmodi rationes, sed quia clarè, disertè, expressis verbis sub hac conditione, ut Bullam

humano modo conserues, Pontifex tibi ejus Privilegia communicat. Id enim notant ea verba Commissarii, cujus est, mentem Pontificis circa Bullam declarare. (*Habbiano da riceuere, e conseruarsi questo Sommario, &c. perche di altra maniera non guadagnano la detta Bolla, ne le Gratie di quella.* Hæc est doctrina communis apud Gallegum, & Dianam, b aliosque ab eisdem citatos. Solum inuenio Andream Mendo c putantem, etiamsi culpabiliter quis amittat, posse frui Bullæ Privilegiis, sed non est propter nostram rationem audiendus.

§. V.

Duo discrimina notabilia inter Bullam Communem & Bullam Compositionis quoad earum retentionem & nominis inscriptionem.

1. **D**E Bulla Communi dictum hæcenus est, eam; scripto nomine accipientis, debere, tum accipi, tum conseruari.

Primo igitur contra hoc posterius posset quis in hunc modum argumentari. Bullam Compositionis, de qua infra, non obligamur conseruare, sed satis est, illam recipere ergo & Bullam Communem. Antecedens probatur ex verbis Bullæ Compositionis, quam distribuit in hoc Regno Commissarius, quæ hodie sunt.

Et ordinamo precisamente, che riceuiate in voi questa Santa Bolla, essendoci in essa scritto il vostro nome, perche cosi vole, e comanda sua Santità, e che altrimenti non godiate della compositione, che per essa vi si concede; la quale Bolla ordinamo, che sia stampata col nostro nome, e sigillata col nostro sigillo.

2. Immo etiam antea sic legebatur in Bulla Compositionis anno 1628. *Et ordinamo precisamente, che riceuiate in voi questa Bolla, perche cosi vuole, e comanda Sua Santità, e che altrimenti non godiate della compositione, che per essa vi si concede, &c.*

3. Vides igitur, tum hodie, tum antea, numquam in Bulla compositionis apponi, ut illa conseruetur, sed solum, ut recipiatur, &c.

Respondeo nunc ad propositam paritatem, negando consequentiam. Hoc enim est primum notabile discrimen inter Bullam communem, & Bullam compositionis, requiri nimirum conseruationem Bullæ communis,

a Galleg.
Claus. 14.
dub. 18.
b Dian. p.
10. tr. 2.
ref. 4.
c Andr.
Mendo de
Bull. disp.
21. n. 3.

bullæ compositionis conservationem non requiri. Et ratio manifesta est; quia Pontifex per suum Commissarium conservationem mandavit in bulla Communi, ut vidimus §. præced. non verò in bulla Compositionis, ut modo habuimus nu. 2. & 3.

4. Sed inquireret curiosus, cur id? Respondet recte bardi, a quia in communi bulla multa adsunt Privilegia, quæ habent tractum successivum pro toto anno, unde congruum fuit mandare; ut ea conservaretur, ne scilicet erraret Privilegiatus, quando uti ejus Privilegiis voluerit. At in bulla Compositionis unica est gratia, qua scilicet bullam hanc recipiens liberatur à restitutione incertorum, quæ gratia semel habita, nihil refert bullam conservare.

5. Secundo, potest quis ita argumentari contra Inscriptionem nominis in hunc modum. In bulla Compositionis hodie necesse est, ut inscribatur nomen accipientis sub pœna Compositionis gratiam non obtinendi, ut apparet ex verbis nu. 2. recitatis; ergo sic erit in bulla Communi, & tamen supra §. 2. diximus ex bardi in hac communi bulla expediens id esse, non necessarium.

Respondeo simili modo, quo respondimus ad præcedens argumentum, non esse scilicet id mirum, quia in textu bullæ communis non apparent, saltem manifestè in illa sententia P. bardi, verba, quæ annullent concessionem, si non scribatur nomen, ut ibidem dicto §. 2. legisti. At verò non apparent clarè in bulla Compositionis, ut jam item modo legisti nu. 2. Atque hoc est secundam notabile discrimen inter has duas bullas.

Cur autem hoc? Respondeo, me putare, Pontifici satis fuisse, rationem honoris recipientis bullam habuisse, dum non requisivit, ut hæc bulla conservaretur; vnde eidem non visum non est necessarium, concedere, seu permittere, ne inscriberetur nomen.

Respondeo secundo. Rationem, cur hoc discrimen voluerit Pontifex, Pater bardi asserere debet, non autem nos, qui citato §. 2. docuimus, scribendum esse nomen, etiam in bulla communi.

ni.

CAPUT DECIMUMSEXTUM.

Concessio Gregorii XIII. per quam bis Bulla sumi potest.

Ea sic habet apud a Gallegum, & apud b a Gallegum in ceteris Trullench.

Ac etiam, ut omnes Christi-Fideles, non tantum libri dicitur semel, sed bis, singulo quoque anno, servatis 11. tenore, & forma prædictis, quibus eodem anno b Trullench idem Summarium sumpserint, tam pro se. l. i. de quam per modum suffragii pro Animabus in Bull. 1. 1. Purgatorio detentis, Indulgentiis, Concessionibus, Gratis, & Indultis prædictis uti, & potiri, & gaudere, ac dictorum Bonorum spiritualium participes fieri valeant, in Domino misericorditer concedimus, & indulgemus.

§. Unicus.

De secunda prædicta Bulla, qua eodem anno recipi potest.

1. **C**um hæc Bulla sit mera extensio ad solam iteratam receptionem (sed certè non ad tertiam) ideo omnia sunt pro illa servanda, quæ diximus in præcedentibus, nam propterea non sunt repetenda. Notanda tantummodo sunt duo.

2. Primò, hæc secundam Bullam posse sumi simul cum prima, vel postea intra annum, quando liberit. Ita Gallegus & inferviet aut illa, sive pro toto anno, si in initio accepisti, sive pro solo tempore, quo sumpseristi, usque ad finem anni. Inferviet, inquam, pro tribus Privilegiis. Puta Primò, ut possis acquirere iterum Indulgentiam plenariam in vita, & iterum in morte, licet per primam Bullam eam acquisieris. Secundo, ut obtineas iterum absolutionem ab iis reservatis, à quibus semel sortè absolutus fuisti per primam Bullam. Tertiò poteris iterum, seu bis, accipere eodem anno Bullam pro Defunctis, de qua Cap. sequi. atque adeo bis applicare pro ipsis plenariam Indulgentiam.

3. Notandum Secundo Eleemosynam pro hac secunda receptione Bullar, conferri debere à privatis, duorum Realium, ab Insignibus verò Personis, octo; Hoc est, præter eleemosynam datam pro prima Bulla, debet alia similis pro hac secunda porrigi, ut diximus c. 3. §. 7. n. 10.

Atque

Atque hæc de Bulla Vivorum, sequitur de Bulla pro Defunctis, deque Bulla Compositionis brevis, sed pro Praxi, ad quam semper intendimus, sufficiens explicatio.

CAPUT XVII.

De Bulla pro Defunctis.

1. In Bulla latina sic habetur.

Item, eadem Indulgentia (utique plenaria) suffragabitur per modum suffragii, etiam animabus Defunctorum, pro quibus in hujusmodi subsidium (nempe Belli contra Infideles) proficisci, vel Milites mitti contigerit, aut pro quibus non euntes, nec mittentes, tamen eleemosynam de bonis suis juxta taxam per Commissarium, personarum qualitate inspecta, faciendam, pro Religionis defensione contulerint.

§. I.

Explicatur illud (per modum suffragii.)

1. Quemadmodum si quis in Carcere esset detentus ob debita, quibus premitur, duplici posset modo liberari, Primo, si Princeps illum absolveret per sententiam, vel alio legitimo modo, ab eisdem debitis; Secundo, si amicus aliquis offerret Creditoribus solutionem dictorum debitorum; quorum prior liberatio dicitur haberi per absolutionem, posterior per modum auxilii, quod per oblationem satisfactionis affertur ab amico; Ita anima, quæ existit in Purgatorio posset liberari, Primo, si Deus, vel Delegatus ab illo illam absolveret. Secundo si quis per sua bona opera pœnalia offerret pro ipsa tantam satisfactionem, quanta sufficit ad debita dictæ animæ compensanda. Prior ex his modis vocetur absoluta, ut ita loquar, liberatio, seu condonatio, seu Indulgentia per modum absolutionis. Posterior vero vocatur liberatio, seu Indulgentia per modum suffragii, sive auxilii; Ille enim, qui sua opera, pro anima offert, auxilium affert animæ.

2. Jam vero Summus Pontifex, cui dictum est, *Quicumque solveris super terram,* &c. concedit vivis, per potestatem Judicialiam, quæ valet suos subditos absolvere, concedit, inquam, auctoritative Indulgentiam, & liberationem à pœnis, quas illi debent: nam

ex Thesauris Ecclesiæ ipse, qui est ejus administrator, & distributor satisfactionem tantam, auctoritate à Christo sibi communicata exhibet Deo, quantam debet Fidelis, cui Indulgentiam confert. At verò, quia eidem Pontifici non sunt subditæ animæ Purgatorii, nec ab ipso ligari, vel solvi auctoritative possunt, cum tamen possit idem per modum auxilii offerre Deo pro anima tantam satisfactionem, quantam ea anima debet, ad hoc enim non requiritur, quod anima sit illi subdita, ideo tunc dicitur, quod per modum suffragii, seu auxilii ejusmodi animas liberet. Unde vides, non differre Indulgentiam Plenariam pro vivis, ab Indulgentia Plenaria pro Defunctis; utraque enim animam liberat: solum pro vivis Pontifex, per Indulgentiam illam, remittit pœnam juxta prædicta, ut administrator; pro Defunctis autem, ut auxilians. Hæc rudi Minerua indoctoribus delibasse sufficiat.

3. An autem utraq; hæc satisfactio à Pontifice oblata Deo, acceptetur ab ipso de condigno, & ex justitia, ut tenent tamquam probabiliter a Trullench, aliique apud b Bardum, an potius de congruo ex liberalitate, & misericordia, ut tamquam probabiliter tenent e Soto, aliique, quos sequitur ibidem Bardus, quamque valde rationabilem existimat Bellarmianus, ut item, an Deus illam acceptet infallibiliter, ut tenent consequenter debent Trullench, aliique cum sequentes; an vero infallibiliter, ut tenent alii eum Soto, sunt Quæstiones Theologiæ videndæ apud prædictos, & apud e Suarium.

§. II.

Conditiones requisitæ pro Bulla defunctorum.

1. **O**missis iis, quæ pertinent ad animas illorum, qui ad Bellum contra Infideles proficiscuntur, vel eorum, qui ad idem Bellum Milites destinant; nostrum erit, de hodierna tantummodo communi Praxi loqui, qua Fideles, data eleemosyna (modo quo supra diximus c. 16. §. unico n. 3.) Indulgentiam plenariam virtute Bullæ applicant pro defuncto, hoc est pro anima existente in Purgatorio.

Hoc autem initio ne te prætereant duo, Primo, hanc Indulgentiam, quæ per hanc Bullam confertur, esse diversam ab illis Indulgentiis stationum explicatis in superiori-

bus,

a supra
c. 10.

bus, quæ possunt etiam, ut ibidem vidimus, pro Defunctis applicari. Secundo, à Fidelibus solum designari Animam, cui est applicanda Indulgentia, ac à Pontifice illam impartiri, ut late diximus eodem cap. 10. §. 4. num. 2.

2. Quoniam autem hæc Defunctorum Bulla est pars Bullæ Vivorum, ideo potest bis sumi modo dicto cap. 16. n. 2. Debet item accipi, acceptari, ac retineri, seu conservari, modo, quo de Bulla Vivorum supra decrevimus cap. 13. §. 2. & sequentibus.

3. Quid de inscriptione nominis? Respondeo propter eandem rationem, quia hæc est pars Bullæ Vivorum, idem dic, quod de inscriptione dicti nominis diximus ibidem.

4. Certe praxis est, in illa scribi nomen, tum ejus, qui Bullam accipit, tum ejus, pro cuius anima accipitur. Verba hujus Bullæ, quæ in Regno nostro distribuitur, sunt sequentia.

Per quanto voi, Pietro Romano, d'astino due Reali di plata (cioè d'argento) ch'è quello, che sta tassato, e dichiarato per noi il Dottor D. Pietro Paceco Commissario Generale della Santa Crucata à beneficio dell' Anima di Bernardo Amodeo, e ricevestino in voi questa Santa Bulla, li è concessa l' Indulgenza sopra detta, &c.
Jam vero proprias difficultates ad Bullam hanc pertinentes, hic subnectamus.

PRIMA DIFFICULTAS.

An qui Bullam Defunctorum accipit, oporteat esse in statu gratiæ, ut Anima proficiat acceptatio, & applicatio pro illa?

5. Respondeo, valde probabile esse non oportere propter rationem dictam c. 10. n. 3. sed quia alii sustinent oportere, ideo providum est consilium, ut proxime moriturus committat hæredi, ut sumat pro ipso, quando morietur hanc Bullam, nam quando deinde hæres illam accipiet, vel applicabit id faciet nomine alieno, non proprio, unde certò non requiretur in hærede status gratiæ. Quemadmodum si meo servo peccatori jubeam elemosynam pauperi dare, nihil mihi officit ejus peccatum, quia non agit nomine suo, sed meo. Aliud simile consilium habebis infra num. 7.

An hæc Bulla possit applicari pro multis Defunctis?

6. Respondeo. Ita putat Mendo, b quo pacto Indulgentiæ fructus divideretur in illos plures pro rata. Sed illum audire non possum, si quidem in Bulla hac, quæ distribuitur, expresse ponitur ut modo vidisti, (*pro anima talis persone*) ergo solum pro una applicari potest, cui rationi nimis frigide ipse Mendo responderet, dum dicit, id poni, quia communiter Fideles pro una anima solent applicare.

TERTIA DIFFICULTAS.

Quanam ratione faciendæ est Applicatio?

7. Respondeo, modo duplici, vel nimirum primo, si qui accipit Bullam determinet ipse, vel alius talem animam, vel Secundo, si dicat, seu intendat, se velle liberare illam animam, quam determinabit Deus. Ita docet Mendo. c

At quando nam Anima liberabitur, quando accipitur Bulla, an quando applicatur? c Idem. Respondeo, si Bullam recipiens, erogata, seu c. d. 13. promissa, modo suprascripto, elemosyna, si n. 14. mul applicat, tunc liberabitur, at, si prius accipiat, sed inde ad tempus applicet, sane liberabitur, quando applicat. Ratio est, quia ultimum requisitum est applicatio. Unde, si tu, dum Bullam accipis, non sis in gratiæ statu, expediet non applicare tunc, sed quando eris in gratia, ut nimirum securius opereris, propter illam opinionem, quæ requirit in Fideli gratiæ statum, ut is operetur utiliter pro Defuncto.

Nota, semel facta applicatione pro anima v. g. Petri, te non habere potestatem applicandi alteri, quia facta à te applicatione, jam suum effectum adæquatè habuit tua Bulla:

QUARTA DIFFICULTAS.

An pro hæc Bulla Defunctorum requiratur dari Elemosynam?

8. Respondeo. Requiritur, ita enim explicuit, seu taxavit Commissarius, cui data est taxandi potestas.

Illud

Illud tamen ne ignorato, pro hac Bulla sufficere eandem quantitatem elemosynæ pro omnibus, sive privatis, sive insignibus personis, & quidem in nostro Regno duos Reales. Ratio est, quia pro viventibus distinctionem apponit Commissarius inter privatas, & insignes, non autem pro Defunctis: & merito, quia voluit illis sanctis animabus favere liberalius.

QUINTA DIFFICULTAS.

An hac Defunctorum Bulla possit sumi pro existente in alio Regno?

a Ludov. à 9. Cruce de Bull. in ipso Proc. **R**espondeo verbis Ludovici à Cruce (Concedit, inquit, S. Pontifex, ut qui hanc Defunctorum Bullam sumpserint, possint eam cuicumque anima in Purgatorio existenti applicare, dummodo duos argenteos in subsidium Belli contra Infideles solvant, &c. Nota illud cuicumque anima? Vivus ergo recipiens Bullam, debet esse in Regno, ubi Bulla promulgatur, non autem necessario ille, cui applicatur, vel applicanda est indulgentia.

SEXTA DIFFICULTAS.

An hac Indulgentia possit acquiri pluries pro Defuncto?

Respondeo, solum semel cum una Bulla, & iterum cum alia, sed non tertio cum tertia, &c.

Illam autem opinionem Trullench putantis, quoties cum una Bulla applicatur à Fidele, qui Bullam hanc accepit, hæc Indulgentia, quoties Indulgentiam acquiri pro anima, mihi videtur opinio nimis fictitia, nam cur requiritur nova concessio Pontificis, ut bis hæc Bulla sumi possit, qua iterum acquiratur Indulgentia? & cur Fideles nunquam hac Praxi, quod sciamus, usi sunt?

11. Illud occasione hac solet inquiri, cur bis in anno potest utiliter sumi hæc Bulla? Immo cur fructuosum est, altero & altero anno pro eodem defuncto subinde Bullam sumere. Ratio dubitandi est, quia, si per unicam Bullam semel habita Indulgentia, Deus liberat animam, jam non est opus alia secunda, multo minus tertia, &c.

Respondeo. Sanè cum fructu pluries Bullæ

sumuntur, quia possunt concurrere circumstantiæ, ob quas per priores Bullas non acquiratur Indulgentia: ut si accidat, non esse causam sufficientem, ad illam Indulgentiam concedendam, si non sit in gratia, qui Bullam suscipit, applicatque (nam non est, nisi in opinione, quod in prædicto non requiratur gratia) denique si Deus non acceptet (est enim in simili opinione, an Deus infallibiliter nec ne acceptet, ut §. præced. n. 3. indicavimus) Addit Castropalaus b. n. in nem sci. b. *Castr. de re posse, an opera ad Indulgentiam requisita Bull. p. 12. ipse exequatur, pro ut Pontifex intendit, & num. 4.* necessarium est ad Indulgentiæ valorem, & rursus numinem scire an, etiam te ignorante, elemosyna erogata pro Bulla sit aliena, vel, an Depositarius, seu distributor tibi dederit Bullam alterius; vel, an ipse sit raptor, simulator, vel non legitimus Minister. Præstabit igitur iterata Bullarum acceptio, non pro defunctis modo, verum etiam pro viventibus. Quod dicitur est de his Indulgentiis per Bullam, dic universaliter de aliis Indulgentiis, prudenter nimirum eas, pluries, & pluries sumi. Hactenus de Bulla Defunctorum satis.

CAPUT XVIII.

De Bulla Compositionis.

Per hanc Bullam concedit Pontifex Fidelibus etiam Religiosis, & siquidem diximus *c. Castr. de supra c. 3. §. 2. n. 12.* Religiosos posse omnibus Bullæ Cruciatæ Privilegiis frui, præter usum *p. ultimo, laeticiniorum, & quæ ad Sacramentum Pœ-nitentia pertinent* (ut si forte habeant aliquid ex bonis male ablati, vel retenti, facta elemosyna, positisque conditionibus mox explicandis, possint illa omnia sibi tuta conscientia retinere.

Hujus autem concessionis Justitia & honestas, ut etiam potestas Pontificis ad illam exhibendam hic à nobis, qui solum ad praxim intendimus, tamquam certa supponitur, videnda si placet apud Trullench, Bardi, Ludovicum à Cruce, aliosque hujus Bullæ diligentes explanatores.

Porro verba Pontificis hanc compositionem concedentis hæc sunt. *Vt possit Commissarius componere super illicite habitis: nec novæ super medietate legatorum omnium, quæ propter male ablata facta sunt, si Legatarii*

per

per annum in exactione negligentes fuerint, ac super illis quæ facta erunt (hoc est, quæ inveniuntur esse iam facta) & quæ dicto anno durantes fuerint, si Legatarii inveni non potuerunt, nec non super male ablatis, & per usurariam pravitatem, aut aliter male acquisitis, si in omnibus præmissis casibus (præterquam dicta annalis negligentia) persona, quibus restitutio, seu solutio faciendæ est (præstato per restitutorem Iuramento de diligentia per eum facta pro inveniendæ Legatario seu Creditore, & minime inveniendæ) non reperiantur; possit, inquam, Commissarius componere, & ita debitores liberari.

Et paulo post.

Ita etiam datur facultas eidem Commissario componendi cum eis, qui ad restitutionem fructuum ex omissione horarum Canonicarum tenentur; ita, ut quantitas compositionis, pro medietate, Ecclesie, vel aliis locis, quarum, vel quorum ratione Horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate, in subventionem hujus negotii detur.

§. I.

Explicatur Caput illud Primum se componendi, id est super illicite habitis, & super male ablatis aut aliter male acquisitis.

Illicite habitæ, seu retentæ sunt, quæ quamvis sine peccato, propter bonam fidem, vel ob justum contractum, vel ob aliud habitæ olim fuerint, suo tamen tempore restituta non sunt. Male vero ablata sunt illa, quæ cum peccato, & iniustitia surripere fuerint, nec Domino reddita, quod posterius magis magisque enotare volens Pontifex addidit, & per usurariam pravitatem aut aliter male acquisitis.

2. Pro his igitur format Generalem hanc Regulam Trullench. a Compositio, de qua loquimur, generaliter fieri potest in omni eventu, in quo constat, Restitutionem faciendam esse ratione rei male acceptæ, vel iniuste retentionis, duabus conditionibus concurrentibus, prima, ut, facta debita diligentia, Dominus certus, aut ejus hæres non appareat, (quam primam conditionem paulo post §. 5. nos illustrabimus.) Secunda, ut hæc bona ablata non fuerint ex confidentia hujus Bullæ. De qua item conditione nonnulla nos addemus non multo post §. 7. v. 4.

3. Proferuat, & illam aliam Regulam Do-

ctores apud eundem Trullench. b & Delugo b Trullit e Quotiescumque aliqua cedunt Pauperibus, l. 3. dub. 4. vel Locis Piis, hoc est deberent illis distribui, num. 4. potest fieri compositio.

Signate dictum est (cedunt) non vero dictum est (debentur) id quod sic explicat, Andreas Mendo. d Si restitutio faciendæ sit Ecclesie, (ait) ex eo, quod fraus aliqua in illam patrata est, non potest debitor componi per Bullas, quia à Pontifice, & Commissario non conceditur compositio de bonis, quæ certo Domino debentur, hic certus est Dominus, nempe determinata illa Ecclesia. Nec conceditur de omnibus bonis pertinentibus ad pia opera, quorum Pontifex est administrator, sed de his, quæ non sunt ablata ab ipsis piis operibus & tamen restitutio esset ei faciendæ, vel quia Dominus non est certus, vel quia bona turpiter acquisita sunt, & proprio Domino non sunt reddenda. Hinc si quis abstulisset bona pertinentia ad Ecclesie fabricam, non posset per Bullam componi, sed deberet ipsi fabricæ restituere, &c.

Prædictarum Regularum ratio illa est, quia de his Pontifex Summus, ut administrator rerum etiam temporalium, quando ad bonum animarum faciunt, modo à Doctoribus latius explicato, potest disponere, atque adeo de illis compositionem concedere.

Jam vero, ut quæ sunt in titulo hujus §. explicarentur, apposuit Commissarius Cruciatæ multos casus in ipso Summario vulgari, quod compositionem postulantibus distribuit, qui breviter sunt sequentes.

De acquisitis cum peccato.

ET quidem quoad male ablata, quæ ex iniusta receptione, vel damnificatione debentur. Potest Primo Compositio expediri, (ait Commissarius) si Judices, si Advocati, si testes, si Notarii, si similes Officiales aliquid iniuste receperint, ita, ut secundum Regulas Restitutionis restituere incertæ personæ obligentur; satisfacto semper illo, cui damnum fortasse ab ipsis illatum est. Nota, aliquos & Doctores compositionem hanc Judicibus concedere solum super accepta ob administrationem Justitiæ in causis temporalibus: Sed Castropalaus f concedit, etiam in spiritualibus. Illum lege.

5. Secundo, si quis iniuste aliquid receperit, ut intercederet pro iniusta sententia, restituro semper damno parti læsæ.

Ter-

a Trull. in
expos. Bul.
compos. l. 5
c. 19.

c Trull.
l. c. cap.
Henry
part. 1.
c. 31.
f. Cast.
ad ide.
propri.
dentis

6. Tertio, si in ludo per fraudem aliquid injuste quis acquisierit ab eo, quem nunc invenire non potest.

Nota, si tu forte luseris cum Beneficiario, vicerisque illam parrem superfluam, quam is tenetur distribuere Pauperibus, doceri à *a Delugo*, dictam partem deberi pauperibus, atque adeo posse, te de ea componi; at doceri à *b Bardi*, pauperibus non deberi, acque componi te posse. Ratio hujus posterioris sententiae, quam libentius sequor est, quia, cum sit hodie probabilis opinio Beneficiarium esse Dominium, etiam illorum bonorum, quæ ipsi sunt superflua, jam à te scitur Dominus, puta beneficiarius, ergo illi, non vero pauperibus restituere debes, si per fraudem vicisti. Quod si vicisti sine fraude, illa tibi retine, quia ea habuisti à Domino suæ rei: esto beneficiarius peccaverit, sic ludendo, & fortassis etiam tu, si sciens cooperatus es eum illius peccato.

7. Quarto, si ob fictam paupertatem, vel similem fictionem aliquid recepisti, quod restituere obligeris.

8. Quinto, si quid debeas ob damnum, quod venando, piscando, pascendo, vel alio modo alicui intulisti, semper accerto eo, cui damnum illatum est.

9. Sexto, si honesta mulier [non publica meretrix] aliquid ob turpem usum habuerit.

10. Septimo si per injustam venditionem, vel emptionem vini, vel aliarum rerum, si ve frans fuerit in mensura, si ve in alio &c.

De acquisitis sine peccato, ubi de Inventis.

11. Quoad rem acceptam Potest, primo, fieri compositio, si quis habeat pecuniam, vel aliud incerti Domini apud se depositum.

12. Secundo, si ex contractu, vel quocumque alio capite aliquid quis incertæ personæ debeat.

13. Tertio, si quis aliquid habeat, quod casu in venerit, nec sciri possit Dominus, hæc autem alicubi esse à Rege, & sub præcepto, vel excommunicatione à Pontifice applicata Ordinibus Sanctæ Mariæ de Mercede, vel Sanctissimæ Trinitatis ad redimendos Captivos, unde non posse de illis componi, contendit *c Ludovicus à Cruce*. Verum nos sequimur alios Doctores à cum quibus.

Tamburinus de Sacramentis.

14. Dico Primo. Casu Inventæ, si post debitam diligentiam inveniri Dominus non potest, probabilissimum esse, posse ea sibi aservari ab Inventore cum intentione ea Domino reddendi, si is comparterit. Ratio est, quia nec ex jure naturæ, nec ex jure positivo probari potest oppositum, modo dictum animum habeat Inventor. Id fufè probat *Mendo* l. c. au. 17.

Addit idem *Disp. 14. c. 17. n. 182.* Idem esse de bonis naufragantium, eo ipso enim quod inveniri non potest eorum Dominus, sunt æque bona inventa, & excommunicatio in Bulla Cœnæ solum loquitur, cognito, vel comparente Domino.

15. Dico Secundo, nec ullam esse in conscientia obligationem reddendi bona incerta inventa si ve animata, si ve inanimata, Cruciatæ, aut prædictis Ordinibus. Ratio est, quia si Inventor ea licite, juxta hanc opinionem retinet, non cadet in ipsum, nec præceptum, nec excommunicatio, quæ solum sunt lata juxta aliam oppositam, quæ certe probabilis est.

16. Idem *Mendo* d. *Disp. 33. n. 23.* docet, posita præscriptione (quæ ponitur post certum tempus à lege definitum, de qua passim Jurisconsulti) non obligari inventorem reddere rem inventam Domino comparenti, quia per præscriptionem legitimam is acquisivit rei Dominium absolutum; sic concedentibus legibus Præscriptionis.

17. Sed difficilis mihi est hæc Decisio, ad legitimam enim præscriptionem requiritur, ut res à possidente teneatur tamquam sua absolute, & non nomine alterius; at hic inventor nomine Domini possidet, dum eam retinet sub conditione, donec Dominus comparterit, non vero absolute, & nomine suo. Sed redeamus ad nostra.

18. Ex dictis patet, te non indigere compositione pro prædictis inventis in nostra opinione, indigere autem in alia probabili, quam hic sequitur Commissarius.

19. Hi sunt prædicti casus in Summario collecti, in quibus semper intellige, quando facta debita diligentia, ignotus est Dominus, ut item semper intellige, quando is, qui ea habet, restituere obligatur. Quod advertitur, quia Commissarius in multis ex prædictis casibus enumeratis, secutus est opinionem probabilem, quod illa bona restituerenda

ff

recuda

tuenda sint, ut V. G. in muliere dante usum sui corporis, & in rebus casu inventis, ut modo dictum est & c. Nam cæterum quando ad est opinio probabilis, quod restituenda non sint, potest quilibet hanc sequi, & sic de compositione non esse sollicitus. Et quidem Trullench, Bardi, & Mendo latius in expositione hujus Bullæ (utiliter quidem) agunt de casibus, quando prædicti obligantur restituere, quando non item: sed quia id, est digredi ad alias materias, ideo ab his mihi abstinendum hic omnino fuit.

§. II.

Explicatur illud secundum Caput. Super medietate legatorum.

1. **E**Xfiguratione casus id facilius doceberis. Titius in sine vitæ cognoscens seu dubitans apud se esse summam centum V. G. aureorum ex male ablati (ut exoneret suam conscientiam) legat, Ecclesiæ S. Petri, vel Paulo pauperi summam illam. Accidit autem, ut illa Ecclesia, seu ejus Rector, & pauper ille, fuerint negligentes per annum nequaquam exigentes à Titii hæredibus ejusmodi legatum. Ajo, hos Titii hæredes posse super medietate hujus legati, hoc est supra quinquaginta aureis se componere per hanc Bullam, data tamen alia medietate illi Ecclesiæ, vel Pauperi, legatariis.

2. Nota autem hic Primò, in hoc casu non requiri incertitudinem Domini, nam in aliis requiritur (ut supra dictum est) Dominum esse ignotum. Sicuti etiam, non requiri dicitur §. 4. in omittente horas Canonicas. Quod autem etiam si notus sit Dominus, possit hanc compositionem concedere Pontifex non solum pro legatis faciendis in illo anno post promulgationem Bullæ, quod concedunt omnes, verum etiam pro legatis jam factis ante Bullæ promulgationem, quod negat Delugo, lege apud Bardi etiam hoc posterius concedentem.

3. Nota secundo, debere intercessisse negligentiam Legatarii; unde si ejusmodi legati notitiam sine sua culpa nequaquam is habuit, non currit adversus illum prædictus annus, nisi à die notitiæ legati.

4. Nota Tertio, male ablata, pro quibus constituta diximus hæc legata, non debere

esse facta ob confidentiam Bullæ, tunc enim, ut dictum est, compositio nulla conceditur.

5. Nota Quarto id, quod advertã §. 7. n. 5.

6. Nota Quinto Si summa medietatis legati excedit summam centum mille maravedis hispanicarum, seu unciarum Sicularum 128. tar. 20. & gr. 6. (id quod mox explicabimus clarius §. 6.) de excessu debere fieri compositionem immediate cum Commissario, si non excedit, sumi posse tot Bullas, quot §. eodem definiemus.

7. Porro, cum certum sit apud omnes, hæredem, ne supprimat rem alterius, debere admonere legatarium de legato ipsi à Defuncto relicto (si aliunde is non sciverit) ut à die notitiæ, ut diximus, currat prædictus annus. Inquires, quemnam admonerebit, si legatum factum est Pauperibus, vel pio loco in communi?

Respondeo. Admonet Procuratorem pauperum, vel Rectorem loci pii, vel Episcopum, vel breviter illum, qui curam habet de his legatariis, quibus Defunctus voluit prodesse. Ita Mendo disp. 34. c. 4. n. 56.

Inquires iterum. Si dicti Procuratores sint negligentes; unde post annum amittat locus pius V. G. medietatem legati, ex eo, quod hæres se composuit, ad quid Procuratores, obligabuntur? Respondeo. Sine dubio, ad restituendam tali loco illam medietatem amissam, si per culpam ipsorum gravem ea amissa est. Semper suppono, hos esse Procuratores ex officio, & ex stipendio, vel quia muniti suo est annexa procuratio, nam si eam ex caritate gerant, quamvis peccaverint, ad restitutionem non tenebuntur. Ita Mendo ibid. n. 37.

§. III.

Explicans Caput illud Tertium. Ac super illis legatis, & c.

1. **S**I quando adsint legata quæcumque, tamen si non fuerint facta ad exonerandam conscientiam; legata, inquam, sive facta ante Bullæ promulgationem, sive quæ fient post illam, durante anno tuæ Bullæ, quæ quidem legata tu, utpote hæres legantis, solvere legatariis ad assensum teneris, si tamen dicti legatarii, adhibita morali diligentia, in veniri non possunt, poteris tibi consulere per hanc compositionem, non solum quoad partem,

verum

verum etiam quoad totum. Hæc enim cum sint in hoc casu incerti Domini, debentur Pauperibus, atque adeo sunt compositionis capacia. Differt hic casus à præcedenti in duobus, nam in præcedente notus erat Dominus. Et legatum factum erat ad exonerandam conscientiam, quæ duo non sunt in casu præfenti.

2. Nota autem hic Primo, si summa excedit decem mille maravadi Hispanos mox explicandos §. 6. debere fieri compositionem per Commissarium, si non excedit posse per tot Bullas, quot mox eodem §. 6. dicemus. Et subadverte, quando compositio fit per Commissarium, debere ejusmodi hæredem jurare se diligentiam moralem adhibuisse ad inveniendos legatarios modo universaliter explicando §. 5. sine, quod Juramentum non requiritur, cum per Bullas &c.

5. Nota Tertio. Quod dicitur de legatis prædictis incertis, dic de fidei commissis incertis, nam legata, & fidei commissa saltem in hoc equiparantur, ut recte Villalobus, a aliique.

a Villalob. 4. Nota Quarto id quod infra dicam §. 7.

11. 29. nu. 22. Mendo num. 5. 5. Nota Quinto si Cajus v. g. determinatæ personæ Titio v. g. legat aliquam summam, quam à Titio furatus fuerat, vel quomodo-cumque ab illo habuerat, nõ posse prædictos Caii hæredes uti Compositione, quia tunc certus est creditor, & legatum illud potius est restitutum, quam vere legatum.

Si Defunctus habebat bona, super quæ poterat componi, an de iisdem possit componi hæres, dicam mox §. 4. num. 13.

§. IV.

Explicat illud Quartum Caput. Et super fructibus debitis ex omissione Horarum Canonicarum, & fructibus ex redditibus Ecclesiasticis male perceptis.

b Mendo d. 34. c. 3. c Trullen. l. mox cit. d Bardi p. 3. tr. 5. disp. 2. c Trull. l. 3. de Bulla c. 2. 1. Siquis Ecclesiasticus Beneficiarius non recitavit Horas Canonicas, vel Beneficium habuit sine titulo, vel aliud non Canonicè obtinuit, & tamen fructus Beneficii percipit, cum injuste perceperit, debet eos restituere, sed b potest uti hac compositione, de qua loquimur, (quantum debeat restituere; qui omittit Horas Canonicas vide Castropalaum c Trullen d Bardi. e)

Idem si excommunicatus, vel suspensus, vel

Irregularis eos fructus perceperit, idem, inquam, dic in sententia eorum, & in casibus illis, in quibus vide Trullench f aliosque. Idem f Mend. quod dicitur de beneficiario non recitante disp. 34. Horas, dic de Pensionario,) propter eandem c. 2. n. 28. rationem) non recitante officium B. Mariæ Virginis.

2. Hic autem est quædam conditio observanda, ut ultra duos Reales, quos ejusmodi beneficiarius debet erogare pro una Bulla, quæ remittit ipsi mille maravadi Hispanos. mox explicandos §. 6. debeat dare alios duos Reales Ecclesiæ in qua est Beneficiu, pro quo compositio expeditur, & sic pro aliis singulis Bullis quibus indigebit beneficiarius. Quod si summa à Beneficiario male percepta excedit decem mille maravadi eodem §. mox explicandos, unde debeat compositio immediate fieri cum Commissario, summa compositionis debet dividi, cujus altera pars media detur in subsidium Belli, altera tribuenda est pari modo Ecclesiæ, ubi est beneficium, Hunc sensum faciunt illa verba Summarii vulgaris, quod in nostro Regno distribuitur pro hac compositione *Che habbi da daro altri due Reali alla fabrica della Chiesa del Beneficio Etc. e volendo si componere di piu' s'offerui l'ordine dichiarato di sopra.*

3. His declaratis, Nota primo, super Distributiones quotidianas, si quando quis, cū non interfuerit Choro, illas tamen accepit, non posse fieri compositionem, Ratio est manifesta, quia hæ accrescunt interessentibus, ergo cum Dominus sit certus, non est locus compositioni.

g Henr. Rod. Lud. à Cr. cum Trull. l. 3.

4. Idem propter eandem rationem dic de fructibus beneficii cujuscumque, quando ex speciali statuto, vel consuetudine legitima aliis sint attributi. Lege Andream Mendo, qui tandem concludit, id esse, saltem tamquam tutius amplectendum.

5. Nota Secundo, nec item posse fieri compositionem super redditus, quos forte perceperunt Parochi, vel Episcopi non residentes ultra tempus ipsi à Tridentino i concessum. i Trid. sess. Ratio est, quia ibi Concilium prohibet, ne de iis fiat compositio; & ex alia parte non apparet in Bulla hæc revocari hujusmodi prohibitionem.

h Trull. eū aliis ibid. i Trid. sess. 23. c. 2. de Refor.

6. Idem recte docet Ludov. à Cruce de fructibus non rite perceptis ex beneficiis incompatilibus, quia ex Tridentino citato non

residentes non possunt, ut modo dictum est, componi: at ille qui habet duo Beneficia incompatibilia non potuit in utroque reside- re, & ita testatur dictus Ludovicus, respon- disse Commissarium Cruciatæ de hac re in- terrogatum; sed bene notat Mendo *a* posse componi de fructibus beneficii, ubi forte re- sedit, quia, quoad hoc, non repugnat Triden- tinum.

*a Mendo
d. 34. c. 3.
nu. 36.*

*b Trull.
l. c.*

7. Nota Quarto, quid de fructibus benefi- cii vacantis? Respondeo, De his fusè loquen- tem legi posse Trullen. *b* qui denique ait, fru- ctus tempore veræ vacationis provenientes, in sententia multorum, debere successoribus, vel convertendos esse in Ecclesiæ utilitatem, atque adeo cum sic certi sint creditores, non habet (ut aliqui censent) locum compo- sitio.

*c Idem l. c.
cui addit
Mendo d.
34. c. 3.
n. 42.
d. Suar. l.
4. de Re-
lig. c. 53.
n. 26.*

8. Dixi (ut aliqui censent) nam ceterum ipse idem Trullench *c* putat, etiam super fru- ctibus veræ vacationis prodesse compositionem, tamen si successoribus ii deberentur (de qua tamen re, hoc est cui debeantur tales fructus est solennis questio: & tandem Sua- rez *d* dixit consuetudinem legitimam cu- juscumque loci esse servandam.) Ratio prop- ter quam super his compositio possit expedi- ri, est, quia adhuc antequam successor il- los sumat, sibi que vendicet, sunt in disposi- tione Pontificis, qui Commissario delegavit potestatem super illis compositionem concedendi.

*e Lud. à
C. r. d. f. 3.
dub. 18.
Trull. l. 3.
c. ult. fi-
ne.*

9. Nota Quinto, non posse *e* expediri compo- sitionem super stipendiis pro Missis cele- brandis male perceptis: nã constat, eas Missas esse celebrandas pro iis determinate sive vivis, sive Defunctis, pro quibus ii intenderunt, qui stipendia seu eleemosynam tribuerunt; quare etiam si tu illorum non recorderis, neque illos seias; personæ in certâ nequaquam sunt, cum à Deo, ad quem pertinet earum fructum con- cedere, satis, superque noscantur.

10. Nota Sexto. Quid de beneficiario cum distractione voluntaria horas Canonicas recitante? Supponendo eam sententiam, qua docet recitantem cum voluntaria distractio- ne non satisfacere in conscientia obligationi, quam inducit vel ipsa ratio orationis, vel Ec- clesiæ grave præceptum;

Respondeo. Aliqui hunc negant, compo- sitione indigere; alii qui affirmant: Ratio affir- mantium est, quia ad orationem cum atten-

tionem faciendam obligatur beneficiarius, at- que adeo, cum peccet, nec ponat, quod ab ip- so ratione beneficii requiritur, contra iustitiã operatur; unde cum obligetur fructus sic per- ceptos restituere, indigebit compositione, vel eos Ecclesiæ restituat. Ratio negantium est, quia esto is peccet contra Religionem, non tamen contra iustitiã, jam enim externe re- citat, ad quod solum vi beneficii teneri vide- tur. Utraque sententia est probabilis, lege Bar- di *f* & ab eodem citatum, & non in omnibus approbatum Andreã Mendo.

Huc reducitur illa Questiuicula An Offi- cium hodie omisum à similibus Beneficia- riis, si cras ab eodem suppleatur, recitando Of- ficium duplicatum, satisfaciatur, quoad iusti- tiã, etiam pro hodierno die, & sic nõ indigeat compositione pro ejus omissione. Respondeo. Ita *g* putat Suarez cum nonnullis aliis; sed *g* Suarez certe oppositum *h* est omnino tenendũ, quia Officium est additum ab Ecclesia huic diei, quo elapso, nulliter, quoad diem hunc, sup- pletur. Neque obstat altero die suppleri ali- quando posse Missam, quam hodie celebrare *e*, debeat beneficiarius, nõ obstat, inquam, quia Missa regulariter non est addita à dantibus pro ea eleemosynam huic diei, quia ab ipsis solum spectari solet utilitas, & fructus Missæ, quæ regulariter æque habentur altero die. At Officium additum est huic diei ab Ecclesia, quæ respexit ad hunc præcise diem, ne scilicet dies illus præteriret sine religioso cultu per Officium.

12. Nota Septimo, An Hæres defuncti be- neficiarii possit utiliter se componere de fru- ctibus male ab ipso beneficiario perceptis, & nunc jam à dicto hærede alias legitime pos- sessis? Respondeo, nõ posse existimat Delugo, quia compositio pro debitis certis non vide- tur esse concessa, nisi illi, qui ea debita perso- naliter contraxit, at hæc debita contraxit be- neficiarius, non hæres. Verum Bardi *k* conten- dit, posse, donec aliud non declaret Com- missarius Cruciatæ, quia non apparet in Bul- la, compositionem pro debitis certis esse con- cessam, qui illa immediate con-

13. Atque, hac posita Decisione, multo ma- gis sequitur, universaliter hæredem posse se componere super omnibus illis bonis, sive male perceptis, sive male retentis, super qui- bus poterat se componere Defunctus, dum

inter

inter vivos existebat, nam ad hæredes proveniunt bona Defunctorum iisdem qualitatibus affecta, quibus apud Defunctos erant.

§. V.

Explicatur illud, si facta diligentia non invenitur creditor.

Domini. Sed adverte, hoc tunc locum habere, quando non speratur, fore opportunum tempus eam restituendi Domino, & quando debitor non tenetur illas expensas facere.

Quod ultimum ideo dicitur, quia quando res est illicite à te acquisita debes regulariter tuis expensis (si habeas unde) mittere ad Dominum juxta alibi à me dicta, & consequenter non suffragabitur tibi compositio.

5. Nota Tertiò. Quid si sub dubio debeant aliquam summam Titio V.G. Creditori mihi satis cognito, sub dubio, inquam, an illi debeam decem, an quindecim, an viginti, an nihil? Respondeo. Putat Henriquez à debere Titio aliquid juxta prudens judicium. Spectato dubio, & spectata rei quantitate, de reliquo autem posse componi. Cujus Decisionis illam rationem redderem, quia de eo, quod est reliquum, vere nescitur Dominus.

6. Inquires Quartò, Si quis vendens V.G. vinum, sciat, se decem aureos per fraudes furripuisse in hoc oppido, vel vicinia; ignoret tamen personas peculiarias quibus damnum illatum fuit, uti ne, ac sem compositioe potest? Si enim eas noscendi spes elucet, debet diligentiam apponere, illisque inventis rem reddere, nec tunc licebit, ut toties diximus, ad compositionem confugere.

7. Respondeo. Villalobos sputat, non esse tunc compositioni locum, sed obligari vendentem restituere summam furreptam Communitati, vel vendere vilius in illo eodem loco.

Addit Castropalaus g hanc sententiam sequens rationem illam, quia tunc Communitas est læsa, quæ, cum sciatur, ipsi est restitutio facienda, quo sic læsis, quantum fieri potest, satisfiat.

8. Verum distinguendum omninò est. Si damnum illatum fuit Communitati, accipiendo ab illius V.G. Thesaurò, vel ab aliquorum cumulo, quia Communitas est læsa, ipsi Thesaurò, seu cumulo facienda est restitutio, ut qui damnum passi sunt, refarciantur.

At si furtum fuit factum ex bonis variorum Civium, qui cognosci non possunt, tunc et tunc pars læsa est incerta, nam ut rectè Delugo h notat nihil refert, scire, esse alicujus ex illa Civitate seu communitate, si enim id factis esset, usurarii & furis debita non essent incerta, quia licet, quinam sint ab ipsis læsi, ignorentur, scitur tamen ex qua Civitate sint.

1. Præter illud de medietate Legatorum ex negligentia Legatarii, & præter dicta de fructibus receptis in omissione horarum Canonicarum, semper in aliis requiritur, sicut supra dictum est, ut constet creditorem esse incertum, seu ignotum. Id autem constare debet per diligentiam morali modo factam, hoc est, ut adhibita sit ea diligentia, quam vir bonus, & timoratus in simili casu, consideratis, quantitate, & qualitate rei, apponeret in re sua; non enim eadem diligentia sufficit ad querendum Dominum prioris Adamantis; quæ ad Dominum unius, vel alterius aurei. Et quidem de hac sufficienti diligentia exhibita, debet à debitore fieri Jamentum, quando fit compositio immediate cum Commissario, quando autem fit per acceptionem Bullarum, satis est, ut ipse debitor sit certus, illam fecisse, & hanc esse praxim, affirmat, & signate Trullench.

2. Nota hic primò. An dicendus sim esse certus, an incertus, si sciam rem, quam ego habeo, esse alicujus ex duobus vel tribus, vel quatuor, nesciã verò cujus in particulari? Respondeo, hæc dicendum esse certum; quare tunc res est dividenda inter illos pro rata dubii.

3. Quid si dubium versetur inter decem, quindecim, viginti, centum? Respondeo. Cum hæc res debeat morali & humano modo pensari, debet prudenti Judicio, spectata qualitate personarum, rei que quantitate, discerni, an sit tantum dubium, ut res illa ad certitudinem potius, quam ad incertitudinem vergat.

4. Nota Secundò. Quid si creditor certus sit absens? Respondeo. Tunc sanè, (ut rectè advertit Sotus c) is erit per se loquendo, certus; absentia enim Domini ejus certitudinem non tollit. Dixi (per se loquendo) nam id limitat Henriquez, & nisi res esset ad Dominum mittenda majoribus expensis, quam ipsa valeat, tunc enim æquiparatur rei incerti

c Henr. l. 7
de Indul.
c. 13. §. 56

g Castrop.
de Bull. p.
ult. §. 2.
nu. 15.

h Delugo
d. 6. de
Indul. n. 133

230
a Lib. 8. in sint. Vide quæ ego de hac re alibi dixi.
De. al. r. 4 9. Denique facta à me legitima Compo-
e. 1. s. 3. n. sitione, si forte appareat Dominus, ad quid me
 19. & 20. obligabis?

b Rodriq. Respondeo. Non b pauci affirmant, obli-
Villal. L. n. gari te, etiam ante sententiam ad restituend-
à Cruc. dum comparanti Domino id, in quod factus
quos citat. es dicitur. Ratio est, inquit, quia Pontifex
sed non se- per Compositionem nec intendit, nec inten-
quit. Trull. dere potest juri alieno præjudicare, quare il-
l. 3. d. 4. n. lam concedens, concedit sub conditione, si,
 8. seu donec, Dominus non appareat.

c Henricq. 10. Contra. c Non pauci affirmant, te ad
Bannez nihil obligari in foro conscientia, siquidem
Acosta ejusmodi Compositio facta est à Pontifice,
Tru. eos ci- qui cum sit primus administrator bonorum
1005. temporalium Fidelium, quando hæc concer-
 nunt bonum spirituale, potest disponere de
 rebus, &c. & re ipsa disponit sine ulla condi-
 tione, quæ certe gratis asseritur, cum in Bulla,
 ne vestigium quidem illius appareat. Et qui-
 dem, si id potest Princeps secularis per præ-
 scriptionem, cur non possit per Compositio-
 nem Pontifex? Item sicuti si distribuisses to-
 tum Pauperibus, nihil tu deberes postea Do-
 mino comparanti, ut omnes concedunt; Ita si
 per compositionem legitime tibi, & subsidio
 contra Infideles auctoritate Pontificia divisi-
 sti. Hæc sententia est à nobis promptius an-
 plectenda.

11. Dixi (In foro conscientia.) Nam quia
 Bulla Cruciatæ, quanta quanta est, solum re-
 spicit forum internum, posse te condemnari à
d Trull. l. c. Judice teneri Trullench. d ut rem reddas Do-
 mino comparanti, & tunc post sententiam,
 non verò antea, debebis justæ sententiæ pare-
 re, ac reddere;

12. Sed nihilominus valere etiam pro ex-
e Acosta terno foro, docet Acosta e cui assentitur De-
q. 95. lugo, f quia compositio est expedita absolu-
f Delug. d. tæ auctoritate Pontificis potentis liberare, at-
6. de Jusf. que sine ulla restrictione liberantis debito-
nu. 105. rem.

13. Prudenter autem addit Bardi, valere
 quidem compositionem in foro externo, sed
 quia in foro eodem debet consistere, eam legiti-
 me fuisse expeditam, constare autem diffi-
 cile est, ideo regulariter illa non proderit, nisi
 in foro interno, semper enim creditor dicere
 poterit compositionem non fuisse factam su-
 per suo credito, non fuisse præmissam debi-
 tam diligentiam, &c.

*Explicatur quantitas, de qua quis componi
 valeat.*

1. **D**ux sunt viæ, per quas incedere potes
 ad compositionem acquirendam. Al-
 tera est per sumptionem tot Bullarum, altera
 per compositionem immediate faciendam
 cum ipso Commissario.

Si fiat priorè via, quantitas, super qua fieri
 potest compositio pro una Bulla, sunt duæ
 mille Maravadis, quæ in moneta Sicula sunt
 uncia duæ tarenæ quinque, & septem cum
 granis quatuor, seu sunt scuta sex, tarenæ quin-
 que & grana quatuor: fierique potest com-
 positio per sumptionem tot Bullarum usque
 ad quantitatem centum mille Maravadis,
 hoc est, usque ad uncias centum viginti o-
 cto, tarenas viginti, & grana sex, seu ulque ad
 scuta trecenta viginti unum, tarenos octo, &
 grana sex. Quare sumendo, vel simul, vel suc-
 cessive intra annum publicationis, quinquaginta
 Bullas, invenieris (si rectè ratione iu-
 bis) extinxisse dictam quantitatem centum
 mille Maravedis.

Nota, per unam, seu per singulas Bullas
 solvi debere Commissario seu Distributori
 Bullarum duos Reales à quocumque siue per-
 sona sit privata, siue insignis: hæc enim di-
 stinctio est, pro sumenda Bulla communi,
 non vero pro Compositionis Bulla.

2. Quod si summa, pro qua fieri postula-
 tur compositio, excedit dictam Summam
 centum mille Maravedis, tunc erit recurren-
 dum ad posteriorem viam, id est, erit conveni-
 endus Commissarius, ut ipse taxam suo ar-
 bitrio (nam non est definita pro omnibus)
 designet, juxta Personarum qualitates, &
 quantitatem Bonorum. Notat tamen Henri-
 quez, h solere designari decem, quæ à debi-
 tore in subsidium belli erogentur, pro singu-
 lis centenariis.

3. Inquires in hunc modum. Ego ex resti-
 tutione incertorum debeo mille uncias au-
 reas, vellem autem per priorè viam sumere
 Bullas quinquaginta pro extinctione uncia-
 rum Sicularum centum viginti octo, tarenor-
 um viginti, & granorum sex, quæ sanè est
 mihi utilior via, & pro reliquis per viam po-
 steriorem componere, me cum Commissario,
 possum ne?

Respon-

a Trull. d. l. 3. dub. 3. n. 2. & 3. Respondeo, validè & licitè posse. *a* Quia, & id signate concedit ipsa Bulla Compositionis, & ita praxis habet innixa in eo, quod Commissario non est limitata quantitas, de qua componere ad prædictum suum arbitrium possit.

4. Subinquires. Vellem pro tota Summa confugere ad Commissarium.

b Bard. p. 3. tr. 5. diff. 3. c. 3. n. 5. Respondeo confugito, ut liber, propter eandem rationem, & ita notat *b* Bardi.

c Bard. l. c. à nu. 9. 5. Subinquires iterum. Debeo ducentas uncias Siculas, mihi provideo de tot Bullis quot sufficiunt ad extinguendas centum; deinde aliquot post diebus sumo totidem Bullas pro aliis centum, legitime ne me gero? Respondeo. Nimis *c* te illegitimè geris: debes enim ad Commissarium pro posterioribus centum recurrere, si ve bona, si ve mala fide eam divisionem feceris, si ve etiam oblitus fueris invincibiliter, te debere ducenta. Ratio est, quia Privilegium, quod datur per receptionem tot Bullarum intrinsicè limitatum est, ad tantam limitatam summam materialiter, & non ad amplius.

§. VII.

Conditiones requisita pro recipienda hac Compositionis Bulla.

d Mend. d. 34. c. 5. n. 38. 1. Prima est, ut juxta dicta pro Bulla Communi, à Fideli baptizato (non est, necesse, ut existat in statu gratiæ, ut notat *d* Mend.) recipiatur Summarium hujus Bullæ à manibus legitimi Ministri, data elemosyna, quam diximus §. præced. num. 1. sine, & quidem impressum, & signatum nomine & sigillo Commissarii. Debet autem is, qui vult compositionem, existere in Regno, ubi Bulla promulgatur, vel ad illud personaliter declinare, juxta dicta superius de Bulla communi. Quare Neapolitanus V. G. qui Panormi incolit, vel obiter etiam per paucas horas Panormi manet, potest, dum manet, recipere hanc Bullam, vel componere cum Commissario, & consequenter liberari à restitutione bonorum, de quibus componitur.

e Trull. l. 2. dub. 2. 2. Secunda conditio ut inscribatur nomen: id, quod per occasionem clarè diximus supra cap. 15. §. 4. Non requiritur, autem, ut conservetur, quod etiam per eandem occasionem dictum ibidem est. Lege, si est otium,

Mendo, & Bardi, *g* qui contra hoc posterius *g* Bard. l. c. afferunt, & solvunt objectionem quamdam nobis non admodum necessariam.

3. Tertia, ut non aliena surripiat quis in confidentiam hujus Compositionis. Nota autem compositionem negari surripienti ex confidentia, non autem negari surripienti cum confidentia. Explico id asserendo verba Henriquez. *h* Non valet, inquit, Compositio, si *h* Henric. injustè hac bona quis occupaverit tamquam ex l. 7. de Inimmediato motivo, aut sine principali; At non dilgent. prohibetur Compositio, si jam decreverat furtis c. 34. facere, aut ea diutius teneat. Hæc ille, cujus sensus est, non prohiberi compositionem, si spes Bullæ inveniatur jam voluntatem furandi, non autem illam moveat ad furandum.

Esse etiam confidentiam, puto cum *Mendo disp. 33. nu. 43.* si quis quid furetur ab aliquo, sperans, fore, ut illum, quem nunc cognoscit, sit fluxu temporis ignoraturus.

4. Huc facit sequens quasiuncula. Si Petrus v. g. spe compositionis faciendæ, retineat bona hæc incerta, nec restituat, sed nec distribuat pauperibus, peccat nec ne? Respondeo. Si longa est mora, qua retinet, peccat mortaliter, quia unusquisque obligatur statim restituere, dum potest. Adverto tamen, quod si deinde expediat legitime compositionem, valet compositio, quia Pontifex negat compositionem surripienti in confidentiam Bullæ, non vero surrepta retinenti.

5. Adverte tamen, quod si hæres, spe hujus compositionis retinet legata, de quibus dictum est §. 2. & 3 non potest uti compositione, quia hoc in hærede non est solum retinere, sed in radice, est furari. Idem dic in similibus.

6. His ita satis, superque declaratis. Inquires Primò, circa Primam Conditionem. An hæc Bulla compositionis pro sit Fidelibus Defunctis? Respondeo si Defunctus, antequam animam efflaverit, mandavit suo hæredi, vel alteri; ut sumeret ejusmodi Bullas, vel, ut, faceret compositionem cum Commissario, utilis ei Bulla, & seu compositio erit. *k Trull. l. 2. dub. 2.* Id quod nec solet fieri, quando, dum quis est *Lege And. 33. c. 5. nu. 50. ager-* morti proximus, dubitat, an aliquid ex male *quo contra* ablatis habeat, unde mandat hæredi, ut habita consultatione cum Theologis, si ipse debet, hæres sumat tot Bullas &c. Quod si is nil tem in alimandavit, utilis ei Bulla nõ erit, quia Bulla facipi debet nomine illius, cui ea profutura est; *Trull.*

at non

i Acosta in expl. Bull. qu. 92. Lud. à Cr. de Bull. d. 3. du. 5.

k Trull. l. 2. dub. 2. Mend. d. 33. c. 5. nu. 50. ager- quo contra

at non potest fieri nomine Defuncti, id quod Defunctus nequaquam mandavit.

Dices. Quid faciet igitur hæres, si fortè cum hæreditate ipsi adveniat aliqua Defuncti Bona, quæ ipsi constat esse aliena, Dominumque inveniri non posse? Respondeo. Quærat ipse nomine proprio Bullas, vel Compositionem, ut dixi §. 4. nu. 3.

7. Inquires Secundò. Circa conditionem tertiam, Quæ fuerunt ablata ex confidentia hujus Bullæ, & Dominus ignoratur, si non sunt capacia compositionis, cuinam restitui debent.

Respondeo. Pauperibus, vel locis piis, inter quos pauperes rectè nominentur Animæ Purgatorii, & suffragiis; ut etiam ipsa Monasteria, & ipsi item Religiosi in particulari. Illa enim sunt loca pia, hi sunt, verè Pauperes voto paupertatis adstricti, si illud ritè servent. Pauperibus,

inquam, vel locis piis deberent ex se ea restitui, ut disposuit Alexander Pontifex & alibi c. Lib. 8. à me adductus.

8. Dico, *ex se*, nam quia in hac Bulla disponit Pontifex, ut ablata ex dicta confidentia applicentur in totum ad hujus belli subsidium, ideo ita debere sub peccato mortali applicari, & non dari pauperibus, vel piis locis docet d. Trullench. ubi tamen viget consuetudo sic applicandi, ubi enim ea consuetudo non esset, abrogata judicaretur hæc dispositio. Verum tantum rigorem peccati mortalis negat Bardi, quia in Bulla non est verbum inducens obligationem sub mortali, & ex alia parte mutare unum opus pium in aliud item pium, id est, quod deberet dari expeditioni huic contra Infideles, dare Pauperibus, non est (nisi aliud addatur) materia gravis saltem, ut plurimum. Atque hæc de Bulla compositionis breviter scripsisse, sufficiat.

Finis Tractatus Bullæ Cruciatæ.

Laus Deo, Beatissimæ Deiparæ, ac Beato Aloysio, Patrono meo, cujus hodie 21. Junii diem Festum colimus.

LIBER SEXTVS
DE
SACRAMENTO
EXTREMÆ-VNCTIONIS.

SA CRAMENTUM Extremæ-Unctionis, est Unctio exterior facta cum oleo benedicto in sensibus corporis infirmi à Presbytero, sub præscripta forma verborum, ad auferendas Reliquias peccatorum, & corroborandum infirmum contra omnia mala, quæ solent tempore mortis imminere. De illa ergo latè Theologi tractent, nos ea, quæ sunt Praxi scitu necessaria, sic breviter expedimus.

LIBRI